DE REGRESSV DEMONSTRATIVO

HIERONYMI BALDVINI DE MONTE ARDVO, PHILOSOPHI

Solertiſſimi, Quæſitum optatiſſimum.

F. GOMETIO PAGANO NEAPOLITANO THEOL. Franciſcano Dilucidatore & Locupletatore.

Elenchus Omnium Eorum, Quæ hic Continentur,

PRIMVM, Quòd ſecundum Auer. Subiectum ſcientiæ poteſt demonſtrari demõne propter. quid, & non quia, aut ſimpliciter, aduerſus omnes Auerromaſtiges.

SECVNDVM, Quòd demonſtratio quia, eſt uerè demonſtratio ſecundum Ariſt. & Au. Cõtra omnes Græcos, Arabes, & Latinos.

TERTIVM, Quòd tres ſunt ſpecies demonſtrationis, eſſentialiter diſtinctæ, ſecundum Ariſt. & Auer. de quibus demonſtratio in communi, dicitur analogicè, & non æquiuocè contra eoſdem.

QVARTVM, Quòd ſecundum Ariſt. & Auer. Duobus in modis poſſumus uenari numerũ ſpecierum demonſtrationis, quod ſanè moderni non olfecerunt.

QVINTVM, Quòd tres ſpecies demonſtrationis, uarijs nominibus, ac nomenclaturis nuncupãtur apud Ariſt. Auer. & Themiſtium.

SEXTVM, Quid eſt regreſſus demonſtratiuus ſecundum Ariſt. & Auer. & quomodo fiat ſecundum eorum placita, & in qua figura.

SEPTIMVM, Quòd regreſſus demonſtratiuus non uerè dicitur circulus, cum faciat figurã triangularem, contra omnes Antiquos, & modernos Logicaſtros.

OCTAVVM, Quòd finis regreſſus demonſtratiui, eſt ſcientia perfecta, contra modernorum opinionem.

NONVM, Quòd in ſcientia naturali, uerè, & appropriatè fit regreſſus demonſtratiuus, aduerſus omnium ferè placita.

DECIMVM, Reſoluta determinatio totius quæſiti declaratur, ſecundũ Ari. et Au. doctrinam.

OMNIA Poſt Primam Editionem Emendatiora & Locupletiora In Lucem Prodeunt.

MAGNANIMO AC EXCELLENTI DOMINO IOANNI

Iordano Arenati, Patritio Neapolitano, Frater. Gometius Paganus Neapolitanus Theol. Franciſcanus, Bene Agere.

SOLENT *Populi ineſpugnabili arce, & propugnaculis ſua oppida circumunire, quibus tum iniurias ab ingruentibus hoſtibus propulſare ualeāt tùm etiam ut quandam dignitatem præ ſe ferre uideantur. Qua propter editurus ego opuſculum hoc de Regreſſu Demonſtratiuo perindè Tyronibus, atque Veteranis, in Logica optatiſſimū inter tot Heroas mihi familiaritate coniunctiſſimos offendi nullum, cui magis quàm tibi debeam, Vnde uelut oppiduli noſtri (Magnanime Iordane) arcem munitiſſimam te deligere decreui, Non tantùm enim à Zoilis mordicus allatrantibus quàm tutiſſimum extiterit, uerùm tali tantoq; nomine illuſtratum longè digniſſimum apparebit, quod tamē ſi breuius ſit opus, quàm tua mereatur amplitudo, rei tamen grauitate breuitas compenſatur. Hactenus enim adeò eruditorum ingenia huiuſmodi negotium uexauit, ut uel à nullo, uel à paucis de re hac Ariſt. mens; ſuique cordubenſis fuerit optimè concepta: Suſcipe igitur Heros ampliſſime pro noſtri animi uoluntate, quæ ſemper erga te fuit uel paratiſſima opuſculum hoc, quod ſi tibi (Vt ſpero) per gratum fore ſenſero, non multum erit, ut ad grauiora me, & in dies exuſcites, Vale Neap.*

FRANCISCI BALISTERII SICVLI ZANCLAEI

Ad Lectores Aſclæpiadeum,

Vexauit nimiùm candida pectora,
Doctorum latebris clauſus, & obrutus,
Regreſſus Logicæ Dixeos, & modò
Illuſtri imprimitur lucidior Die,

Huc huc ò Iuuenes corda remittite
Nec paruo precio parcite, grandia
Si dona accipitis, uoſq; Gometio
Magnas perpetuò dicite gratias.

Io. Franciſci Lomb. Neap. Diſtichon.

Regreſſum peperit Baldini pagina: fouit
Gometius, gremio continuitq; ſuo.

HIERONYMI BALDVINI

PHILOSOPHI EXCELLENTISS. QVAESITVM *optatiſſimum, An detur Regreſſus demonſtratiuus.*

PROOEMIVM.

Regula Ar. primo poſt. pri 2. poſt. primo. ꝙ præcognitio quid noīs quæſiti, ſemper ē præaccipienda.

QVAERVNT Non ſolum noui logici ſed antiqui (vt Ariſt. primo poſt. 22. dicit) an detur demonſtratio circularis, ſeu regreſſus in artibus, & in ſcientijs, & non ſolum quid ſit ſed etiam an ſit: huius quæſiti ueritatem, iuxta ueram uiam inquirere intendimus, prius tamen ut more periti agamus regulatim, ex pri. poſt. 2. & 2. poſt. primo ubi dicit Ari. ante quodlibet quæſitum ſi eſt, debere præcognoſci quid nomē rei quæſitæ ꝙ īportet, quò dirigamur ad ſciendum id, quod quærimus ut ſciamus quærere, & iō primū quod intendimus facere, eſt manifeſtare regreſſum, & circularem demonſtrationem ¶ Prima declaratio eſt Themiſtij primo de anima c. 7. Regreſſus eſt obambulatio quædā circularis, quædam obambulatio .i. contra ambulatio, Nam prius ambulamus à præmiſſis ad concluſionem, & obambulamuſ .i. contra ambulamus a concluſione ad præmiſſas, inſuper ipſe Themiſtius ſumens ab Ari. pri. poſt. 20. & .22. metaphorice circulum: Nam ſicut in motu circulari ab uno puncto incipientes ad idem reuertimur, ita in motu intētionali incipimus à præmiſſis ad concluſionem, & deinde à concluſione ad præmiſſas reuertimur, & eſt metaphorice circularis proceſſus ab eodem in idem.

Prima definitio qd noīs, ipſius regreſſus, ſeu demō. circula. ſecundū Them. pri. de aīa cap. 7.

¶ Eſt etiam alia declaratio in primo poſt. cap. 6. in fine, ubi ſic dicitur, regreſſus, ſeu demonſtratio circularis, eſt demōſtratio eorum quæ conuertuntur .i. præmiſſæ cum concluſione adinuicem .i. una per aliam .i. demonſtrate concluſionem, per præmiſſas, & præmiſſas per cōcluſionē, eſt demonſtratio ad inuicem: Et hanc Auer. uocat in com. demonſtrationem reciprocam, hac de cauſa, qa præmiſſæ, & concluſio ſe mutuò, & reciprocè adinuicem monſtrant, & ſumitur hoc ab Ariſt. primo poſte. cap. 30. com. 91. & .96. ubi dicit Ariſt. contingit alterum per alterum demonſtrari ad inuicē, mutuò, & reciprocè.

Secū. defi. quid noīs ſecūdum Ariſt.

Tertia defin quid noīs ſecūdum Aue. & Ariſt.

Amplius in fine textus, Ariſt. uocat cōuerſionem medij, ipſum regreſſum, ſeu demonſtrationem circularem, & hoc ideo eſt, quia in tali proceſſu conuertitur, & mutatur ipſum medium, in ipſa demonſtratione medium demonſtrat maiorem extremitatem, In ſecundò conuertitur maior extremitas, & ſumitur pro medio, Medium uerò pro maiori extremitate, & ſic fit conuerſio medij, quoniam mediū conuertitur, & fit maior extremitas.

Quarta definit. quid noīs ſecūdū Ariſt.

¶ Et ſic regreſſus, ſecundum iſtum modum dicendi, eſt conuerſio medij, ut dicit Themiſtius primo poſt. cap. 7. Regreſſus eſt in quo .i. præmiſſa qua utimur ad demonſtrādum aliud .i. concluſionem, & ſtatim reuertimur per illāmet cōcluſionē ad demōſtrādā. ¶ Eſt ergo ſecundū iſtū modūdicēdi regreſſus, reuerſio à cōcluſiōe mōſtrata ad, mōſtrādā præmiſſā ſuā, ex quib9 oīb9 iam ſcitur, quod quærimus. ¶ Quærimus nanq; an regreſſus in artibus fieri poſſit, an poſſimus .ſ. ex concluſione monſtrata præmiſſas ſuas demonſtrare .i. an præmiſſæ, & concluſio ſe inuicem, & mutuò, reciprocè poſſint ſe demōſtrare .ſ. præmiſſas cōcluſionē mōſtrare, & e contra concluſionē ſuas p̄miſſas: Cognitio quid nominis regreſſus, & demōnis circularis, huiuſq; patet.

Regula Ari. pri. cœli. 110. ꝙ oē æquiuocum eſt prius diſtīguendum.

¶ Sequitur alia regula Ar. prim. cœli tex. com. 110. ꝙ ſtatim cognito quid nominis quæſiti, ſi ſignificatum eius eſt multiplex, eſt prius diſtinguēdū, ne accipientes ſimus eius ſignificata quæ nō intēdimus, & faciamus nobis intentū confuſum, ſophiſticū, & æquiuocū: ideo oportet prius diſtīguere illud quod intendimus ſcire, & accipere ſignificatū uerū quod nos intēdimus ſcire in propoſito noſtro. Cū ergo regreſſus in artibus, & in ſcientijs, fiat pluribus modis, & plura habeat ſignificata, prius oportet narrare eius ſignificata, & accipere illud quod ē ad ꝓpoſitū noſtrū.

Regreſſus eſt nomen æquocū, & demonſtratio circularis ēt, ſecūdū Ar. & Auer.

¶ Aduertite igit᷑, ꝙ demō. circularis, pluribus modis dicitur, ut patet pri. & .2. prio. ca. 5. ſyllogiſmus circularis, qui ex p̄miſſis mōſtrat cōcluſionē, & ex cōcluſione cū altera p̄miſſarū conuerſa mōſtrat alterā, exēplū, oē aīal rōnale riſibile, oīs hō aīal rōnale, ergo oīs hō riſibilis, reuertimur à cōcluſiōe cū cōuerſa maioris, ad ꝓbandū maiorē, hoc mō oīs ho ē riſibilis, cōcluſio ꝓ maiori ſumat᷑, & cōuerſa minoris ꝓ minori, oē aīal rōnale ē hō ergo ſeqtur maior ꝓ cōcluſione, oē aīal rationale eſt riſibile, hoc totū eſt motio circularis, qa maior mōſtrat cōcluſionē, & demō hæc circularis, fit duabus ↄdib9. obſeruatis quarum prima ē ut termini ſint cōuertibiles, qa aliter minor uniuerſalis affirmatiua nō cōuerteret in uniuerſalē affirmatiuā, ut dicit Ar. pri. priorū. Secūda conditio ut mediū in ſecundo ſyllogiſmo ſit ipſa maior & nō aliqs terminus extra ſyllogiſmū, qa ſi eſſet aliqs terminus, nō eſſet demō circularis, ab eodē in idē, ut. a. ē. a. ad mediū, & à medio ad maiorē: de iſto mō nō loquimur, qa clare Ar. & alij cōcedunt eſſe modū poſſibilem ſyllogizandi circulariter, & ēt dat plures modos poſſibiles ibi Ar. & manifeſtat exēplo, & clarū eſt, & de re clara nō intēdimus inqrere, qa nos quærimus, an demō circularis ſit poſſibilis, & non quærim9 an ſyllogiſmus circularis ſit poſſibilis. ¶ Secūdus modus circulandi habet᷑ in ſecundo prio. cap. 5. contrarius primò, qm̄ ī hoc, 2, mō, nō à cōcluſiōe, ad ꝓbādū p̄miſſas ꝓcedit, ſed à cōtrario cōcluſionis cū una p̄miſſarū, ad cōſtruēdā alterā; & ſic uocat᷑ ſyllogiſmus conuerſiuus, econtrario circularis, quia procedit à contrario concluſionis, & non à concluſione, & ad deſtruendum præmiſſas, & non ad conſtruendū, & Ari. in eodē cap. 5. dat exēplum, ut nullus homo eſt riſibilis, contrarium concluſionis, & non ipſa concluſio ſumitur, oē aīal rationale homo, & accipiē conuerſa minor, & ſequitur, nullum rationale eſt riſibile: Neq; etiam loquimur in hoc noſtro propoſito de modo iſto circulandi, quia clarus eſt ſecundum Ar. ibi in illo cap. 5. & non eſt demonſtratiuus, & neq; conſtructiuus: nos uerò quærimus in hac quæſtione, regreſſum circularem demonſtratiuum, & conſtructiuum. ¶ Tertius modus circulandi patet in ſecundo prio. co. 20. à conuertente ad conuerſam, & à

cōuerſa ad conuertentē, regreſſus circularis ē ab eodem in idem, Neq; etiam de hoc tertio modo circulādi loquimur: (quoniam ut ibi diximus) nō ſolum nō eſt demonſtratiuus regreſſus, ſed nec ſyllogiſticus, ſed eſt quidam modus adminiculatorius, & melius diceretur iuuamen ad ipſum ſyllogiſmū. ℭ Quartus modus circulandi habetur in ſecundo topic. cap. 22. & in cap. 24. ubi uocatur conſequentia à contrario. i. ex terminis contrarijs, & infinitis poſitis, inferre medium, exemplum huius eſt hoc, bonum nō bonum, non ſuaue nō bonum, non ſuaue, ergo ſuaue bonum, conſequentia circularis eſt iſta: ab eodem ad idem, & nec loquimur de hoc modo, quia talis modus non eſt ſyllogiſmus, nec etiam demonſtratio, ſed eſt quædam ſequela logica, & conſequentia per accidēs, qua artes utuntur ad iuuandum ſyllogiſmum, & demōnem, non tanquā principale inſtrumentum. ¶ Vltimus modus circulandi in artibus, habetur ex. 5. met. cap. de priori, ubi dicitur, ꝙ unus modus prioritatis ē, ꝙ prius eſt illud à quo non conuertitur ſubſiſtendi conſequentia, & fit quando cauſa, & cauſatum ſe mutuo inferunt, exemplum Ariſt. habetur illic, & de iſto modo neq; loquimur hic: Quia hic modus nec ſyllogiſmus, nec demō, ſed modus ſequelæ iuuans demonē. Reſtat igitur ꝙ cum ſupradicti modi circulandi non ſint ad noſtrum propoſitū, ut unus ſumatur de quo quærimus in hac q̄ōne, & iſte ē: cuius nomen eſt declaratum, & eſt quando præmiſſa in demōne facit ſcire concluſionem, & reuertimur à concluſione eiuſdem demōnis ad præmiſſa.

Titulus quæſiti.

¶ Vnde quæſitū ſub hoc modo q̄ritur: An regreſſus demonſtratiuus ſciētificus ſit poſſibilis. i. An poſtq̄ ex præmiſſis demōnis ſciuim⁹ cōcluſionē, poſſumus circulariter reuerti ex illāmet concluſione demonſtrata, & ſcire illāmet præmiſſam, eſt ergo quæſtio de regreſſu demonſtratiuo & ſcientifico.

Modus procedendi in quæſito.

¶ In hoc quæſito hunc ordinē ſeruabimus. Primo ponemus aliorum opi. Secundo dicemus quæ ſit mens Ar. & eſcuſo me, ſi ero prolixus quoniam materia iſta, eſt ualde difficilis, propter diuerſitatem opinionum.

ℭCAPVT PRIMVM IN QVO *narrantur aliorum opiniones.*

Prima opinio. Ponent ii regreſſū ſeu demō. circul.

PRima opi. ē antiquorū, quā infringit Ari. primo poſt. tex. com. 20. Et notate, ꝙ iſta opi. ſupponit Primò definitionē ſcire ſimpliciter, & d. ꝙ ſcire ſimpliciter, eſt p cām priorē, notā naturæ, & nobis, Nobis, q̄a ſenſata, Naturæ, q̄a prior in eſſe. Secūdo ſupponit oīa poſſe ſciri tali ſcientia, tali demōne ſimpliciter, q̄a nihil ſcit̄, niſi tali ſciētia, & tali demōne ſimpliciter. Tertiò ſupponit, prīcipia demōſtratiua nō facere ſcire cōcluſionē, niſi ſit ſcita, ex ijs tribus p̄ſuppoſitis ipſi antiq. hāc iculerūt cōcluſionē, in ſciētijs non ſolū eſt poſſibile, ſed ē neceſſariū fieri regreſſum demōſtratiuū, demōne ſimpliciter, & ipſi pbāt ſic, hāc cōcluſionē: Ipſæ p̄miſſæ, quæ faciunt ſcire cōcluſionē, aut ſūt notæ, aut ignotæ: Si ignotæ, nō poſſunt notificare concluſionē, q̄a ignota non notificāt ergo oportet ut ſint notæ, & ſcitæ, & nō niſi ſcientia demōnis ſimpliciter ſcitæ, p illud fundamentū ſupra dictum, ꝙ nihil ſcitur apud eos, niſi per demōnē ſimpliciter: Si p̄miſſæ, ergo ſcitæ ſimpliciter ſunt, aut p concluſiones, aut per alias præmiſſas, ſi per concluſiones, tunc ipſi dicunt, ꝙ habetur intentum, fieri regreſſum per demonſtrationem ſimpliciter, ergo ipſæ præmiſſæ fuerunt ſcitæ per concluſionem, & non niſi per demonſtrationem ſimpliciter, quia apud ipſos non datur aliud ſcire, niſi ſcire ſimpliciter: Si uerò dicitur, ꝙ præmiſſæ ſciuntur per alias præmiſſas, tunc ipſi querunt de illis alijs præmiſſis: an ſciūtur, uel nō Si ſciuntur, aut per præmiſſas, aut per cōcluſionem: Si per concluſionem, tunc habetur intentum, ſi per p̄miſſas, tunc quæritur de illis, & ſic erit proceſſus in infinitum, & non datur proceſſus in infinitum, ergo melius eſt dicere, præmiſſas ſciri ſcientia ſimpliciter per concluſiones, & dari regreſſum in demonſtratione ſimpliciter, hæc eſt ratio, & probatio antiquorū

Au. primo poſt. c. 21. ꝙ ē fundamentum utriſq; ſciæ omnia ſciri per demonē.

Primum arg. demōſtra. cōtra antiquos.

¶ Contra hanc opinionem antiquorum, argumentatur Ar. primo poſt. tex. cōm. 22. 23. & 24. & primo Ar. ſupponit unum conceſſum ab eis, ꝙ demonſtratio ſimpliciter procedit ex notis nobis. i. ex ſenſatis, & naturæ. i. ex prioribus in eſſe: Quo ſtante, arguit Ar. deducendo ipſos antiquos ad impoſſibile, hoc modo. ſ. Si præmiſſæ notificant ſimpliciter concluſionem, ergo priores, & notiores, & notæ nobis, & nāæ ergo idem prius, & poſterius, & idē notius, & ignotius reſpectu eiuſdem: quia præmiſſæ īquantum notificant concluſionē, ſunt priores, & notiores, inquātum uerò notificantur à concluſione, erunt ignotiores, & poſteriores: & ſic idem reſpectu eiuſdem erit notius, & ignotius, & prius, & poſterius, ſecundum eūdem modū, ut dicit Auer. primo poſt. c. 21.

Reſpōſio antiquorū

¶ Amplius Ariſt. in eodem textu. d. & recitat reſponſionē falſam antiquorum: Quandoquidem dicunt ipſi antiqui, ꝙ non inconuenit, idem eſſe prius, & poſterius, notius, & ignotius diuerſimode: Et ſic eſſe (dicunt ipſi) in propoſito ꝙ. ſ. præmiſſæ notificant concluſionem, tamē priores, & notiores ſimpliciter. i. nā, Cōcluſiones uerò notificant præmiſſas, tamē priores & notiores nobis, & non nā, ergo idem reſpectu eiuſdē (dicunt ipſi) ē prius, & poſterius, & notius, & ignotius, diuerſis tantum modis, & non eodem modo, & ſic non inconuenit, idem eſſe notius & ignotius, hæc eſt reſponſio antiquorum.

Contra reſponſionē antiquorū

¶ Ex hac reſponſione, Ar. deducit antiquos ad contradictionem, in tribus dictis ipſorum, per quæ dicta, ipſi antiqui tria concedunt: Primum erat hoc, ꝙ ſcire ſimpliciter, fit uno modo, & non pluribus modis: Secundum erat hoc ꝙ ſcire ſimpliciter, fit ſemper à noto naturæ, & nobis ſicut fuit definitum com. 8. Tertium erat hoc, ꝙ ambo proceſſus in regreſſu ſunt demonſtratio ſimpliciter, tunc ſtantibus ijs tribus dictis, & cōceſſis ab eis Ari. deducit eos, hoc modo, ſi uos ò antiqui dicitis, ꝙ ſecundus proceſſus, quo concluſio notificat præmiſſas, fit ex notis nobis, ergo ſequitur contra tertiū dictum, quod uos ò antiqui conceditis, ꝙ. ſ. uterq; proceſſus, eſt demonſtratio ſimpliciter: Dicitis enim ꝙ in ſecundo proceſſu, proceditur à notis nobis, & ā nobis ſimpliciter, ergo ſcire ſimpliciter, eſt male definitum, nam fuit dictum, ꝙ in ſcire ſimpliciter, proceditur à notis naturæ, tunc uerò ò antiqui, uos ponitis ſecundum proceſſum, conſtare à notis nobis tātum, ergo ſcire ſimpliciter, male definitū. ¶ Vlterius ſequitur, contra dictum primum, ꝙ nō erit unus modus ſciendi ſimpliciter, (ut dicebatis) ſed erunt duo modi ſciendi ſimpliciter, unus. ſ. ex notis naturæ, & alius ex notis nobis.

Euaſio antiquorum

¶ Euadere poſſent illi dicentes, ꝙ ſecundus proceſſus, non eſt demonſtratio ſimpliciter.

Contra euaſionē.

¶ Contra arguit Ari. quoniā tunc dictum tertium eſſet falſum, ubi dicebant antiqui, ꝙ ambo proceſſus ipſius regreſſus, ſunt demonſtratio ſimpliciter.

Secundū Arg. Ari. contra antiquos.

¶ Arguit ſecūdò Ar. cōtra āti q̄s: Et aſſumit pri⁹ unū, & hoc ē, ꝙ rō qua idē p idē pbaſ, ut. a. ē: Quia a. eſt & tūc facile eēt, ſic oīa mōſtrare. Et Au. exponit primo de gñatione ſecūdo cōm. rō leuis, facilis ē: Quando unuſq;q; ſcit, et rō uulgaris, quā ſciūt uulgares. Sm̄ q̄d aſſumit Ar. ē hoc, ꝙ rō leuis, & facilis ē quā ſciūt

uulgares

uulgares,& ratio in artificialis eſt,qua nõ utitur ars, nec docet cauſam: Et probatur exemplo,& etiam ex textu Ariſt.primo met.textu.cõm.2.ꝙ facile uulgatũ non pertinet ad artem,ſed ſolum difficile,ut patet ſecundo poſt.cap.15.quæ ſunt manifeſta omnibus ſenſibus,& uulgaribus,ars deſtruit,quia non pertinent ad artem: Et probat Ariſt.in tex.ꝙ non ſit artificialis,quam rem uide clarius ſecundo priorum cap.17.ſi eſſet artificialis iſte modus arguendi,ergo nihil eſſet occultum,& omnia eſſent per ſe manifeſta, quod eſt falſum ad ſenſum:occulta namqꝫ ſunt illa,quæ nõ ſciuntur,nec poſſunt ſciri de facili: Conſequentia iſta probatur ab Ariſt.illa quæ per ſe ſciuntur, ſunt iam per ſe manifeſta,& non ſunt occulta: Minor, ſed iſta omnia ſunt per ſe manifeſta,idem fundamentum probat Ar.ſecundo prio.cap.17.ratio quælibet artificialis,procedit à noto ad ignotum,ſed idem non poteſt eſſe notum,& ignotum reſpectu eiuſdem,ergo idem per ſe ipſum reſpectu artificialis non poteſt notificari,¶ Ex hoc nanqꝫ fundamento,arguit Ar.contra antiquos hoc modo,ꝙ ſi daretur regreſſus in artibus,in demonſtratione ſimpliciter non eſſet alia ratio, quàm probare idem per ſemetipſum,ut.a.eſt,quia.a.eſt.ſed iſta ratio per fundamentum ſumptum,eſt ratio facilis,leuis,& uulgaris,& non artificialis,ergo regreſſus poſitus ab antiquis,non eſt artificialis, nec pertinet ad artem,conſequentia reſtat probanda.ſ.ꝙ in regreſſu eorum antiquorum,probetur idem per idem,ut.a.eſt,quia.a.eſt.ut Ariſto.probat in textu, & clarius hoc uide tu,ſecundo priorum capit.17.ſyllogiſmi demõſtratiui duo ſimpliciter,qui faciũt ad regreſſum, omne.b.eſt.a.omne.c.eſt.b.ergo omne.c.eſt.a.Secundus ſyllogiſmus,quo fit regreſſus,eſt talis,concluſione prænota,omne.c.eſt.a.pro minori, ſumatur conuerſa minoris,omne.b.eſt.c.ergo ſequitur pro concluſione maior prioris ſyllogiſmi,omne.a.eſt.b.iſti duo ſyllogiſmi regulantur per dici de omni,hoc modo: Primus ſyllogiſmus regulatur.c.eſt.quia.b.eſt.&.b.eſt.quia.a.eſt:ergo à primo ad ultimum.c.eſt,quia.a.eſt: Secundus ſyllogiſmus regulatur à contrario.a.eſt quia.b.eſt: &.b.eſt.quia.c.eſt: ergo à primo ad ultimum.a.eſt.quia.c.eſt: ſed.c.erat, quia.a.erat, ergo.à primo ad ultimum.a.erat.quia.a.erat.

Tertiũ argu. Ariſt. contra antiquos.

¶ Arguit tertio Ariſtote.contra antiquos, & ſumit fundamentum ſuum ex ſecundo priorum capite.5. quód ſyllogiſmus circularis ut per concluſionem ambæ præmiſſę,non fit niſi in terminis conuertibilibus in prima figura tantum: Si enim termini non ſunt conuertibiles, ſolum ex concluſione, cum.a.probatur per.b.ſed nõ poteſt ex concluſione.a.probare.b.in ſecunda, & tertia figura: nec ex concluſione poſſunt ambæ probari præmiſſæ: Ex hoc modo, circulandi, & regrediendi: Sumit ſecundò ipſe Ariſtot.illud quod fuit conceſſum ab antiquis,nam ipſi antiqui poſuerunt regreſſum,ut omnia ſciantur, ut ex cõcluſione omnes præmiſſæ ſciantur,& non relinquatur aliquod quod non ſciatur: Ex ĳs præſuppoſitis duobus Arguit Ariſto.contra antiquos. ¶ Iſte proceſſus eſt inutilis,per quem non ſcitur finis totalis, per quem tu ponis ipſum, Addatur minor,per fundamẽtũ ſuũ:Sed regrediẽdo à cõcluſiõe, nõ poſſunt ſciri oẽs præmiſſæ,ſed ſolũ præmiſſæ q̃ ſunt conuertibiles,& non illæ,quæ non ſunt conuertibiles, ergo ſequitur contra Antiquos,quód regreſſus ipſorum, non facit ſcire omnia,cum ad hunc finem ponatur regreſſus.

Dubitat.

¶ Diceres tu, in primo poſter.capite trigeſimo primo res ueræ ſolum in prima figura, quia uere demonſtrant uniuerſalem affirmatiuam,quæ ſolũ notificatur in prima figura,primo poſte.53.demonſtrationes omnes ſolum in terminis conuertibilibus fiunt.¶ Ex ĳs dictis Reſpondetur ad Ariſt.ꝙ iſte regreſſus eſt utilis, quia ſequitur ad finem intentum, ex concluſione regrediendo,poſſunt iam ſciri ambæ præmiſſæ,& loquor ego de regreſſu demonſtratiuo, qui fit in terminis conuertibilibus,ſolum in prima figura,& in prima figura, omnes præmiſſæ ſciri poſſunt.

Reſpõſio

¶ Reſpondit Auer.huic dubitationi in fine cõme.17.in primo poſteriorum, quód hoc ualet cõtra antiquos, qui dicebant, quód non ſolum termini conuertibiles,& propoſitiones conuertibiles ſciuntur per regreſſum, ſed etiam non conuertibiles: Reſpondent ergo contra dictum antiquorum, ꝙ ſit impoſſibile in artibus,fieri regreſſum, demonſtrationis ſimpliciter. ¶ Reſtat modo reſpondere ad rationes antiquorum,ad quas reſpondet Ariſtot.in text.

Prima rõ antiquorũ de regreſ.

¶ Prima ratio antiquorum eſt iſta: Præmiſſæ, quæ faciunt ſcire concluſiones,debent eſſe notæ, & non niſi per demonſtrationem,ergo per alias præmiſſas, uel per concluſionem,non per alias præmiſſas, quoniam ſic iretur in infinitum,ergo præmiſſæ fiunt notæ per concluſionem,hæc eſt prima ratio antiquorũ

Reſpõſio Ar.ad hãc rõnem antiquorum.

¶ Reſpondet Ariſtot.ibidem, quod principia debere eſſe nota,eſt uerum:(dicit Ariſtot.) ergo per demonſtrationem, Ariſtot.negat conſequentiam, & aſſignat rationem Ariſtot.(ut ſupra diffuſius diximus) & tertio de anima.26.& primo poſteriorum.173. ſecundo poſteriorum capite ultimo, & primo met. primo, quód principia demonſtratiua ſunt nota tantum ſenſu,& non per præmiſſas eis notiores, & ſic generatur eorum notitia,& hoc dicit Ariſtot.in tex. quód ex notitia terminorum cognoſcũtur principia: principia enim cognoſcimus inquantum terminos cognoſcimus.

Secunda op.Hugo. de regreſ.

¶ Secunda opinio eſt Hugonis Senenſis in Microt.ubi dicit, quód regreſſus in artibus nõ datur,quia eſt inutilis,& probat ipſe,ꝙ ſit inutilis: Quoniam illud quod facit demonſtratio quia ſine regreſſu,fruſtra ponitur in regreſſu, ſed demonſtratio facit id,quod facit regreſſus ſine eo, ergo fruſtra eſt ponere regreſſum. Maior eſt Ariſt.quoniam fruſtra

Pri. phy.

fit per plura, quod poteſt fieri per pauciora: Et probat minorem,& duo ſibi præſupponit: Primum eſt hoc,regreſſus facit hoc,ut ex eſſe effectus,demonſtratiõe quia,cognoſcamus eſſe cauſæ,ſecun.quód regredimur ex eſſe cauſæ ad notificandum propter quid effectus,ſed hoc totum facit demonſtratio quia, ſine demonſtratione propter quid,& ſine regreſſu, quoniam facit ſcire cauſam eſſe,& ultra hanc eſſe cauſam propter quid effectus, Quod fit utiqꝫ in regreſſu multiliter,& ocioſe,cum demõſtratio quia,faciat utrũqꝫ: Et quód demonſtratio quia faciat utrunqꝫ, probat ſic ipſe, Non poteſt effectus inferre cauſam, niſi ſciamꝰ illã cauſam eẽ īſeparabilem illius,ſed ſcito hoc,ſcimus propter quid effectus,ergo demonſtratio quia facit ſcire utrunqꝫ,& eſſe cauſæ, & propter quid effectus,ergo regreſſus ocioſus eſt,& inutilis.

¶ Ex ĳs dictis Hugonis,tria ſequuntur clarè, Primũ eſt hoc,ꝙ non datur demonſtratio cauſæ, quia finis eius,eſt notificare propter quid,& hoc facit ipſa demonſtratio quia: Secundum dictum, demonſtratio quia,notificat eſſe cauſæ,& illam eſſe cauſam propter quid effectus: Tertium dictum, Non datur regreſſus ſecundum Hugonem. ¶ Iſte uir,toto ab errat cœlo, quandoquidem omnia eius dicta falſa ſunt.

Contra opinionem Hugonis Senenſis.

¶ Contra primum dictum, clare Auerro. primo poſterio.95.96.& in epitom.capite de demonſtrat.ſecundo cœli.trigeſimo quinto ponit demonſtrationem propter quid, quæ notificat cauſam effectus,& dicit quód demõſtratio propter quod

eſt

eſt diſtincta à quia,& ſimpliciter,& dicit ꝙ demonſtratio quia notificat tantum eſſe cauſæ,& non propter quid,quia illud facit ſecunda demonſtratio.ſ.cauſæ tantum,nam in.8.phy.50.&.53.ponit regreſſum clare, contra tertium dictum Hugonis,& ponit demonſtrationem quia,quæ tantū notificat eē cāæ, & non propter quid effectus.¶ Contra tertium dictū, eſt opinio Ari.in pri.poſt.96.& clare cōtra 'oīa tria dicta,ubi primo concedit regreſſum,& dicit ꝙ contingit adinuicem,cauſam cū effectu demonſtrari qa eſt regreſſus,& declarando ipſum regreſſum,dicit ꝙ primus proceſſus eſt ab eſſe effectus,ad eſſe cauſæ,q tantum notificat qa,& non propter quid, ſecundus uerò proceſſus,eſt ab eſſe cāæ ad propter quid effectus,tunc dico ꝙ ex ijs dictis p3 contra Hugonem primo dari regreſſum,ex effectu ad cauſam quod eſt contra tertiū dictū eius.¶ Contra hanc ēt opin.arguam ex dictis Ar.primo poſt.tex.cōm.96. & ca.36. &.23.ꝙ cauſa,& effectus adinuicem demonſtrant̄, ergo regreſſus datur ſecundū Ar.Quando ab effectu imus ad cauſam,tantū notificat quia eſt,& nō propter quid,quod probo,quia nil dat,quod non habet, effectus non eſt cauſa cauſæ,ergo effectus non pōt notificare popter quid.¶ Contra ſecundum dictum dicit Ariſt.ibidem,ꝙ ſi uerò à cauſa procedimus, demonſtratio eſt pp quid,ergo demō pp qd,ē diſtincta à quia.¶ Secundo Arguo contra idem, ex ſecūdo poſt.primo,quid eſt,eſt cauſa propter quid,eſſe ſimplicis,tunc ſtante hoc,arguo ſic,ergo nec propter qd eſſe.¶ Tertio arguo contra idem,& demonſtratiue: demonſtratio quia non poteſt notificare propter qd effectus,primo poſt.8.quoniam cauſa non notificat propter quid effectus,niſi ſit nota eſſe,& nota ꝙ ſit cauſa huius effectus,cauſa non ſcitur eſſe huius effectus,propter cognitionem ſolius eſſe, & ſolius ſuæ exiſtentiæ,ut patet ſecundo poſt.cap.33.ꝙ exiſtentia eſt accidens rei,& non ſubſtantia rei, ergo cauſa non eſt cā ſuæ exiſtentiæ,ſed ſuaſubſtantia, quia eſt accidens eius,& non ſubſtantia rei,cauſa ergo noſcitur inquantum cauſa,cum cognoſcit quo cauſa proprie,& cauſa proprie ſuæ ſubſtantiæ:ergo tunc propria cauſa inquantum cauſa, quando ſubſtantia ſua cognoſcitur per definitionem, Huic rationi,etiam additur hoc,ſecundo poſt.36.poſterius in demonſtratione quia non poteſt facere ſubiectum rei, & quid rei definitionem,ergo non poteſt facere cognoſcere ipſum eſſe cauſam,ergo non poteſt facere cognoſcere propter quid effectus.¶ Reſpondetur uere ad argumētum Hugonis,& prius notan.eſt,ꝙ primo poſt.91.&.95.Quæſito.5.&.6.poſterioriſtico in epit. logicali:dicit Auer.contra Auicennam, ꝙ in demonſtratione quia,non oportet cognoſcere effectum,eſſe connexū cauſæ inquantū cā,ſed ſolum eſſe connexū, per ſe,& eſſentialiter per regulā primi poſterio. ubi docentur,quæ ſunt per ſe eſſentialia,& demōſtratio quia ab effectu ad cauſam,eſt ſyllogiſmus categori. & reducitur ad formam categori.hoc mōdo.ſ.motus æternus eſt,hæc eſt maior,& minor eſt iſta, motor æternus exiſtit,in minori debemus ꝓcognoſcere motū æternū cum motore æterno per ſe,& eſſentialiter eſſe connexū per regulā primi poſt.non.n.requiritur motū æternum eſſe connexum motori æterno,ut cā. & cauſatū:Ex quo Reſpondetur ad argumentū Hugonis,ꝙ nō poſſumus ſcire ex eē effectus in demōne. qa,eē cauſæ,niſi ſciamus illā eſſe cauſam illius effectus,Et negatur hæc maior:qa ſufficit ſcire,ꝙ ſit cōnexa eſſentialiter,& per ſe,& non ſufficit ſcire, ꝙ ſit cauſa tm̄ illius effectus.¶ Eſt alia opi.Fratris.Franciſci dominicani Neritonenſis,qui tria dicit Primū ꝙ regreſſus datur:Secundum ꝙ primus proceſſus, eſt demō qa tm̄:Tertium ꝙ ſecundus à cā ad effectū, ē tm̄ ſyllogiſmus topicus,& non demōſtratiuus:Probat ipſe im̄,hoc mō:qa oīs ſyllogiſmus eſt neceſſarius,demō qa.eſt ſyllogiſmus,ergo eſt ſyllogiſmus neceſſarius,ergo demō.¶ Iſta rō eſt ſophiſtica,à non cā,ad cātum,qa mediū non eſt cā totalis demōnis, iō requiritur primo poſteriorū.95.ꝙ ſit neceſſarius effectus,& proprius,& ꝙ ſit notus,quo ad totum, & quo ad cām totalē demōnis,quia igitur ratio iſta eſt ſophiſtica ideo reijcienda eſt,& ꝙ ſit uerū, patet pri.poſt.12.&.13.ꝙ ſyllogiſmus ex terminis probabi.& ex terminis neceſſarijs uocatur demō accidētalis,& ſophi.¶ Arguit ipſe Frater Franciſcus ſecundò ſic,ſi demō qa.non eēt demō,tunc ſcientia naturalis non eſſet ſcientia,contrariū patet primo phyſicorū primo,&.6.met.primo,&.23.Et probat ipſe conſequentiam:qa pri.phy.ſecūdo,inſtrumentū quo ſciētia naturalis acquiritur,ē demō qa:ergo ſi demō qa, non eēt demō,tunc ſcientia naturalis,non eſſet ſcientia.¶ Concluſio ipſius Franciſci eſt uera, ſed ipſe arguit ex præmiſſa falſa,qm̄ ſcientia naturalis,nō ē ſciētia à demōne quia,qua ſolū ſcimus eſſe ipſius cauſæ, ſed eſt à demōne propter quid,qua ſcimus res naturales per cām:& ꝙ hoc ſit uerū probatur ſic pro nūc ex dictis Ariſt.nā dicit Ar.pri.phy. ꝙ ſcientia quæ eſt finis naturalis negotij,eſt ſcientia per cām, & nō dicit ipſe Ar.ꝙ ſit ſcientia ex effectu rerū naturaliū: Rationes igitur ſuæ ſunt falſæ,licet cōcluſio ſit uera. ¶ Probat etiam ipſe Franciſcus ſecundum proceſſū à cā ad effectum,non eſſe demōnem:omnis demō inquantum ſyllogiſmus,eſt ex notioribus,ſecundo priorum cap.17.inquantum uerò demō, primo poſteriorum,iſta non eſt ex notioribus,ergo nō eſt demō Maior patet primo poſteriorum: Minorem probat ipſe primo poſterio.15. illud quod eſt cauſa notitiei alicuius eſt magis notum,ſed eē effectus eſt cauſa notitiei eſſe cauſæ,ergo eſſe effectus eſt maioris notitiei ꝙ̄ eſſe cauſæ,exempli gratia,notitia eſſe effectus ut.8 & notitia eſſe cauſæ ut quatuor:ex iſto fundamento ipſe probat intentum,quòd demonſtratio cauſæ procedit à notitia cauſæ,ad notitiam effectus,ſed notitia cauſæ eſt minor,quia eſt ut quatuor,& notitia effectus maior,quia eſt ut.8.ergo in proceſſu tali, proceditur à minus noto ad maius notum,ergo talis proceſſus,nec demonſtratio,nec etiam ſyllogiſmus.¶ Arguit ſecundò ſic,primo poſteriorum tex. comm.12. demonſtratio fit ex pręmiſſis neceſſarijs, & primo priorum primo,ſyllogiſmus fit ex præmiſſis neceſſarijs inferentibus concluſionem,præmiſſæ talis proceſſus non ſunt huiuſmodi,& probat ipſe ſic,ex.2.poſte.cap.13.de cauſis cap.17.ſi effectus eſt, cauſa eſt neceſſariò,& ſi cauſæ ſunt,effectus nō eſt neceſſariò, & loquitur de demonſtratione propter quid, ergo ſuæ præmiſſæ non inferunt neceſſariò concluſionem, nec ſunt neceſſariæ in demonſtratione, ergo nec demonſtratio,nec ſyllogiſmus.¶ Arguit.3.demonſtratio non fit ex neceſſarijs ex ſuppoſitione,iſta eſt huiuſmodi,ergo non eſt demonſtratio:maiorem probat neceſſarium ex ſuppoſitione,eſt neceſſarium per aliud,quia ſuppoſito alio ſcilicet effectu,ut ſit neceſſarium: & per aliud neceſſarium, eſt neceſſarium per accidens, ut patet primo poſterio. trigeſimo ſexto. & hoc non ingreditur demonſtrationem, ut patet primo poſterio.quadrageſimo tertio,& quadrageſimo quarto,Minorem probat ipſe ſic, ex ſecundo poſterio.capite.decimo tertio,ubi clarè dicit Ariſtot.ꝙ in demonſtratione cauſæ tantum non arguere ex neceſſario ſimpliciter à cauſa ad effectum, niſi ex ſuppo

ſitione

Primū Argu.contra Hugonem.

Secundū Arg.contra Hugonem.

Tertium arg.cōtra Hugonem

Soluitur Arg.Hugonis.

Formalis ſolutio argu.Hugo.

Tertia op. Opi. fratris Franciſci. Neritonenſis de regreſſu.

Primū argu ꝙ proceſſus ab effectu ad cām,ſit demonſtrat.

Reſpōſio.

Secundū arg. eiuſdem idem probans.

Reſpōſio,

Primum arg.Franciſci.quòd proceſſus a cā ad effectū, non ſit demō.

Secundū ꝙ proceſſus à cā ad effectū non ſit demon.

Tertium arg.Franciſci.

ſtione ſcilicet ſupponendo cauſam eſſe, quia effectus eſt. ¶ Arguit. quartus ſi demonſtratio propter quid, eſſet demonſtratio, & daretur regreſſus, tunc ſubiectum poſſet demonſtrari à priori in ſcientia cuius ſubiectum eſt, contra Aue. primo phy. ultimo, ſecundo phyſi. 2 1. 2 6. 2. de anima 27. & primo poſte. tex. cōm. 20. ubi dicit Au. ꝙ ſubiectum nō demonſtratur aliqua ſpecie demonſtrationis, Et cōſequentiam probat ipſe, ex primo phyſi. 6. corpus cōpoſitum eſt, ergo corruptibile, ergo materia prima ē, qua corpus compoſitum eſt corruptibile, ex eſſe cauſæ demonſtratur eſſe effectus qui effectus eſt ſubiectum in philoſophia naturali, ſi ergo ſecundus proceſſus eſſet demonſtratio, ſubiectum eſſe, in ſcientia poſſet demonſtrari à priori, quod omnes inficiantur

Quartum arg. Frā.

¶ Arguit. 5. hoc modo, per ipſum effectum ipſa cauſa facta notior, aut ē facta nota p̄ itellectū, aut tm̄ p ſenſum, non per intellectum, quia tertio de anima cōm. 36. intellectus nihil notum habet ſine ſenſu, ergo erit facta nota per effectum, & per ſenſum, ſed apud ſenſum ipſe effectus, ſemper eſt notior, ergo uirtute ſenſus, cauſa nunquam fit notior ipſo effectu, ut ſit medium ad demonſtrandum hoc. Quód apud ſenſum ipſe effectus ſemper ſit notior cauſa, probat ipſe, ex ſecundo de anima. 63. 64. & 65. ſubſtantia eſt ſenſata per accidens, accidentia uero per ſe ſunt ſenſata, ſed ſēſatum per ſe eſt notius apud ſenſum, quàm ſenſatum per accidens, & ipſe effectus eſt accidens, & cauſa eſt ſubſtantia, ergo effectus ſemper erit notior ipſa cauſa apud ſenſum.

Quintum arg. Frā.

Additio.

¶ Arguitur. 6. pro Franciſco Neriio ſic, ſi iſte proceſſus à cauſa ad effectum eſſet demonſtratio, tunc poſſet notificare propter quid effectus, ſed hoc eſt falſum, ergo non eſt demonſtratio, & ꝙ hoc ſit falſum, probat ut dictum eſt, cauſa notificans propter quid debet eſſe nota, ipſam eſſe cauſam, & ꝙ ſit cauſa effectus, quod non fit, ut dictum eſt, niſi cognoſcitur per ſubſtantiam propriam, & per definitionem propriam, ſed demonſtratio quia, non poteſt notificare ſubſtantiam propriam, & definitionem propriam cauſæ, ſecundo poſteriorum cap. 59. & 37 ſed ſolum exiſtentiam quæ accidens eſt notificat, ergo ſyllogiſmus cauſæ ad effectum non poteſt notificare propter quid effectus, ergo non eſt demonſtratio: iſtæ ſunt rationes Fratris Franciſci Neritonenſis circa regreſſum.

Sextum arg. pro Fran.

Cōtra op. Frā. Neri

¶ Contra iſtam opinionem Arguitur ex primo poſterio. 95. & 96. & in epitomate logicali cap. de demonſtratione, & ſecundo cœli. 35. in ijs locis dicit clarè Au. ꝙ iſte ſecundus proceſſus eſt à cauſa notificatā, per eſſe effectus, & eſt demonſtratio quæ eſt una ſpecies demonſtrationis perfectior ꝙ̄ demonſtratio quia. ¶ Et dat rationem ſecundo cœli. 35. & primo poſteriorum cōm. 95. quæ talis eſt, omnis ſyllogiſmus eſt ex eſſentialibus, & per ſe, & p cedit à noto naturaliter, notificans aliquod quæſitū ſcientificum ignotum naturaliter, Omnis talis proceſſus ſyllogiſmus demonſtratiuus eſt ex definitione præmiſſarum demonſtratiuarum, & eſſentialium ex definitione quæſiti, quod eſt in demonſtratione: Minorem probat Auerro. ponens caſum in terminis, & ſupponens unum ex ſecundo poſterio rum primo, quæſita in demonſtratione ſunt ignota naturaliter, quæ poſſibilia ſunt neceſſariò ſciri per demonſtrationem, & ſunt quatuor, ſi eſt, quid eſt, quia eſt, & propter quid eſt.

Prima rō demonſtr. contra Fran. Neritō.

¶ Secunda ratio: ſyllogiſmus ex præmiſſis eſſentialibus, eſt demonſtratiuus, & nō topicus, ſed ſecundus proceſſus à cauſa ad effectum procedit à cauſa per ſe eſſentiali, ergo eſt ſyllogiſmus demonſtratiuus, ut patet primo poſt. 96. in regreſſu eſt demonſtratio adiuicem, quoniam effectus demō-

Secunda rō contra Frā. Neri

ſtratur per cauſam, & econtra: qui uadit ab effectu ad cauſam, eſt demonſtratio, & dicit ſcientiam quia: & qui regreditur à cauſa ad propter quid effectus, ē demonſtratio faciens ſcire propter quid tantum: Et primo poſt. tex. cōm. 95. dicit Ariſt. ꝙ differt ſcire qa à propter quid: Et Auer. hoc idem replicat, in cōme. 96. ꝙ non ſolum eſt hoc in una ſcientia, ſed in diuerſis ſcientijs: Tunc arguo ſic, ſcire propter quid, eſt ſcire, ergo ſyllogiſmus faciens ſcire, eſt demonſtratio qa Nullus ſyllogiſmus facit ſcire, niſi ſit demonſtratio, ut patet primo poſt. 2. & 2. poſt. 92. & 95. Quando nos ſunt cauſæ quæ adinuicem monſtrantur, ſed unū eſt cauſa, & reliquum cauſatum, ſi à cauſato proceditur, tunc eſt demonſtratio quia: ſi uerò à cauſa, eſt demonſtratio propter quid. ¶ Et tunc arguo ſic, propter quid tantum ſcire rerum naturalium, aliquo genere demonſtrationis, Nō quia, quia ipſa demōſtratio quia, tantum notificat eſſe, & Non ſimpliciter, quia notificat eſſe, & cauſam ſimul: Reſtat ſolum, ꝙ ſyllogiſmus iſte, qui uadit à cauſa, ad propter quid effect⁹ neceſſario. eſt demōſtratio.

¶ Reſpōdetur ad argumēta Franciſci: Et pro ſolutione ſunt prius duo notanda: Primo, ꝙ regreſſus ille fit demonſtratione quia, quando ex eſſe effectus noto, ad eſſe cauſæ ignotum proceditur, à quo eſſe cauſæ notificato, per eſſe effectus regredimur demōſtratione propter quid, & nō ad eſſe effectus, quia illud eſt notum, & notificatione amplius non indiget, ſed ad propter quid effectus, quod eſt ignotum: Secundo notandum: eſt ꝙ eſſe cauſæ notificatum per eſſe effectus non ſufficit ad notificandum propter quid effectus, ſed requiritur ut cognoſcatur ipſa cā ſubſtantia ſua per definitionem, & tunc poſſumus regredi ad demonſtrandū propter quid effectus ſufficienter: Et hoc ſic probo præſupponendo unum primo poſteriorum. 8. ꝙ eſt cauſa, & cognita ꝙ ſit cauſa, facit ſcire propter quid effectus, ſed per exiſtentiam cognitam demonſtratione quia, cognoſcitur tantum eſſe, ſed non ꝙ ſit cauſa: probo hoc, ex ſecundo poſt. 33. exiſtentia eſt accidēs rei, cauſa non cauſat accidens, ſed ſubſtantiam ſuam, ergo exiſtentia cognita, non facit cognoſcere cauſam inquantum cauſa eſt, ſed definitio ſua facit cognoſcere ſubſtantiam, & definitionem ſuam: ergo cognitio definitionis facit cognoſcere illam inquantū cauſam Et pro hoc ſciendum eſt, & datur hoc exemplum. 8. phyſi. 45. ex eſſe motus æterni inuenitur eſſe motoris æterni, quia eſſe motoris æterni non erat ſufficiēs ad regrediendum ad propter quid motus æterni, & ideo Ari. nunquam regreditur, ſed notificauit ſuam ſubſtantiam ex definitione motoris æterni, ꝙ. ſ. motor æternus eſt immobilis, impartibilis, & unus, & reliqua poſita in notitia quo ad ſubſtantiam ſuam: Quo pri. motore notificato per eſſe motus æterni: ſubſtantia ſua per definitionem ſuam, tanquam à medio ſufficienti in tex. c. 53. Ariſt. regreditur ad propter quid motus æterni: Ex ijs clare ſoluuntur omnia argumenta Franciſci Neritonenſis.

Pro ſolut. primi argu. Fran. duo ſunt notanda.

¶ Ad primum argumentum, Reſpondetur ꝙ demonſtratio cauſæ debet procedere à notificantibus uerum, ſed cauſa non poteſt eſſe aliquo modo notior per effectū, qa p̄ eſſe ctū notificatur, & ipſa cauſa notificans ē magis nota. ¶ Reſpondeo modo, quod cauſa notificata per eſſe effectus, nunquam eſt notior eſſe effectus, ſed demonſtratio propter quid non facit ſcire eſſe effectus, ſed uadit ad eſſe. ſ. propter quid effectus, qd ē ignoti⁹ ipa cā notificata p̄ eē ipſius effect⁹, et p̄ ſenſū ipſū.

Solu. primi. arg. Frā. Ne.

¶ Ad ſm̄ arg. p̄miſſa demōnis pp qd cāæ, nō infert neceſſariò effectū, ergo nec demō, nec ſyllogis. Dico ꝙ aliud ē dicere, ꝙ eē cauſæ non infert eē effectus

Solu. ſecū di argu.

ctus neceſſariò,uerum eſt,& dicit Ariſto.ꝙ in demõſtratione propter quid,medium eſt cauſa materialis, & efficiens,in locis ſupradictis,dico ꝙ quantum ad eſſe,non infert eſſe neceſſarium, Do exemplum, ędificator eſt,ergo domus eſt,non ualet paries eſt, ergo domus eſt,in cauſa materiali non ualet , quia ſolum cauſa formalis eſt illa,cuius eſſe neceſſariò infert eſſe effectus,modò in demonſtratione propter quid,non fit iſte proceſſus,& ſic eſſe cauſæ non infert eſſe effectus,& ideo econtrariò eſſe cauſæ,notificatur per eē effectus,ut ibimet dicit Ariſto.

Solõ. tertij argu.

¶ Ad tertium Argu. dicitur,ꝙ demonſtratio propter quid,procedit ex neceſſarijs,ex præſuppoſito,quia ut dicit Ariſto. in locis dictis,non procedit,niſi ex cauſa notificata eſſe ꝑ effectum per finem ſuppoſitum eſſe,ideo procedit ſẽper à præmiſſa neceſſaria ex ſuppoſitione finis,& ex ſuppoſitione effectus,& per hoc differt à demonſtratione quæ procedit ex cauſa nota per ſe , & non per aliud , & ideo ſimpliciter demonſtratio eſt perfectior iſta,ut poſtea dicemus.¶ Ad argu.modò Reſpondetur.Quando dicitur ꝙ neceſſarium ex ſuppoſitione eſt neceſſarium per aliud,ergo per accidens,negatur iſta conſequentia,Quoniam tunc neceſſarium ꝑ aliud,eſt neceſſarium per accidens,quando illud non eſt eſſentiale,& per ſe copulatum,cum ſecundo priorum in demonſtratione cauſæ tantum, ſumitur cauſa eſſe,neceſſarium per aliud ideſt propter finem effectum ſuum per ſe eſſentiale , & ideo nõ per accidẽs.

Solõ.quarti argu.

¶ Ad quartũ arg.Reſpondetur:Si demonſtratio ꝓpter quid eſſet demonſtratio.ergo eſſe ſubiecti poſſet demonſtrari,concedo hanc conſequentiam,quoniam illud quod comuniter habetur pro impoſſibili,apud me eſt neceſſarium:Et ſi hoc non eſſet,nullum ſubiectum ſcientiæ poſſet ſciri:Et ſuppono unum ſecundo poſt.3 3.ꝙ præcognitio,& quæſtio demonſtratiua diſtinguntur:tunc quæro ipſum propter quid ſubiecti,aut præcognoſcitur,aut demonſtratur, Non poteſt dici ꝙ præcognoſcatur,quia ipſæ Ari.enumerãs præcognitiones primo poſt.ſecundo ſolum nominat eſſe ſubiecti,& quid nominis,propter quid non nominauit,ergo propter quid ſubiecti,eſt quæſitum demonſtrabile de ſubiecto,non demonſtratione quia, & ſimpliciter,cum ambæ iſtæ demonſtrationes notificent eſſe:& eſſe ſubiecti eſt præcognitum , & non demonſtratum,ergo ſola demõſtratio propter quid, quæ tantum notificat propter quid,& non eſſe.

Prima rõ demõſtratiua ꝙ ſubiectũ põt demõſtrari in ſcĩa, demõneſt. propter qd, & nõ demõne qa aut ſimpliciter : & hoc ad mẽtẽ Auerr. quod uidetur fortaſſis inauditum,

¶ Secundum arg.excerpitur,ex pri.poſt.1 7 9.ubi Auerr. enumerans quæſita demonſtrationis ſcienda de ſubiecto.d.ſic,Paſſiones,principia.& partes,& cauſæ ſubiecti,ſunt propter quid ſubiecti: Tunc arguo ſic, propter quid ſubiecti,eſt quæſitum inquirendum demonſtratione,& nõ præcognoſcendum de ſubiecto, non demõſtratione quia,& ſimpliciter,quia illæ ambæ notificant eſſe,ergo demonſtratione cauſæ tantũ quæ ſolum propter quid notificat, Et probo hoc , ꝑ exemplum ex primo phyſi. pri. ſubiectum philoſophiæ naturalis eſt [res] naturalis , & rem naturalem eſſe,eſt notum ad ſenſum, ex primo.phyſico.ubi ꝓponens id quod demonſtratione uult inquirere de re naturali.d.ſic Ari.ſcientiam rerum naturalium per cauſam,propter quid propoſuit ,ergo propter quid ĩquirẽdum demonſtratione de re naturali ,de ſubiecto philoſophiæ naturalis.Tũc arguo ſic,ꝑꝑ qd rei naturalis,& ſubiecti in philoſophia naturali , inqriť demõne,non demõne qa,nec demõne ſimpliciter,qa ambæ notificant eſſe,ergo demõne cãæ tm̃, quæ tm̃ propter qd notificat.2.phy.2 2.claré.d. Au.ꝙ eē ſubiecti non demõſtratur,ſed principia. ſubiecti poſſunt demõſtrari,ſed principia ſubiecti,ſunt ꝑꝑ qd ſubiecti,ergo ꝑꝑ qd ſubiecti,põt demõſtrari.

Secunda ratio ꝙ ſubiectum poſſit demonſtrari demõne propter qd

Additio Gome.

¶ Addo ēt,ꝙ iõ ſciẽtia neceſſaria aliud nõ ingrit,qa ꝑꝑ qd ſubiecti ꝓbatur,finis ſciæ neceſſariò ingriť à ſcia.Minor addatur à te:Præterea ꝓbo aucto.Ar.pri. phy. primo,finis totius ſciæ naturalis,ē ingrere cãm ꝑꝑ qd rei naturalis.

Obiectio.

¶ Sed dubitabis, pri. poſt.tex.c.2 1. cõm.7 3.pri.phyſi.cõm.8 3.ſecundo phyſi. cõm. 2 2. 2 6.primo met.cõm.pri.1 2.met.cõm.5. tertio cœli. cõm.4.ſecũdo de aïa 2 7.2 9.dicić in oĩbus ıs locis, ꝙ ipoſſibile ē,& maxime.2.phyſi.2 6.ꝙ ſcia ſiue uniuerſalis,ſiue particularis declaret ſuũ ſubiectũ eē, & nõ demõſtrat illud ſiue ꝑ ſignũ,ſiue ꝑ demõnem,ſed accipit tanꝙ notũ ꝑ ſe,aut ꝓbatũ ĩ alia ſcia, ergo ſubiectũ nõ põt demõſtrari cõtra Au.

Reſpõſio.

¶ Reſpõdeť huic obiectiõi,ꝙ Au.ĩ authoritatibus iſtis, nõ.d.ꝙ ſubiectũ nõ poſſit demõſtrari demõne ꝑꝑ qd,ego aũt dico,ꝙ ſubiectũ nõ põt demõſtrari qa, & ſimplicicter,ſed bñ demõne ꝑꝑ qd põt demõſtrari.

Tertia ratio ꝙ ſubiectũ poſſit demõſtrari in ſcĩa demõ. propter quid.

¶ Tertiũ arg.Quæro quare ſubiectũ nõ põt demonſtrari in ſcientia:¶ Solet reſponderi,ab oĩbus (ut.d. Zimara in theor.ꝙ ideo eſt hoc,quia ſubijcitur,& ſupponitur eſſe,tunc ſtante hac reſponſione, Arguo ſic,illa ſpē demõſtrationis non poteſt demonſtrari,ſubiectum,qua ſpē demõnis demonſtratur eſſe , ſed duæ tantum ſpecies demonſtrationis declarant eſſe.ſ. demonſtratio quia,& demonſtratio ſimpliciter , ergo ſaltim demonſtratione propter quid poteſt demonſtrare ipſum,quia ipſa demonſtratio propter qd non declarat eſſe,uti dictum fuit.

Sol. Quinti arg.

¶ Ad quintum arg.Frã. ſic Reſpondetur,ſi in demonſtratione cauſæ,cauſa ē notior effectu,aut uirtute intellectus tantum,aut uirtute ſenſus tantum.¶ Reſpondetur formaliter, ꝙ uirtute intellectus,cum dependentia tamen à ſenſu, qa primo phyſi.5.cauſa magis,& prioris notitiei ad intellectum,non niſi ſenſu,ſed non fit notior eſſe effectus,quia totam ſuam notitiã non ſumit,niſi ab eſſe effectus,& quantumcunꝙ augetur notitia cauſæ,neꝙ fiet notior notitia effectus propter duo,primo,qa eſſe effectus eſt notius ad ſenſum,quo nihil notius, qa eē effectus ē cã notitiei,qa cãtum nunꝙ excedit cãm,ſed bñ eē cãæ notificatũ ꝑ eē effectus,fit notius & mediũ ſufficiẽs ad notificãdũ ꝑꝑ qd eē effectus.

Sol. 6. argu.

¶ Ad ſextũ arg.dicić ꝙ cã nõ põt notificare ꝑꝑ qd effectꝰ,niſi cognoſcať ſubſtãtia ſua,ſed eē effectꝰ tm̃ notificat exiſtẽtiã cãæ,& nõ ſubſtãtiã,ergo regrediẽdo à cã ſua ꝑ effectũ,nõ demõſtrať ꝑꝑ qd effectꝰ, nec erit demõ.¶ Dico formaliter ad hoc argu. ꝙ cã notificata ꝑ eē effectus nõ ē ſufficiẽs ad faciendũ cognoſceř ꝑꝑ qd,& iõ nõ debemus ſtatı regredi ad ꝑꝑ qd effectus,ſed debemus prius cognoſcere ſubſtãtiã cãæ ꝑ definitionẽ,qua cognita,ꝑfectẽ poſſumus demõſtrare,& regredi ad ꝑꝑ qd effectus.

Opi. Græcorum, et Moderno. de regreſſu,& demõne circulari.

¶ Alia opin. ē Modernorũ logicaſtrũ nr̃e tẽpeſtatis,& dicũt ipſi,ꝙ talis opinio ē Græcorũ.ſ. Philop.Alex.& The: ſed dico ꝙ errãt infringẽdo hoc Them.qm̃ ut īfra patebit,oſtẽdiť ibi ꝙ Them.nõ ē huius uoti:Sed phylop.d.ſic,ꝙ regreſſus in artibus ē poſſibilis,ſed nõ demõſtratiuus,niſi ſm̃ unã partẽ tm̃,& nõ ſm̃ oẽs eius partes,qa primus ꝓceſſus ab effectu ad cãm nõ ē demõ,ſed tm̃ ſyllogiſmus,ſecũdꝰ uerò ꝓceſſus,à cã ad ꝑꝑ qd effectus bñ eſt demõ.primus proceſſus dicit Philoponus,ꝙ ē ſyllogiſmus coniecturalis, ſeu coniectura.

Queſtio, an demon. qa,ſit demonſtrat.

Opi.Phylop.uide Aug.Sueſſa.ĩ pri. poſte. ubi habetur claré opi. Ioã. Grã.

¶ Et ꝓ hoc notãdũ eſt,ꝙ cõiectura,eſt arguere ab accidentibus,ab effectu ad cãm,ſi accidẽs ē cõuertibile cũ cã neceſſaria,ſed nõ demõ,ut luna augetur ſphericé,ergo eſt figuræ ſphericé ,coniectura neceſſaria ab accidenti neceſſario & non eſt demonſtratio,ſi uerò ab accidẽti non conuertibili,ut mulier pallet ergo peperit,cõiectura ē,ſed nõ neceſſaria, Volũt

ergo

ergo ipſi Moderni philoſophi, ꝙ demō quia, non ſit
demō, ſed coniectura ab accidente neceſſario, & pro
bant ipſi philoſophi moderni, per multas rationes ꝙ
demō quia non ſit demonſtratio, & nos reſpondebi-
mus ad ſingulas illarum. ¶ Prima ratio illorum mo-
dernorum eſt iſta, primo phyſicorum primo. c. ꝙ ſciē
tia, non per cauſam, eſt ſcientia imperfecta, ſed imper
fectum tale non eſt tale, ergo ſcientia non per cauſam
non erit ſcientia, nam demō quia, primo poſteriorū.
9 5. facit ſcientia, & non per cauſam. ergo non eſt ſciē
tia, & neq; eſt demō, qa demō ē ſyllogiſmus faciens
ſcire, ex primo poſt. ¶ Reſpondetur ad argu. hoc, ex
doctrina Au. pri. poſt. 9 5. ubi Au. reſpondit ad Aui-
cennam, ꝙ imꝑfecta demō, eſt imperfecta ſcientia, er
go non eſt demōſtratio, neq; ſcientia: Au. ibi negat
conſequentiam, Et dat cauſam, quia licet imperfe-
ctio remoueatur à uera ſciētia, & à uera demōne quę
eſt una ſpēs, tñ non remouetur à demōne, & à ſcien-
tia, in analogato, & datur exemplum, accidēs eſt ens
imperfectū reſpectu ſubſtantiæ, & tamen nō eſt im
perfectum ens analogice, non igitur ualet conſequen
tia, ita in propoſito, demō eſt ſcientia non per cām,
& eſt imperfecta reſpectu demōnis ſimpliciter, & de
mōnis cāæ tm̄, quæ ſunt duæ ſpecies, ergo imperfe-
cta à genere analogo ſcientiæ demōnis, negatur con-
ſequentia: qa imperfectio dicitur ſpecies perfectionis
non reſpectu generis analogi. ¶ Secunda ratio moder
norum ſecundo poſteriorum. 9 4. ſcientia eſt habitus
de re, per id, quod eſt apud naturam, & apud naturā
ē per cām, ergo ſcia ē p cām demō, qa non eſt demō
per cauſam, ergo nec demonſtratio eſt, & nec ſciē
tiā facit. ¶ Reſpondit Au. ſcientia uera quæ acquiri-
tur per demonſtrationem ſimpliciter, eſt illa, quæ in
ſequitur opus naturæ, & eſt per cauſam, & non ſcien
tia dicta analogicè. ¶ Tertio ſecundo poſt. 3 9. ſi de-
monſtratio per poſteriora ſit, quæ eſt quia, non ha-
bet uim notificandi quicquid eſt, & dat cauſam Ari.
quia non facit ſcire neceſſe rei, & ignoto eſſe, ignora
tur quid demonſtratur, quare non facit ſcire eſſe rei,
ergo nullo modo ſcire, & nullo modo eſt demonſtra
tio, & limitat Auer. in cōm. poſterius in demonſtra-
tione quia non facit ſcire rem eſſe uera ſcientia, quæ
eſt per cauſam. ergo non facit ſcire rem eſſe uniuerſa-
liter, & analogice, Non ualet conſequentia primo po
ſte. Ariſt. cum definiuit demonſtrationem, ꝙ debet
eſſe per cauſam, ſubdit, quæ uero ſine cauſa eſt ſyllo-
giſmus, & non demonſtratio, & dicit Aue. ſyllogiſ-
mus uel perſuaſiuus. i. Rethoricus, uel apponens. i. ſo
phiſticus, & dat cauſam Ariſt quia demonſtratio ē
ſyllogiſmus faciens ſcientiam, quam in habendo cum
ſcimus, ſed omnis ſcientia eſt per cauſam, ergo quæ ē
ſine cā, eſt ſyllogiſmus, & non demonſtratio. ¶ Re-
ſpondit Auer. in cōm. & dicit ꝙ non eſt demonſtra
tio ſimpliciter de qua loquitur, & quā definiuit Ar.
& ſignum eſt, quia definiuit ſcire ſimpliciter, tex. 8. et
definiuit demonſtrationem ſimpliciter, ergo quando
. d. nō ē demō. d. ꝙ nō ē demō, ſimpliciter & pfectiſſi
ma, & probat Au. de iſta demonſtratione loquitur,
quæ per medium ſuum concludit: Medium huius ſu
it iſtud, quia non facit ſcire uerum, quod eſt per cau-
ſam, quod eſt ſcire uerißimum: ergo concludit non
eſſe demonſtrationem ſimpliciter quæ uerißima eſt,
ergo non eſt demonſtratio analogice, Non ualet con
ſequentia, dicit; ꝙ eſt ſyllogiſmus in reſpectu demon
ſtrationis ſimpliciter, non tamen dicit eſſe ſyllogiſ-
mum in reſpectu demonſtrationis analogicæ, cauſa
eſt, quia adhuc non erat clarum, ſi dabatur alius ſcien
di modus, & declarauit. 9 5. ibi dicit ipſe ꝙ ultra ſcire
per cauſam, uult dare Ari. ſcire quia: Ne utatur ergo
termino ignoto, & non declarato, dicit Ar. ſyllogiſ-
mus, ſed an ſit demonſtratiuus, uel non, omiſit, quia
declaratum erat primo poſteriorum. 1 3. ex quo tex-
tu ſumentur tres rationes. ¶ Prima ratio recentiorū
ſumit unum fundamentum ex primo priorum ſecun
do cap. ꝙ Ariſt. utitur terminis ignotis, ut declaret
regulas illas, eſſe uniuerſales in omnibus materiis,
Tunc arguunt moderni: ſi demonſtratio quia, eſſet
demonſtratio, ergo circulus demonſtratiuus daretur
quem tamen uniuerſaliter negant in omni modo de-
monſtrationum, & probāt quia utitur terminis igno
tis in reprobando circulum, modo Ari. utitur termi-
nis ignotis, & demonſtrant illam demonſtrationem
eſſe uniuerſalem, in eodem genere, & diuerſo genere
demonſtrationis. Reſpondetur huic argumento, ꝙ
uniuerſaliter reprobare circulum in demonſtratione
ſimpliciter ambobus proceſſibus exiſtentibus ſim-
pliciter, non autem in diuerſo genere, quia concludit
ibi, & alibi ut dicemus. ¶ Secunda ratio modernorū,
ex eodem tex. ſupradicto, ſi contingit demonſtrari
priora per poſteriora tunc ſcire ſimpliciter eſſet male
definitum. à deſtructione conſequētis, ad deſtructio
nem antece ſed ſcire ſimpliciter eſt bene definitum, er
go non cōtingit per poſt. demonſtrari priora, ergo
demonſtratio quia, quæ talis eſt, non eſt demonſtra-
tio. ¶ Dico ꝙ Ariſt. arguit contra antiquos dicentes
regreſſum fieri, utroq; proceſſu demonſtrationis ſim
pliciter, Hoc ſuppoſito arguit Ariſt. ergo ſi demon-
ſtrans priora per poſteriora, ſcire ſimpliciter eſt male
definitum, quia fuit definitum ꝙ ſit per cauſam prio-
rem, ex altera partè tu ponis alteram demonſtrationē
& aliquod ſcire ſimpliciter, poſterius in regreſſu, er-
go definitio ſcire ſimpliciter, non competit omnibus
definitis, & mala eſt, Dicendum eſt, ꝙ non ualet cō-
tra nos, qui dicimus alterum proceſſum eſſe, ex poſt.
ad priora, & non eſſe ſimpliciter, ſed eſſe ſcire quia,
¶ Tertia rō modernorum, ex eodem textu Ariſt. pri-
ora faciunt ſcire poſt: eo modo, quo inductio certa,
facit notū ſcire. i. quomodo notificat īductio, eo mo-
do notificat demōſtratio, quia ex poſt. ad priora, ſed
inductio non facit ſcire demonſtratiuè, ergo nec po-
ſteriora faciunt ſcire priora demonſtratiue, quæ erit
demonſtratio quia. ¶ Reſpondit ad hoc Auer in. c.
2 3. ꝙ Ariſt. ibi non intendit dicere, æqualem notitiā
facere inductionem, & ſyllogiſmū qa: & cauſa ē hæc
quia ego ſimiliter arguerē, inductio non ſyllogizat,
ergo nec ſyllogiſmus ſyllogizat, quod tamen falſum
eſt, ſed illud dicit gratia exempli ad notificandum il-
lud, demonſtratio quia quæ ex poſteriori uadit ad
prius, ſic inductio uadit à parte ad totum, & pars po
ſterior toto, modo exempla non uerificant quod intē
dimus nos quo ad oia. ¶ Quartò ſecundo priorū. 1 7.
aſſignando Ariſto. modos petitionis principij, quo-
niam non ſolum deſtruit demonſtrationem ſed ſyllo
giſmum, & Ar. dicit ꝙ unus eſt modus petitionis, ut
quando per poſt. notificamus priora, ut facit demon
ſtratio quia. cum petitione principij, ergo non eſt de
monſtratio, probatur ex definitione petitionis prin-
cipij, petere eſt non demonſtrare propoſitum. i. non
notificare illud, quod proponimus in intentione no-
ſtra notificare, demonſtratio quia petit in principio,
ergo non notificat propoſitum, ergo non eſt demon-
ſtratio. ¶ Reſpondetur, ꝙ petitio in principio eſt du-
plex: Quædam in genere, & in communitate dicta. i.
apparens petitio, & non exiſtens in ueritate, ut patet
8. topicorum penultimo de petitione, principij Auc.
ſic habet, definitio demonſtrat paſſionem de ſubie-
cto, apparet petitio, ſed non exiſtit, apparet utiq;, qa
uidetur definitio eſſe eadem cum definito, & non ali-

Prima rō ꝙ demō quia, non ſit demō.

Solutio huius primæ rationis.

Secunda rō ꝙ demō qa, non ſit demonſtr.

Reſpōſio Auer.

Tertia rō ꝙ demon. qa non ſit demon.

Reſpōſio Auer.

Recētiorū logicaſtrium Arg. ꝙ demon. qa non ſit demon.

Solutio.

Secunda rō modernorum.

Solutio.

Tertia rō moderno.

Solutio.

Quarta rō moderno.

Solu. Duplex petitio.

quid diuerſum,ideo uidetur idem per idem demõſtrare,& potere in principio,quia idẽ notificat ſeipſum, ſed nõ exiſtit, quia hæc eſt demonſtratio ſimpliciter, in qua non exiſtit petitio ,quia primo phyſicorum.5 definitio re differt à definito,ſub qua,iſta eſt nota,& ſub altera definitione ignotum,& ideo nota,& ignota,ſine petitione uera notificari poſſunt.¶ Alia eſt petitio,exiſtens petitio,quæ deſtruit demonſtrationẽ & ſyllogiſmum,ut notum,per ignotum,& æque notum,per æque notum,& æque ignotum , per æque ignotum,iſti tres modi,ſunt uere petitiones in principio,quia uere non demonſtrant propoſitũ. ¶ Tũc ſtante hac diſtinctione, Reſpondetur formaliter ad argumentum,quód quando poſteriora demonſtrant priora,petitur in principio,non intendit uerẽ,quæ deſtruit demonſtratiõem & ſyllogiſmum, quia primo poſteriorum.95.inueni aliquid poſterius notius, & aliquod prius ignotum,ſine petitiõe principij.¶ Quíntó arguunt moderni:ſi daretur ſcire quia, & demonſtratio quia,in primo poſteriorum, ubi Ariſt.loquitur de demonſtratione,dixiſſet,ſed tantum Ar.dedit definitionem de ſcire per cauſam, ergo non datur in libro poſteriorum aliud ſcire , & alia demonſtratio, nam id diceretur,in primo poſteriorum quod proponitur in principio.¶ Reſpõdetur ad hoc argu.ur.d.Ari. in hoc libro poſteriorum ꝙ ipſe eſt ſequtus ordinem nobilitatis,& non ordinem ſecundum notius uel ſecundum neceſſitatem,ſed ordinem ſecundum nobilius quia incepit à ſpecie nobiliori ipſius demõſtrationis,ideſt a ſcire ſimpliciter,& non ſequutus eſt ordinem neceſſitatis,uel ſecundum notius, quia ſecundũ neceſſitatem,uel ſecundum notius eſſet incipiendum à re uniuerſali analogata.¶ Hoc igitur ſtante,Reſpondeo formaliter ad argu.ꝙ ideo ſequutus eſt Ariſt. ordinem nobilitatis,quia uoluit ſpeciem nobiliorẽ demonſtrationis tractare,& primó propoſuit principaliter intentum,& nobilius.¶ Alia reſponſio , & notandum eſt , quód intentio præponenda in principio debet eſſe clara , & non obſcura , ſi eſt clara , præponitur clara , ſi obſcura , obſcura , quia eſſe generis ſcientiæ,& demonſtrationis quia,nõ erat clarum,ideo non propoſuit hanc intentionem , ſed ſub dubio,& conditione declaranda.¶ Et dicit Ariſto.in tex.Si aliud genus ſcientiæ demonſtrationis ſit , poſterius dicetur,ſub conditione propoſuit quia non erat clarum.¶ Replicant moderni contra hanc ſecundam reſponſionem,& dicunt ſic,ſi propoſuit ſub conditione,tractauit poſtea in illo loco,nec tamen ibi definiuit demonſtrationem quia.¶ Reſpondetur ad hãc replicam,ꝙ in multis locis libri poſteriorũ dicit Ar. ſed principium ſermonis de demonſtratione quia,patet in tex,cõm.95.ubi non ſolum,probat talem ſcientiam dari,ſed ipſam definit,& dedit definitionem à ſcientia cauſæ.¶ Adhuc quærunt moderni,ſi Ar.primo poſteriorum dedit conditiones præmiſſarum demonſtrationis ſimpliciter,quare non dedit conditiones præmiſſarum demonſtrationis quia, ergo apparet ꝙ demonſtratio quia,non ſit demonſtratio.¶ Reſpondetur ad hanc interrogationem,& notandum ẽ, ꝙ conditiones præmiſſarum demonſtrationis quia, ſunt illęmet demonſtrationis cauſæ,differunt tamen in hoc,quia demonſtratio cauſæ tantũ,addit aliquas conditiones,quæ non conueniunt demõſtrationi qa .ſ.ꝙ ſit per cauſam priorem in eſſe,& ideo ſimul tractando conditiones demonſtrationis ſimpliciter, tractauit etiam de conditionibus præmiſſarum demonſtrationis quia,ſtudens breuitati,ſecundo poſteriorũ 91.primo met.omnis ſcientia , &c.¶ Sextó arguunt moderni,omnis ſcientia perfecta,& uera,eſt per cauſam,primo de anima undecimo Accidentia magnam partem conferunt ad cognoſcendum quod quid eſt, ſi ergo magnam partem,tunc non totam notitiã ſciẽtificam,ſed effectricem tantum,& topicam.¶ Reſpõdetur ad hoc arg.ꝙ ad ſciendum definitionem duo requiruntur primó ꝙ inſit,& ſecundó ꝙ per ſe inſit definito,ut prædicatum inquid,accidentia ſolum notificant,ꝙ inſit,quod quidem eſt magna pars,quia difficilius ſcitur,dicit ergo magnam partem , non quia, non facit ſcire eſſe,& ꝙ inſit,quæ ambo ſunt tota cognitio definitionis.¶ Septimó arguunt quidam pro modernis hoc modo,primo poſteriorum.8.ſcire ſimpliciter uolo definire dicit Ar.& non ſcire ſophiſticũ ergo ſcire per accidens,quod eſt demonſtratio quia, eſt ſcire ſophiſticum,& ſecũdo de anima tertio æquiuocẽ tale,quia analogum,uel uniuocum,quod eſt ſophiſticum eſt ſcibile.¶ Reſpondetur ex Au.4.met ſecundo,non uniuerſaliter ſcire per accidens,eſt ſcire ſophiſticum: Vult hoc dicere,ꝙ una ſpecies ſcientiæ ẽ ſcientia ſimpliciter,& uera,altera ſophiſtica quæ ſyllogiſmo ſophiſtico acquiritur,eſt æquiuocẽ ſcientia & altera quæ per accidens acquiritur,& per poſteri9 demonſtratione quia,& non æquiuoce,ſed ſm̃ poſterius,ſcientia ſecundum poſterius:ẽ analoga , nam quæ per poſterius,& per prius dicũtur, analoga sũt 4.met.ſecundo,quod dictum Au.ẽ uerum,ſed nõ ad propoſitum, Nam Ar.non dicit duo eſſe diuerſa ſcire.ſ.ſophiſticum,& per accidens,& non uult dicere, ſophiſticum,ſiue per accidens,ſed ſophiſticum ꝙ ẽ,ꝑ accidens.¶ Clarior ideo datur reſponſio,quod per accidens ẽ duplex.ſ.per accidens proprium,& per accidens per ſe,& iſta ẽ demonſtratio quia,primo poſteriorum.95.ſecundó per accidens datur commune,& non proprium ,& hac diſtinctione ſtante , Dicitur, ꝙ ſcire per accidens dixerunt ſophiſticum,illud .ſ.qđ ẽ per accidens commune,& non intellexit Ari.de ꝑ accidens eſſentiali,& per ſe: Nam recitat Au. primo poſte.94.&.95.ꝙ ſi Auicenna arguit quoniam dicit Ari.in tex.neq; ,ſi per ſe ẽ ſcientia in demõne quia , neq; ſi non per,ſe,non facit ſciẽtiam,ſe demõ quia ſit ex accidente per ſe,ergo non facit ſcientiam,ergo nõ ẽ demõ.¶ Reſpondit Au.ibimet ꝙ quando Ari.dicit accidens per ſe,ideſt demõnem quia non facere ſcientiam,intendit tunc ſcientiam ueram,quæ ſit per cauſam,& non ſcientiam analogam,& probat hoc eſſe uerum ex Ari.nam dicit Ari.accidens per ſe, non facit ſcientiam,uera ẽ per cauſam per ſe,qualis non ẽ accidens,ergo excludit à ſcientia uera,quæ per cauſam, & non a ſcientia analoga.¶ Octauó arguunt moderni,ex Themiſtio ſecundo poſteriorum.30.nullum incommodum ſequitur,ſi cauſa cum effectu retorquetur,ideſt ſi cauſa effectum inferat,& effectus cauſam & dat cauſam,quia non eodem modo adinuicem ſe monſtrant,ſed diuerſo,ſi effectus cauſam demonſtrat eſt tantum ſyllogiſmus,& non demonſtratio uocatur, ſi cauſa effectum, tunc ẽ demõ ſimpliciter: Tunc arguunt moderni,ſi effectus demonſtrat cauſam, ẽ ſyllogiſmus tantum,demonſtratio quia,ẽ ab effectu:ergo non ẽ demonſtratio:Et ſubdit Themiſtius non plures cauſæ,non plura media,niſi per accidens,concludunt.¶ Reſpondetur ad hoc,ut dicit Au.ad Ari. primo poſt.9.ꝙ demonſtratio quia,ẽ ſyllogiſmus tã tum,in reſpectu demonſtrationis ſimpliciter,& perfectę,non autem reſpectu demonſtrationis analogicæ,in communi: Datur exemplum,ut leo,animal,eſt tantum,reſpectu hominis,& non reſpectu animalis, ſic demonſtratio quia,eſt imperfecta ſpecies reſpectu demonſtrationis ſimpliciter,non autem reſpectu demonſtrationis in communi,& ſignum huius eſt,quia

Quíntu rõ moderno. *Solu. pri.* *Alia ſolu.* *Tex. Ar.* *Replicat. moderno.* *Solu.replicationis.* *Alia repl.* *Sol.repli. Nota hoc queſo.* *Sexta rõ moderno.* *Solutio.* *Septima ratio pro modernis.* *Solutio.* *Reſponſio clarior.* *Duplex per accidens.* *Argum. Auicennæ* *Reſponſio Auer.* *Octaua ratio moderno.* *Solutio.*

Themiſtius in eodem cap. uocat, demonſtrationem ut ſic, demonſtrationem quia, ſignum ſecundum huius demonſtrationẽ cauſæ, uocat ſyllogiſmum cauſæ

Nona ratio moder.

¶ Primo poſterio. 6. dicit Themiſtius, ſenſu non ſciẽtia habetur, non demonſtratio, quia non facit ſcire cauſam rei, ſed rem tantum, demonſtratio quia præponitur ſenſui, & facit ſcire rem eſſe, & non cauſam, ergo non demonſtratio, ergo non facit ſcientiam.

Solutio.

¶ Reſpõdetur quòd non facit ſcientiam ſimpliciter ꝑfectam, quæ eſt per cauſam, ergo non analogam in communi, tantum ualet: Et ut ipſe dicit primo phyſi. quarto ſyllogiſmus faciens ſcientiam, debet habere medium, cauſam eſſendi, & cognoſcendi, quæ ſit, & differat à reliquis ſyllogiſmis, qui ex falſis, uerũ inferũt Rhetores plurimum, & ſyllogiſmi qui arguũt ex ſignis, ut ſunt demonſtrationes quia.

Decima ratio.

¶ Tunc ſic arguunt moderni, ex ſignis differt, quia differt ex ſyllogiſmo, ergo non eſt demonſtratio.

Solutio.

¶ Pro reſolutiõe notandum, ut diximus in primo poſt. 25. Aliud eſt euidens, & aliud certum, Euidens eſt, quod eſt magis ſenſatum, & magis notum, Inductio eſt euidentior ſyllogiſmo, quia eſt ex particularibus magis ſenſatis, & magis notis, Certum uero eſt illud, quod per medium, & cauſam eſſendi certiorem, & hoc modo ſyllogiſmus eſt certior inductione, quia à cauſa, & à toto ad partem procedit, inductio uerò à parte, ad totum, quæ non eſt, pars totius. ¶ Quo ſtante, dico ꝙ eſt probatio euidens, demonſtratio ab effectu ad cauſam: Euidens enim quia ab effectu, magis ſenſato & magis noto: Non certo, quia non eſt cã eſſendi, ad differentiam demonſtrationis, cauſæ tantum, quæ non eſt ita euidens, quia non procedit ab ĳs ſenſatis, & notis, certior quæ eſt cauſa, quod dictum, non excludit demonſtrationem quia, non eſſe analogam reſpectu demonſtrationis in communi, ſed non eſt ita certa, ſicut demonſtratio quæ ẽ per cauſam.

Vndecima ratio moderno.

¶ Vltimo arguitur ex Themiſtio, primo poſterio. cap. 29. ab effectu ad cauſam argumentatum eſt, quod fidem facit ſcientiæ, & non faciens fidem, ſyllogiſmus topicus eſt, & non eſt demonſtratio.

Solutio.

¶ Reſpondetur clare, ꝙ in primo de anima comment. quito fides eſt duplex, Quædam eſt cum formatione quæ eſt ex præmiſſis probabilibus quæ poſſunt inferre uerum, & non uerum, iſta enim eſt topica fides, ſyllogiſmus faciens eam topicus, ex primo poſt. cap. penultimo: Et quædam eſt fides neceſſaria, & impoſſibilis aliter ſe habere, quia à loco dicto ex præmiſſis neceſſarĳs, impoſſibile eſt aliter eſſe, iſta eſt demonſtratiua ſcientia, & ſyllogiſmus faciens eam eſt demonſtratio. ¶ Et hoc ſtante dicitur ſic quòd demõſtratio quia, ab effectu conuertibili ad cauſam, facit fidem, & demonſtrationem neceſſariam, quia primo poſterio. 95. præmiſſæ cauſa eius demonſtrationis, ſunt neceſſariæ.

Duodecima ratio pro moder nis.

¶ Vera ratio eſt Auicennæ, ut refert Auer. primo poſterio. 95. & in quæſito poſterio. 6. & Auicenna ſupponit ſibi duo fundamenta.

Nota ꝙ in hoc argu. declaratũ totum. 6. quæſitum poſteriori ſticũ ubi Auer. Reſpõdet ad arg. Aui.

¶ Et primum eſt hoc, ꝙ omnes demonſtrationis præmiſſæ, debent eſſe eſſentiales. i. per ſe, propriæ, & concluſiones, & neceſſariæ, iſtud fundamentum Ariſtot. & Auerr. concedunt in primo poſterio. 53. 54. quòd omnis ſpeciei demonſtrationis commune eſt, ut præmiſſæ & quæſita ſint eſſentialia, & plus dico, præmiſſæ demonſtrationis non ſolum debent eſſe eſſentiales, ſed notæ quòd ſint eſſentiales, & propter hoc fundamentum neceſſariũ; præmiſſæ inferunt iunctim, inquantum ſunt notæ, quia ignotum nihil infert, ſecundo priorum cap. 17. quòd eſt petitio principĳ, ſed inferunt inquantum ſunt eſſentiales, ergo debẽt eſſe notæ, inquãtum eſſentiales, & hoc dicebat Ari. primo poſter. 8. ꝙ oportet ſcire cauſam, & ꝙ illius eſt cã, ſimiliter oportet ſcire præmiſſas eſſentiales, & ꝙ ſint eſſentiales.

dicentis ꝙ demonſtratio q̃a non eſt uera demon. ſimiliter declaratur totũ comment. 95. primi poſte.

¶ Secundum fundamentum Auicennæ, eſt hoc, ꝙ præmiſſæ demonſtrationis quia, nõ poſſunt cognoſci uere, ꝙ ſint eſſentiales, niſi cognoſcatur cauſa, propter quã ſint eſſentiales, & hoc patet exemplo, demonſtratio quia eſt, ut omne riſibile eſt rationale, omnis homo ẽ riſibilis, ergo omnis homo eſt rationalis, demonſtratio ab eſſe effectus. ſ. riſibili, & ab eſſe cauſæ ſcilicet rationali. ¶ Pro quo notandum eſt unum, quod ibi notat, ꝙ demonſtratio quæ procedit ab effectu ad cauſam, eſt duplex. ſ. quædam ſimpliciter, & quædam compoſita.

Demõ q̃a eſt duplex

Demon. ſimplex.

¶ Simpliciter, eſt quæ habet exiſtentiam ſimplicis effectus ad exiſtentiam ſimplicis cauſæ, ut motus æternus eſt; ergo motor æternus ẽ, hæc demonſtratio, eſt demonſtratio dicta ſimpliciter, quia ex eſſe exiſtentiæ ſimplicis, inferimus exiſtẽtiam cauſæ entitatis ſimplicis.

Demon. compoſita

¶ Compoſita eſt de exemplo dato, & eſt, quæ ex eſſe accidentis, ſeu effectus compoſiti, ipſi ſubiecto inferimus, in eſſe ipſam cauſam ſubiecto, quòd eſt in eſſe compoſito, & ideo demonſtratio quia, compoſita eſt, quia infert eſſe compoſitum. ¶ Sic inuenimus dictum Auicennæ, præmiſſam demonſtrationis quia, eſſe compoſitam, ut omne riſibile eſt rationale, omnis homo eſt riſibilis, ergo omnis homo eſt rationalis, per fundamenta dicta, minor dẽt eſſe eſſentialis, & debet eſſe nota ꝙ ſit eſſentialis, & non põt cognoſci ꝙ ſit eſſentialis, niſi cognoſcamus cauſam propter quam eſt eſſentialis. ſ. rationale, & probat hoc Auicenna ex poſt prædicamentis, cap. de priori, uera cognitio eſt quando, quæ in mente, ſunt extra mentem, ſi non, eſt falſa.

Arg. for. Auicẽnæ

¶ Tunc arguit Auicẽ. ſic, extra mentem riſibile eſſentialiter, proprie conuenit ipſi homini per rationale, cauſam, & non per aliud, ergo ſi non ſcitur uerè ꝙ ſit eſſentialis, & non niſi per illam cauſam cognitam, quod ſi non, cognitio eſſentialis, eſt falſa, quia cognoſceretur eſſe eſſentialis, & non per aliud, per quod eſt eſſentialis, niſi per cauſam.

Euaſio.

¶ Diceret aliquis ad Auicennam, cognoſcitur inductione ſenſata, inductione facta, in omnibus hominibus ad ſenſum, & iſtam iudicamus eſſe ueram, & eſſẽtialem in demonſtratione, ſine cognitione cauſæ.

Replicat. Auicennæ

¶ Arguit contra hanc euaſionem Auicenna inductione cognoſcere omnem, cignum eſſe album, & omnẽ coruum, eſſe nigrum, & tamen cognitæ non ſunt eſſẽtiales, nec notæ eſſentiales, nec præmiſſæ demonſtratiuæ; ergo inductio non ſufficit ad notitiam eſſentialem, præmiſſarum eſſentialium, nec aliquis nutritus in æthiopia, qui non uidit hominem album, inductione in omnibus, iſtam uniuerſalem cognoſcit, omnis homo eſt niger quæ uniuerſalis, nec eſſẽtialis eſt, nec motu eſſentialis, Neq; demõſtratiua, ergo habere ex hac re præmiſſam demonſtratiuam eſſentialem, & cognitam eſſentialem, non poſſe haberi per inductionem, ſed ſolum per cognitionem cauſæ, per quam eſt eſſentialis.

Arg. Aui.

¶ Ex hoc fundamento. arguit Auicenna, ergo ſyllogiſmus ab effectu ad cauſam, uel erit ratio rhetorica, & ſic non erit demonſtratiua, uel erit demonſtratio circularis; idem per idem monſtrans de eodem, & ſic non erit demonſtratio, ſed inutilis, & uulgaris ratio, primo poſterio. 27. nulla eſt demonſtratio: Quòd hoc ſequitur, probat ipſe de facili, ut iſta præmiſſa, uel quælibet præmiſſa demonſtrationis. ſ. iſta, omnis homo eſt riſibilis: Vel eſt notabili ꝙ ſit eſſentialis, uel non eſt nota? Si non eſt nota, ergo non eſt demonſtratio, ſed ratio rhetorica, uel poetica, uel topica quia per primum fundamentum, Omnis demonſtratio, ẽ ex eſſentialibus, et

notis eſſentialibus, & iſtæ præmiſſæ (per te) non ſūt notæ eſſentiales, ergo non eſt demonſtratio: Si uerò dicas ꝙ eſt notum tibi, ꝙ ſit eſſentiale, per ſecundum fundamentum, non cognoſcitur á te, riſibile eſſe eſſentiale homini, non cognita cauſa. ſ. rationale, per quod eſt riſibile: Hoc fuit probatum ſupra, ergo demōſtratio circularis eiuſdem per idem, eſt uulgaris ratio, & non demonſtratio: Probat ipſe conſequentiā, in minori, tu cognoſcis riſibile in eſſe homini, quia rationale, in concluſione, uis probare hoc. ſ. rationale in eſſe homini, ergo in præmiſſa minori, tu accepiſti id qđ uis ꝓbarꝰ i cōcluſiōe uis ꝓbarē rōnale, cām in eē hoīni de ſubiecto, in minori tu petis, & ſumis tanq̄ notū, & illud met, ergo uera petitio in prīcipio, nec ſyllogiſ-

Solu. arg. Auicennæ — mus, nec demonſtratio. ¶ Pro ſolutione notat unū Auerr. ꝙ accidentia propria quæ faciunt præmiſſas demonſtrationis quia, ſunt duobus modis: Quædam ſunt, in quorum definitione ponitur ſubiectū, ut homo eſt riſibilis, in definitione riſibilis, ponitur homo: Quædam uerò ſunt, in quorum definitione, non ponitur ſubiectum, ſed genus ſubiecti, ut impar, & par in numero, in definitione eorum non ponitur ſubiectum, ſed genus, ut numerus eſt par, uel impar.

Dubit. Auer. — ¶ Quare in definitione, non ponuntur propria ſubiecto, in definitione paris, non ponitur numerus par, et in definitione imparis non ponitur numerus impar, quæ ſunt ſubiecta propria. ¶ Respondet Aue. ꝙ non

Sol. Auer. — ponuntur ſubiecta propria, quia ſunt nomina ignota, nomen ſubiecti paris, uel imparis, non habetur, & dicit Au. ꝙ ignoto nomine nil poteſt ſciri, quia primo poſteriorum prim, ſecundo poſt. 9. definitio nominis eſt principium omnis cognitionis, ut. d. Themiſtius, ſine qua quis fruſtra fert aditum ad ſcholas.

Quæſtio, & dubit. Sol. Aue. — ¶ Quæritur ſecūdò cur ponitur genus ſubiecti. ¶ Reſpondet Au. & pro ſolutione ſunt duo notanda: Primum, ꝙ apud artem, nullum ſcibile debet remanere ignoratum, & omne quod poteſt ſciri, debet ſciri in arte: Supponit ſecundò ꝙ par, & impar, & ſimiles paſſiones, ſunt prædicata ſcibilia de aliquo ſubiecto, & non de proprio, quia nomen ignotum eſt, ergo oportet tribuere alieno ſubiecto, de quo melius poſſunt ſciri, ſed nullum ſubiectum melius, & nullum ſubiectum proximus eſt, de quo ſciantur iſta prædicata ſpecierum, quare genus eſt proximum, ergo id, quod debet poni in definitione earum, ad hoc ut ſciantur, erit genus proximum.

Dubitatio Auer. Solutio. — ¶ Quæritur ab Au. accidētia, quæ inſunt ipſis ſubiectis neceſſario, habemus ne regulam ad cognoſcendum? ¶ Pro ſolutione: Reſpondetur ꝙ propriè dicta accidentia, & propriè ineſſe ſubiectis, non poſſunt cognoſci per inductionem ſenſatam, probat auctoritate Ariſtotelis facta inductione ſenſata, cognoſco omnem coruum nigrum, & omnē cygnum album, & tamen non cognoſco propriè neceſſario ineſſe, ut ſi eſſet aliquis nutritus in æthiopia, inductione ſenſata cognoſcit, & tamen non neceſſario cognoſcit naturam propriè, quia poteſt mutari ab iſta cognitione ſtatim, aſpiciendo hominem albū, probo, inductio non habet uetum inferendo neceſſario, ergo nec facere cognoſcere concluſionem ſuam eē neceſſariam, & propriam: Ex quo unum infertur, cū præmiſſæ demonſtrationis quia, ſint iſtæ in quibus cognſcitur accidens ineſſe ſubiecto, & ineſſe neceſſario, merito per inductionem præmiſſæ demonſtrationis quia cognoſci nequeunt.

Obiectio bona ex Ari cōtra Auer. — ¶ Sed dices, Ariſto. contradicit huic primo poſt. 96. dans regulam ad cognoſcendum præmiſſas demonſtrationis quia, dicit, ſenſu, uel inductione ſenſata, ergo illi contradicit: Similiter in ſecundo poſterio. ultimo, & primo met. primo, & primo poſt. 124. præmiſſæ demonſtrationis ſimpliciter, inductione ſenſata non cognoſcuntur, quæ tamen ſunt neceſſariæ, & notæ neceſſariæ, ergo inductio eſt ſufficiens ad ſciendū præmiſſas neceſſarias, & cognoſcere ꝙ ſint neceſſariæ.

Sol. melior — ¶ Ad hoc reſpondet Auerr. in uno uerbo, & uos clarè dicatis præmiſſas demonſtrationis quia, & præmiſſas demonſtrationis ſimpliciter, cognoſci ſenſu, & inductione, & intendit, ꝙ ſint uniuerſaliter ueræ, & non quòd ſint neceſſariæ, nam quòd ſint neceſſariæ, ut dicemus non poteſt cognoſci, niſi per regulam, ſecundum materias per ſe, & per regulas neceſſarias: Secundò poteſt cognoſci accidens ineſſe ſubiecto neceſſariò, cognoſcendo illud ineſſe per cauſam ſuam neceſſariam, ut cognoſcendo riſibilitatē ineſſe homini neceſſario per rationale quod eſt cauſa neceſſaria: tunc dicimus, nec præmiſſæ demonſtrationis quia, nec præmiſſæ demonſtrationis ſimpliciter, cognoſcuntur hoc modo, Non præmiſſæ demonſtrationis quia, tunc enim petent principium, ut dicebat Auicenna, quia ut ſunt in concluſione cauſſam petit ſcitam in præmiſſa, Nec in demonſtratione ſimpliciter, quia præmiſſæ demonſtrationis ſimpliciter ſunt notæ naturaliter, Ideo dicimus, ſcitur accidens ineſſe neceſſario ipſi ſubiecto neceſſariò, & eſt concluſio demonſtrationis propter quid, uel ſimpliciter, patet ex definitione illarum, nihil enim notificant, niſi prædictum accidens ineſſe ſubiecto, per cauſam ſuam: Tertiò poteſt ſciri accidēs ineſſe ſubiecto neceſſariò per regulam ſecundi modi dicendi per ſe.

Prima reſponſio Au. ad argu. Auic. — ¶ Pro quo notare ꝙ Auerr. ſeptimo met: comm. decimoſeptimo accidens proprium ingreditur demonſtrationem, & definitur per ſubiectum, per propriā definitionem, quæ definitio propria neceſſaria eſt, & inſeperabilis. ¶ Quo ſtante, Reſpondet Aue. accidens in eſſe ſubiecto in præmiſſa demonſtrationis quia, cognoſcitur in eſſe neceſſariò, & propriè in eſſe, & eſſentialiter ineſſe: & non per inductionem, quia non habet iſtam uim: Non per cauſſam, qa præmiſſæ demonſtrationis, ſic etiam cognoſcuntur, ſed per regulam ſecundi modi dicendi per ſe, hoc modo Poſtquàm inductione ſenſata cognoui accidens in eſſe ſubiecto uniuerſaliter, non cognoui propriè, & eſſentialiter ineſſe, ſed per regulam ſecundi modi, retentam in modo, acquiro hoc & cognoſco, ꝙ eſſentialis eſt ipſi ſubiecto, ut homo ponitur in definitione riſibilitatis, ut prædicatum quod erat in præmiſſa, ergo in ſecundo modo dicendi per ſe propriè, & eſſentialiter, quia ponitur ut definitio, & definitio eſt propria, & eſſentialis, cuius eſt definitio.

Dubitatio Au in. 6. queſito. — ¶ Quæres ab Auerroe hoc ergo cognoſcere accidens in eſſe eſſentialiter ſubiecto, inuenimus in definitione poni ſubiectum, ſed accidentia in quorum definitione non ponitur ſubiectum, ſed genus ſubiecti, poſſumus ne cognoſcere per illam regulam, ꝙ propriè, & eſſentialiter conueniat? ¶ Reſpondet Aue. primo poſterio. 16. & in quæſito tertio logicali, quòd iſta regula data in accidentibus ſimilibus, in quorum definitione ponitur ſubiectum, non ualet ad cognoſcendum prædicata eſſentialia oppoſita, in definitione ponitur genus ſubiecti proprium: probat Auer. iſta regula, in illis ſufficiebat, quia ſubiectum ponebatur ut definitio, & definitio erat eſſentialis, & propria: iſta non ſufficit hic, quia genus non eſt definitio propria, & eſſentialis illarum, poſito numero, non neceſſariò ponitur par.

Au. reſpōſio patet, 6. queſita poſteriorī ſtico, & pri. poſt. c. 95.

Tres conditiones requiruntur ad cognoſcendum quomodo accidentia in quorū demonſtra — ¶ Sed requiruntur tres conditiones: ¶ Prima ut cognoſcat iſta duo accidentia, quæ inſunt generi, eſſe oppoſita, ut cognoſcat par, uel impar oppoſita eſſe. ¶ Secunda conditio, ut cognoſcat illa ineſſe illi generi ſubiecto, co

modo

tione ponitur genus ſubiecti, ſint eſſentialia ſubiecti.

modo quo inſunt oppoſita in poſtprædicamẽtis cap. de oppoſitis, non inſunt cõiunctiuè, ſed inſunt diuiſiuè: Dico oppoſita ſimul ĩ uno ſuppoſito eẽ ĩpoſſibile copulatiuè, ſed diſiunctiuè, unum poſt aliud, eſt poſſibile, oportet ergo cognoſci, ꝙ inſunt diſiũctiuè.

¶ Tertia cõditio, oportet cognoſcere, quòd illi generi ſubiectum, & ꝙ eſſẽtialiter per ſe cõtra diuidatur ĩ oppoſitum, numerus per ſe, & eſſẽtialiter diuiditur ĩ par, & impar: Quibus cõditionibus ſeruatis, tu cognoſcis ſine inductiõe, & ſine cauſa, in demõſtratiõe quia, ꝙ iſta accidẽtia neceſſariò per ſe inſunt ſuis ſubiectis: Per quam regulam in poſtprædicamẽtis, in cap. de oppoſitis, cõtraria in quæ per ſe diuiditur genus ſubiecti, neceſſariò cum diſiũctiõe ĩſunt ipſi generi, rationale, & irratiõale ſunt cõtraria eſſẽtialiter, ĩ quæ per ſe diuiditur genus, ſimul cum diſiũctione neceſſariò, & ſunt ĩ aĩali, per regulã ĩ mẽte ſeruarã.

Reſpõdet Auer. ad Auic. ꝙ licet prædicatũ non cognoſcatur ꝙ ſit eſſentiale ſubiecto, neq; per inductionẽ, neq; per cãm, non poteſt cognoſci ꝙ ſit eſſentiale, per regulam ſecũdi modi dicendi per ſe, & hoc circa accidẽtia propria in quorũ definitione ponitur ſubiectũ eorum.

¶ Ego arguam hoc modo, ſed par, & impar ſunt oppoſita eſſencialia in quæ numerus eſſẽtialiter diuiditur, ergo ĩſunt neceſſariò cum diſiũctione neceſſaria, ex ĩjs regulis duabus datis. ¶ Reſpõdet Auer. ad argumẽtum Auicẽnæ, ꝙ præmiſſæ demõſtrationis quia, ĩ qua accidẽs ineſt ſubiecto, ut riſibile homini, debet eſſe nota neceſſariò, & per ĩductionem, & hoc nõ propter rationem dictam, quia neq; per ipſam cauſam, per rem dictam, ergo nullo modo poteſt cognoſci neceſſariò, nego cõſequẽtiam, quia diminctis tertium modum ò Auicẽna; nõ ne accidẽtia ĩ quorũ definitiõe ponitur ſubiectum cognoſcam per regulã ſecũdi modi per ſe, ut ponitur ĩ definitiõe ſua ? definitio ergo eſſẽtialis, ĩ quorum uerò definitione ponitur genus ſubiecti per aliam regulam, genus ſubiecti eſſentialiter diuiditur in iſta duo prædicata, iſta ergo diſiũctim, neceſſariò ſibi ĩſunt, per regulam iſtam: Quãdo duo oppoſita in uno neceſſariò diſiũctiuè inſunt, alterum eorum neceſſario ĩeſt. ¶ Reſpodet Au. alio modo reuertendo ad idem, pro quo nota unum, ſubiectum cauſa accidentis remota, & non immediata, & prima ut homo eſt cauſa riſibilitatis remota, & nõ immediata, & prima quia riſibile ineſt ei, per aliã cauſam ineſt per ſuam definitionem ſcilicet per rationale, alia eſt cauſa accidẽtium, prima, & immediata, ſcilicet definitio definitiua ſubiecti, tũc reſpõdet Au. ad argumẽtum Auicẽ. limitãdo rationem Auicẽnæ, omnis præmiſſa neceſſaria cognoſcitur neceſſariò ꝑ cauſam ò Auicenna: ſi tu intendis de cauſa prima, & immediata, tunc dico ꝙ erit falſa, quia ſtat riſibile in eſſe homini neceſſariò, & non cognoſcere rationale eſſe cauſam: Si non intendis ò Auicenna de cauſa in communi, tunc uerum eſt, nam nõ poſſumus cognoſcere riſibile eſſentialiter in eſſe homini, niſi cognoſcam hominem eſſe ſubiectum proprium, & definitiõem propriam riſibilitatis, nõ ſunt plura argumẽta pro iſta opiniõe Modernorum.

Secũda reſpõ. Aue. ad argu. Auic. & iſta reſpõ eſt in. 6. quæſito poſteriorũ. & in pri. poſt. c. 95 lege ibi

Cõtra op. moder.

¶ Contra opinionem modernorum arguere modo intendimus, ex dictis Auerro. & arguit Auerroes, & oppoſitum huius opinionis habet ipſe hic, & locis alijs, & primo phyſi. in procemio, primo poſterio. octauo & 95. & in quæſito logicali quinto, & ſexto, & ſecundo cœli. trigeſimo quinto. & in epit. de demõſtratione, ubi Auerroes clarè ponit demonſtrationem eſſe analogam ad demonſtrationem quia, & demonſtrationem cauſę contra Aniceunam, in quæſito quinto, & ſexto, in ſecundo de anima. 35. & arguit in ĩjs locis ad iſtam opinionem, & primò ex dictis Ariſtotelis primo phyſicorum ſecundo, eligere uiã toti philoſophiæ naturali, uel ſaltim ad cognoſcendum principia dixit, innatam eſſe uiam à notioribus nobis, id eſt à compoſitis, & confuſis effectibus, & accidentibus, tertio tex. ad ignota nobis, ad naturæ nota, quæ ſunt cauſæ, quæ eſt demonſtratio quia, & primo poſteriorũ. 96. ſecundo de anima. 35. eligens uiam ad faciendum definitionem partem animæ dicit, ab effectibus, & ab operationibus procedere quæ eſt demonſtratio quia, in ſeptimo meth. decimo eligit uiam illi doctrinæ, & dicit eſſe eandem.

Demõ. in communi ẽ analoga ad ſpecies demõnis.

Auer probat ꝙ demõ qa. ſit demon. pluribus modis.

Primũ argu. Au. ꝙ demon. qa ſit demon.

¶ Tunc arguit Auerroes, ſcientia non eligit niſi inſtrumentum proprium ſibi, aliter erraret, ſed iſtæ tres artes dictæ eligũt ſibi demõſtrationem quia, ergo inſtrumentum proprium eſt cuius finis eſt ſcientia demonſtratiua.

Secũdũ argu. Au. ꝙ demon. qa ſit demon.

¶ Arguit ſecundò Auerroes, principia demonſtrationis propter quid ſunt ſcita, ergo demonſtratio quia eſt demonſtratio, probatur conſequentia, nam primo phyſicorum ſecundo principia rerum naturalium, poſtea ſunt medium in demonſtratione propter qd, & non ſunt ſcita niſi per effectum, & accidentium demonſtratione quia, ergo demonſtratio quia facit ſciẽtiam, quia effectus demonſtrationis quia eſt ſcientia principiorum.

Tertiũ argu. Auer.

¶ Arguit tertiò Auerro. & eſt argumentum Ariſtot. primo poſteri. 95. & 96. & ſupponit hoc, accidens ſcilicet effectus aliquis, & compoſitum aliquod naturaliter, eſſe conuertibile proprium, cum ſua cauſa, datur eſſe cauſæ, ꝙ ſint cauſæ, ꝙ ſit inſenſatum, & ignotum nobis, ut uerbi gratia, eſſe corporis mobilis ſenſatum, nobis notum eſſe, materiam primam ignotam, quia inſenſata, eſſe corporis corruptibilis, corruptibile cum eſſe naturæ.

¶ Tunc arguit hoc modo Auerroes, Ego arguo ab eſſe effectus ſcilicet corruptibilis ad eſſe cauſæ ſcilicet materiam propriam primo à noto nobis, ad ignotum naturaliter proprio, neceſſario, & conuertibile ad ꝓpriũ ĩ neceſſariũ, & cõuertibile, iſte mod' arguendi eſt aliqua ſpecies ſyllogiſmorum. ¶ Eſt ne Rhetoric' ſyllogiſmus, ſophiſticus, an poeticus? Nec dicerent ipſi, ergo uel topicus, uel demonſtratiuus, non topicus, ergo demonſtratiuus, & quod non ſit topicus probatur tribus rationibus: ¶ Prima ratio, ſi topicus, in libro topicorum tractat, & in hoc libro poſteriorum. 53. de ipſo ſyllogiſmo, definitionem propriam dat, ut dicemus. Secunda probatio, primo topicorum primo præmiſſæ topicæ in uniuerſali opinatæ, omnibus philoſophis, & ſapientibus, iſtæ demonſtrationes quia, non ſunt huiuſmodi, ſunt notæ uniuerſaliter, ueræ inductiue, quia ſũt neceſſariæ, per regulas demõſtrationis, ergo nõ præmiſſæ topicæ, ergo non ſyllogiſmus topicus.

¶ Tertia probatio, primo poſteriorum capit. penultimo, præmiſſæ topicæ contingentes, & ſi neceſſariæ ſint, non notæ ut neceſſariæ notæ uerò ſunt, ſed ut ſunt contingentis ueritatis, primo topicorum primo habitis opinatur, quæ opinio ſexta ethicorum quarto, poteſt eſſe uera, uel falſa: additur minor, præmiſſæ demonſtrationis quia ſunt neceſſariæ, & propriæ, & notæ, ꝙ ſint neceſſariæ, & quòd ſint propriæ per regulam ſecundi modi per ſe, ergo non eſt ſyllogiſmus topicus:

Quartum arg. Aue.

¶ Arguit. 4. Auerroes, ſunt quædam principia ſcientiæ, quæ non habent principia priora, ut materia prima, & reliqua, quæ non habent cauſam priorem, ſunt ignota eſſe naturaliter, quia inſenſata ſunt. ¶ Tunc arguit demonſtratiuè ſecundo poſterio. primo eſſe quæſitũ demonſtratiuum terminabile per demonſtrationem: Quæro à te ſcientifice demonſtratiuè: Qua demonſtratione terminatur nõ cauſæ, & ꝓ qd, qa hẽt cãm priorẽ, ergo non põt demonſtr. ambo procedũt ex cã, & cã probanda non re eſſe per cauſam, ergo neceſſario per aliquod poſterius quo demonſtrabitur iſta eſſe, &c.

iſta

iſta eſt demonſtratio quia. ¶ Vlterius.ratio iſta eſt Ariſt.in primo poſte.95.96.ubi ſimul ponit concluſionem,& facit illam rationem, ponit concluſionem ſcientia,& demonſtratio,quod idem ſunt,ſicut finis, & inſtrumentum, uno modo ꝑ cauſam mediatam, alio modo,non per cauſam,ſed per effectũ immediatum, & conuertibilem notiorem ipſa concluſione, uel ipſa cauſa: Probat hanc concluſionem, & ſumit exemplum per caſum poſſibilem,& non cauſatum, ideſt effectum immediatum,æque prædicantẽ, ideſt conuertibilem cum cauſa ſua, notiorem naturaliter ſua cauſa, ut ſtellare,non ſcintillare, non cauſa, ſed effectus immediatus, æque prædicans conuertibile cum proprio eſſe.quod eſt cauſa,& notior ea,ſuppoſito hoc Arguit ad cõcluſionem,omnis ſyllogiſmus qui procedit ex immediato, & conuertibili, & notiori ad ignotum immediatum,& cõuertibile,eſt demonſtratio,quia nulla ſpecies ſyllogiſmi procedit ex immediatis,& conuertibilibus niſi demonſtratio, ſed per caſum poſitum,ſtat eſſe immediatum,conuertibilem,& notiorem cauſa,ergo ex medio tali,fit un⁹ modus ſcientiæ,qui uocatur ſcire quia,& demonſtratio,quia,& ideo concludit in tex.quare hæc erit hæc demonſtratio.¶ Ex illomet textu arguit.6.phyſi.27. &.14.ars non quærit comparationem niſi inter ea quæ analogice,uel uniuocè talia, & non æquiuocè, æquiuocum enim non comparatur,nec definitionem exigit,ſed excluditur ab arte,primo cœli.110. addatẽ minor,ſed primo poſt.95.docet definitionem,& cõparatiõem ſcire quia,ad ſcire propter quid demõnis, ergo non æquiuocum,ſed uniuocum,uel analogum, in eodem loco dicit Ar.eadem ſciẽtia ſciri quia, & ꝑpter quid,& demonſtrari quia,& propter quid.

¶ Tunc arguo ſic,inſtrumentum quo utitur ſcientia eſt demonſtratio, & habitus demonſtratiuus quo utitur eadem ſcientia,eſt habitus ſcientificus acquiſitus demonſtratione,quia ſcientia nullo inſtrumento utitur, niſi demonſtratione,ergo ſcientia quia, & demonſtratio quia,in eodem loco cõm. 98. ſi effectus non reciprocatur cum cauſa. ¶ A cauſa proceſſus eſt propter quid,demonſtratio ab effectu eſt demõſtratio quia,ideſt notificãs eſſe primo poſte.178.&.177 certior ſcientia,& ſcientia propter quid, ꝙ̃ ſcientia quia: Et exponunt Au.& Themiſtius,ꝙ ſcientia qa quæ acquiritur ex effectu poſteriori eſt demonſtratio quia,ex quo dicto patet,primum habitum demõne quia,ſcientiam eſſe.¶ Alia ratio habetur, & comparatur ſcientia quia ad ſcientiam propter quid,quæ erit incertitudine utraꝗ,ergo non æquiuoca,ſed analoga,quia æquiuocum ars reſpuit, cum non comparetur,nec definiatur: Et ſecundo poſt.25. Ariſto. excludit in principio cap.ſi cauſa,& effectus reciprocè ſe monſtrant ad inuicem ex effectu,ergo cauſam demonſtrare poſſumus,quæ eſt demonſtratio quia, ex eodem cap.in medio,ſi effectus,nõ reciprocæ cauſæ notificans eſſe rei,& non propter quid,in.7.met.10 diſciplina acquiritur uia ex poſt.quæ eſt demonſtratio quia,ſed diſciplina primo poſt. primo.6. et hi.4. ſcientia eſt,& pro demõſtratione acquiſita,ergo uia ex poſterioribus qua acquiritur ſciẽtia ẽ demõ quia: Et tenetur etiam ad mẽtẽ lucidiſſimi Themiſtij hoc: Et ego ad mẽtem Themiſtij probo, ꝙ demõſtratio in commũi ſit analoga,ut ipſe dicit ſecũdo poſt. cap. 18.&.20.&.49. ꝙ ſyllogiſm⁹ aliquis notificat duo quæſita.ſ.eſſe,& propter quid,potiſſima,& perfectiſſima eſt,ſi uerò ex ſigno ex conſequenti ideſt ex aliquo accidenti,& effectu,qui neceſſariò ſequitur naturam cauſæ,quam uolumus demonſtrare, ualet ad demonſtrandum eſſe cauſæ,quæ quæritur demonſtrari. ¶ Quo ſtante, arguit, ſyllogiſmus ualens ad demonſtrandum, & faciendum ſcire nobis, quod uolumus eſt demonſtratio, ſed demõſtratio quia, ex ſigno, & accidentibus conuertibilibus, & conſequentibus cauſam,ualet ad demonſtrandum eſſæ cauſæ, & quod uolumus, ergo demonſtratio quia eſt demonſtratio. ¶ Ex iſto loco ſumitur alia ratio, ſyllogiſmus qui demonſtrat quæſitũ ſcientificum eſt demonſtratio, ſyllogiſmus ex accidenti proprio, ideſt qui terminat eſſe ſimpliciter cauſæ,quæ eſt, quæſitum ſcientificũ,ut ibi dicit Themiſtius, ergo demonſtratio eſt ipſa demonſtratio qa Simile huic dicit Themiſtius primo phy.5.ſi ex prioribus, demonſtratio propria, ſi uero ex poſterioribus eſt demonſtratio, non propria ſicut prima ſpecies, ſed ſufficiens ad demonſtrandum id quod uolumus.¶ Ex quo ſumitur Secunda ratio,ſyllogiſmus ſufficiens ad ſciendum,& demonſtrandum, quod uolumus ſcilicet eſſe cauſæ,eſt demonſtratiuus ſyllogiſmus,ut patet primo poſterio. capi.7. demonſtratio propria quæ ex cauſa eſſendi,& cognoſcendi, ſi ratio ex medio tantum,& reciproco ideſt, ſi medium erit medium tantum cauſæ cognoſcendi, ideſt notificans eſſe, & non propter quid eſſe, & capite vigeſimo ſeptimo, à poſterio.ad priora demonſtratiò an ſit,& in fine cap.& in principio.18.eadem ſcientia utraꝗ demonſtratio utitur curſit, quæ per cauſam, & an ſit, quæ per effectum, eadem ferè uerba habentur primo poſterio.capite.vigeſimo nono, & ſecundo poſterio.capite decimo, & ibi,ſyllogiſmus eſt ex poſterioribus,& effectu,reciprocæ ſunt cauſæ,demonſtratio tantum an ſit tantum notificans eſſe: De Philopono non curamus,quia dicit iſtud, & tenemus illud. ¶ Reſpondetur igitur cum Ariſto. & Aue. contra iſtos, quod demonſtratio in communi eſt demonſtratio analoga ad tres ſpecies ipſius demonſtrationis in communi. ¶ Reſtat tantum dicere ueritatem,an detur circulus.

SECVNDVM CAPVT IN quo uera narratur opinio ſm̃ Ari.& Aue.

TOta quæſtio de demonſtratione circulari procedit ex hoc fundamento, ſcire primò quot ſunt ſpecies demonſtrationis: Et ſecundò quæ ſunt conditiones: Tertiò quæ ſunt definitiões communes earũ: Et quartò quæ conditiones propriæ earum.

Propria opinio de regreſſu ipſi9 Bal.

¶ Pro declaratione quæſiti, primo quæritur, quot ſunt ſpecies demonſtrationis ĩ communi analogicæ, & non æquiuocæ,quia excluditur, & rejcitur ab arte,& non quærendum in arte: Dico hoc, propter demonſtrationem ex cauſa remota, quæ primo poſte. tex.comm.99.non eſt demonſtratio niſi per accidẽs & æquiuocè demonſtratio,& tantum nomen demõnis,& non definitionem participans. ¶ Notandũ eſt, quòd primo poſterio.53.&.54.conditio communis omni demonſtrationi eſt habere medium eſſẽtiale,& conuertibile, qua conditione caret demonſtratio ex cauſa remota,ut paries non eſt animal, qa non reſpirat,uel non reſpirat,quia non eſt animal, ex cauſa remota eſt,& medio non conuertibili, ideo nõ habet dictam conditionem eſſentialem demonſtrationis, ſed tantum nomen,& ideo eſt æquiuocè demonſtratio: Secundò hoc dicimus, ad excludendum demonſtrationem ex effectu,non conuertibili quæ tantum nomen demonſtrationis participat, & ideo æquiuoce demonſtratio, & potius, ut dicit Themiſtius primo poſterio. quarto, & Auer.

Pri. quæritur, quot ſunt ſpecies demõ

primo rech. tertio coniecturæ rhethoricæ demõnis æquiuocæ, ſolo noĩe gaudẽt.

Interrog. ¶ Quærimus ergo quot ſunt ſpecies analogicæ demõnis. i. de quibus demõ dicitur analogice. i. de quibus demo non ſolum ſecundum nomen, ſed ſecundum definitionem prædicať, hoc enim ẽ analogum ut patet. 4. met. ſecundo: Quæris nanq; ſufficientem numerum ſpecierum demonſtrationis:

Reſponſio Reſpondetur ꝙ. 4. met. 3. eodem numero, & eadem generatione, & corruptiõe ſunt, quæcunq; eadem generatione, generatio, & eadem corruptione corruptio, Vnde regula, qua uolumus ſumere ſufficientem numerum alicuius rei, & non niſi aliquod numerando, quod idem ſubiecto, & idem numero cum illo, ideo id dicit ſufficientem numerum alicuius rei, quod ſimul generatur, & corrumpitur, ſimul exiſtit cum ĳs, ſed idem numero, & idem ſubiecto ſunt huiuſmodi, ergo regula ſufficiens ad numerandum aliquid, recte ſumitur ex numero illius ꝙ idẽ ſubiecto, & idem numero ẽ cũ iſto. ¶ Quæres tu quæ, & quot ſunt iſta, quæ cum iſta re, ſunt idem numero, & ſunt idem ſubiecto, Dicitur ad hoc, ꝙ unum prius re, & aliud poſterius re, prius re ẽ definitio propria, & poſterius re, eſt operatio propria, & finis: Vnde ſũt duæ regulæ ad cognoſcendum numerum aliquarum rerũ: Vna à priori, Altera à poſteriori, à priori uerò, quot ſunt definitiones propriæ alicuius rei, tot ſunt ſpecies propriæ illiꝰ rei, & cauſa eſt quia ſunt idem ſubiecto, & idem numero, quæ ſe inuicem ponunt, & ſe inuicẽ corrumpuntur.

Dubitatio ¶ Sed quæres tu, quæ ſunt definitiones demonſtrationis ad numerum, & quæ eſt ſumma ſpecierum demonſtrationis.

Solutio. ¶ Reſpondit Aue. in primo poſt. ſecundo, ubi dicit ꝙ ſunt præmiſſæ propriæ uniuſcuiuſq; ſyllogiſmi, cauſa ẽ, quia. 7. met. 27. in accidentibus differentia propria eſt materia ꝓpria præmiſſæ, in ſyllogiſmo ẽ materia propria, ergo ſunt differentiæ propriæ, unde regula eſt quot ſunt ſpecies præmiſſarũ demonſtratiõis, tot ſunt ſpecies demonſtrationis, & cauſa eſt, quia quot ſunt ſpecies differentiarum propriarum, tot etiam ſunt ſpẽs ſpecierum propriarum demonſtratiõis: Hac regula ad numerum habendum demonſtrationum, & præmiſſarum uſus eſt, Ar. primo topicorum primo, & primo priorum primo, & Aue. primo poſt. t 7. & pri. rhe. 3. & 2. elench. 2. ubi Ar. & Au. ſunt argumentati hoc modo, Quinq; ſunt ſpecies præmiſſarum ſyllogiſmi, ergo quinq; ſunt ſyllogiſmi: Hac regula uenat ſpẽs demõnis Au. pri. phy. in proœmio, & in cap. 7. primi poſt. 2. cœli. 35. & pri. poſt. 37. & 95. & 96. in epit. log. cap. de demonſtratione, & in quæſito de demonſtratione, ubi dicit Au. ꝙ tres ſunt ſpecies præmiſſarum demonſtrationis, ergo tres ſunt demonſtrationes analogicæ, conſequentia eſt probata, antecedens probatur in locis dictis, & maxime primo poſte. 95. & ſecundo cœli. 35. ſumit primò Au. ꝙ præmiſſa demonſtrationis eſt illa quæ eſt annexa eſſentialiter concluſioni, & eſſentialiter. i. de omni, per ſe, & inquantum ipſum neceſſarium concluſionibus, primo poſt. 53. 54. & 59. conditio eſſentialis omni demonſtrationi ut termini non ſolum in præmiſſis, ſed in concluſionibus ſint de omni, per ſe, & inquantum ipſum. ¶ Secunda conditio ad præmiſſas demonſtratiuas in communi, nõ ſolum, ꝙ præmiſſæ ſint neceſſariæ, & eſſentiales, ſed oportet ꝙ ſint notæ, ꝙ ſint eſſentiales, & ꝙ ſint neceſſariæ, quia primo poſt. cap. penultimo per hæc differt à topica præmiſſa, ꝙ non eſt neceſſaria, uel ſi eſt neceſſaria non eſt cognita, ꝙ ſit neceſſaria. i. ſcientia habitu neceſſariò uera, ſed opinio primo top. primo, Quæ opinio. 6. ethi. 4. non eſt habitus neceſſarius, ſed poſſibilis eſt eſſe uerus & poſſibilis eſt eſſe falſus, præmiſſa uerò demonſtratiua primo poſte. t 7. debet eſſe nota neceſſario, ideſt ut exponit Au. nota ꝙ impoſſibilis ſit aliter ſe habere, ꝗ̃ cognoſci.

Nota ꝙ prima uia uenandi ſpecies demõnis à priori eſt.

¶ Tertia conditio communis præmiſſæ demonſtratiuæ quam habet ſyllogiſmus (primo priorum primo) ut ſit notior naturaliter, ideſt nobis naturaliter concluſione, ſecundo priorum. t 7. cap. ſit petitio in prin. & hoc ſtante Au. locis dictis probat antecedens, præmiſſa demonſtratiua in cõmuni debet eſſe neceſſaria, & nota neceſſaria, & notior concluſione nobis naturaliter: tunc ſic, uel eſt nota nobis naturaliter, ideſt ſenſata, uel incognita naturaliter, quia poſterior in eſſe, & ſic una ſpecies demonſtratiõis quia primo poſt. 95. quæ procedit ex effectu notiori nobĩ ideſt ſenſato, & ignoto naturæ primo phyſico. ſecundo, ideſt poſterior in eſſe: Si uerò præmiſſa nota nobĩ quia ſenſata, nota neceſſaria quia prior in eſſe, ſic eſt ſecunda ſpecies, quæ eſt demonſtratio ſimpliciter dicta primo poſt. 12. cuius præmiſſæ ſunt priores, et notiores nobis, & naturæ: Si uerò præmiſſæ notæ naturę, quia priores in eſſe, ignotæ nobis, quia non ſunt ſenſatæ, ſicut cauſæ naturales ſunt, primo phy. ſecundo & 3. erit duplex ſpecies demonſtrationis dicta, cauſæ tantum, & propter quid.

Nota ꝙ Au. in epi. lo. cap de demon. in fine cap ſecundũ prius, & poſterius uenatur etiã tres ſpecies demon.

Interrogatio. ¶ Dices tu, datur ne aliquis modus demonſtrationis, qui erit iſte, præmiſſæ poſteriores, & ignotiores nobis, & naturæ, qui eſt quartus modus uariandi:

Solutio Dicatur ad hoc, hunc modum eſſe poſſibilem, qa repugnat ſyllogiſmo: primò priorum, & ſecundo priorum. t 7. debet ex notiorībꝰ nobis, & neceſſario: Repugnat ſyllogiſmo, ergo demonſtrationi, ſecundò quia repugnat ipſi demonſtrationi primo poſt. primo. omnis doctrina, & diſciplina ſit ex præexiſtenti cognitione, ergo ex notis nobĩ, non ergo datur modus quartus, qui ſit ex poſterioribus, & ignotioribus nobis:

Secunda uia inueniendi ſpecies demõ. à poſteriori

¶ Eſt alia regula uenandi ſpecies demonſtrationis à fine proprio. ¶ Quæritur modo, quis eſt finis proprius demonſtrationis: ¶ Reſpondetur ꝙ res quæſita, ideſt quæſitum quod quærit ſciri, & poſtea ſcitur, & tot ſunt quæſita, uel quot ſunt ſpecies ſcitorum, & quæſitorum, tot etiam ſunt ſpecies demonſtrationum à fine proprio.

Interrog. ¶ Quæres tu, quot ſunt quæſita:

Reſponſio ¶ Reſpondetur ſecundo poſt. primo. quatuor ſunt, ſi eſt, quid eſt, quia eſt, & propter quid eſt: Dices tu, ubi Au. ex modo quæſitorum uenatur ſpecies demonſtrationis: Reſpondetur ꝙ ſecundo cœli. 35. & in epitome de demonſtratione, & primo phy. ſecundo, & ſupponit prius unũ ipſe Au. ꝙ quæſita demonſtrationis debent eſſe latentiora, et ignota naturaliter, ſecundo poſt. primo, & debent eẽ neceſſaria, & conuertibilia cum præmiſſis, ex primo poſterio. 33. Tunc arguit Au. numerum ſpecierum, uel quæſita ignota latentiora præmiſſis ſunt, & ſic erit eſſe cauſæ prioris latentius eſſe effectus, & iſta eſt demonſtratio quia, uel quæſitum non erit eſſe cauſæ prioris, ſed erit effectus poſterius, & propter quid effectus, latentius eſſe cauſæ prioris, & illa eſt demõſtratio ſimpliciter, cuius quæſitum eſt propter quid effectus, uel quæſitum erit propter quid tantum, eſſe ctus latentior eſſe cauſæ demonſtrato per eſſe effectus, & iſta eſt demõſtratio propter quid, cuius quæſitum eſt propter quid tantum effectus, et nullum aliud, patet ergo ex num. ꝗſitorũ, & finiu demõnis, tm̃ tres eẽ ſpẽs demõnis, ſicut patuit ex nume. ꝑmiſſarũ.

Interrog. ¶ Dices tu, quæſitum quid aliud eſt à prædictis, ergo dabitur alia ſpecies demonſtrationis à prædictis.

Reſponſio Reſpõdetur ad hoc, quòd ſecundo poſteriorum. 10. t 7. 41. 42. quòd quæſitum quid poteſt demonſtrari dupliciter, primò ut qd ſecũdo ut ꝓdicatũ inhęrens neceſſariò, & per ſe, ut qd, ſola definitio notificat.

notificat,& loci topici,& definitiones,& non demõſtratio ut prędicatum inhærẽs neceſſariò,uenatur demonſtrationem ſimpliciter,& hoc dicit Auer.prim. poſt.& ſecundo poſt.41.ꝙ demonſtratio ſimpliciter eſt perfecta,quia iſta ſola facit acquirere quid definitionis.

Bona dubitatio.

¶ Dices tu,eſt quæſitum quia, ultra quæſitũ ſi eſt,& eſſe,ergo danda eſt alia ſpecies demonſtrationis à tribus,quæ notificat hoc quæſitum quia.

Solutio.

¶ Pro ſolutione notandum,dicitur ſecundo poſt.primo, ꝙ quia eſt,& ſi eſt,ſunt unum quæſitum, quia ambo notificant eſſe,& ambo ſunt quæſita eſſe,& ſolum differunt ſic,quia quæſitum ſi eſt,quæſitũ eſt ſimplex & quia eſt eſt quæſitum compoſitum,& ideo dicit ꝙ ambo ſunt quæſitum unum,& faciunt unam demonſtrationis ſpeciem,& ſolam facere differentiam quia unum facit demonſtrationem ſimplicem, & aliud compoſitum.

Bõa inter .An dẽtur tres ſpẽs ſecundũ mẽtem Ariſt.

¶ Quæres,iſte numerus ſpecierum,ẽ Ari.an non? ¶ Dicitur ꝙ iſte numerus ſpecierum ẽ Ar.in tribus locis,primo poſt.tex.cõm.22.demonſtratio quæ facit ſcire ſimpliciter,& ideo demonſtratio ſimpliciter,habet duas conditiones,prima ut medium ſit cã,& notum nobis,& natura:ſecunda ut ſit ſenſatum,& propinquum ſenſibus.i.prius,& notius nobis,notificans eſſe,& propter qd effectus,& hæc eſt demonſtratio ſimpliciter,quam dicit Au.de qua tractat à principio tex.1.uſq; ad.95.ubi incipit dare duas ſpecies demonſtrationis,& dicit,ꝙ eſt una ſpẽs ſcire,& demonſtrationis,cuius medium eſt poſteriꝰ in eſſe.i.effectus conuertibilis,& notius nobis,notificans tantum,quia eſt.i.eſſe,cuius quæſitum eſt eſſe cauſæ tantum,iſta eſt demonſtratio quia, quam uocat Au.& eſt differens à prima.

Reſponſio

¶ Nam prima habet medium notum naturæ,& nobis,& prius ĩ eſſe. ¶ Secunda uerò ſpecies habet medium poſterius, in eſſe, & notum nobis,in eodemmet cap.ipſe ponit tertiã ſpeciem demonſtrationis.ſ. propter quid tantum.i. datur ſcientia,& demonſtratio propter quid tantum faciens ſcire,& non quia,cuius medium eſt cã notificata,ab eſſe effectus demoſtrationis quia, & iſta eſt demõ propter quid,quam dicit Au.eſſe diuerſam à prima,diuerſa quidem eſt,in fine,nam prima notificat eſſe,& cauſam,iſtam dicit:notificare tantum cauſam,& non eſſe,& differt etiam in medio, quoniam medium primæ dicit notum naturæ,& nobis quia ẽ ſenſatum in hac tertia ſpecie autem,dicit notum naturæ tm̃,qa ẽ prius in eſſe,ſed ignotum nobis notificatur per eſſe effectus, demonſtratione quia :& in ſecundo poſt.cap.25:clarè dicit ſi cauſa eſt cõuertibilis cum effectu, contingit demonſtrari adinuicem .i.cauſa demonſtratur eſſe,& propter quid effectus, & ſubdit in eodem cap.ſi uero cauſa non cõuertitur adinuicẽ: ſi ab effectu,ẽ demõ quia,ſi uerò à cã,eſt demõ propter quid,ex quo patet,dari tres ſpẽs demõnis differentes inter ſe. ¶ Nã prima ꝓcedit ex cã conuertibili notificante eẽ,& cãm eẽ. ¶ Secunda procedit ex cã conuertibili notificante tm̃ ꝑꝑ qd ;& non eẽ.

Ex quo loco Ari. ſumit demõ. potiſſimã.

¶ Sumit tertia ex ſecũdo poſt.12.et.17.ubi.d.Ar. ꝙ ſi cã ſimul cognita cum effectu poſita, ponitur eẽ & futura,futurum eẽ,ẽ demõ ſimpliciter, notificans eſſe,& cauſam,& ſubdit Ar.in.23.ſi uerò cã nõ conuertibilis,non fit ſyllogiſmus prior à cã,ſed fit ab effectu,ex eſſe effectus,iſta ſecunda demonſtratio differt à prima,quia in prima cauſa,conuertibilis ẽ,& ſimul genita ,in ſecunda uerò,ẽ cã nõ cõuertibilis,& nõ ſimul genita:prima etiam infert eẽ ,& propter quid, ſecunda uerò propter quid tantum,Ex quibus tribꝰ locis patet clare apud Ar.dari tres ſpecies demõnis, ſpecie diſtinctas,ex numero quæſitorum, ſicut dicit Au.

Bona dubitatio.

¶ Dices tu,demõ in communi ad iſtas tres ſpecies quomodo ſe habet?

Reſpõſio Auer.

¶ Reſpondetur primo poſt. 95.& quæſito.6.poſterioriſtico ꝙ dicitur analogicẽ & non uniuocè,nec æquiuocè,quia habet nomen,& definitionem demõnis,quæ ſunt huiuſmodi, nõ ſũt æquiuoca,ut patet.4.met.ſecundo,& ut probatum ẽ,non ſunt uniuoca,ſed analoga.

Probatur ꝙ demõ ĩ cõi nõ dicatur uniuocè, & æquocè, ſed analogicè ad tres ſpẽs eius.

¶ Prima ratio ẽ iſta quia perfecto,& imperfecto nihil ẽ commune uniuocum,ſed analogum,ſed demonſtratio cauſæ eſt perfecta,primo phy.primo,& primo poſt.21. quoniam eſt perfectior illa quæ eſt ab effectu.ſ.demõ quia, ergò demõ in communi eſt analoga ad demonſtrationem quia,& cauſæ tantum,& ideo dicit contra Auicennam ipſe Au.primo poſt.95.licet certior, & perfectior eſt demõ ſimpliciter,& cauſa tantum,non ꝓpter hoc demonſtratio quia excluditur à genere nõ uniuoco,quia perfectum,& imperfectũ non habẽt genus uniuocum,ergo meritò à genere analogo,non eſt excludenda,& in epit. de demonſtratione, ꝺ' in quæſito.3.probat hoc Auer.de intento,& hæc ẽ rõ Au.

Rõ Aue.

¶ Illud quod prius dicitur de uno,& poſterius ꝺ reliquo eſt analogum,ut.4.met.ſecundo patet,ſed demõ in communi dicitur prius de demonſtratione ſimpliciter,& ſecũdo de alĳs,ergo eſt analogum: Maior eſt Ari. Minor probanda.ſ.ꝙ demonſtratio ſimpliciter ſit prior demonſtratione cauſæ tantum,& demõne quia,& probat eam Au.primo poſt.cõm.23.duobus modis.

Probatur ꝙ demon. ſimpliciter ſit prior demõne propter qd,& qa

¶ Primò id quod habet oẽs conditiones demõnis eſt principaliter demonſtratio,& prior illis demonſtrationibus quæ non habent omnes conditiones,ſed ſunt demonſtrationes quatenus participant conditiones illius,ſed demonſtratio cauſæ tantum,& demonſtratio quia,ſunt huiuſmodi, quia nõ habent conditiones illas, quas habet demonſtratio ſimpliciter. ¶ Primò demonſtratio quia non eſt ex cauſa,demonſtratio ſimpliciter eſt ex cauſa. ¶ Secundò demonſtratio quia tantum eſſe,demõ ſimpliciter eſſe,& propter quid notificat. ¶ Tertiò demõ cauſæ tantum,habet medium notum naturæ,nõ nobis,demonſtratio ſimpliciter habet medium notum naturæ,& nobis. ¶ Quartò demonſtratio propter quid tantum,cauſam tantum notificat, ſed demonſtratio ſimpliciter notificat cauſam,& eſſe,ergo demonſtratio ſimpliciter eſt prior duabus alĳs ,quia habet omnes conditiones.

Secunda probat. ꝙ demõ ſimpliciter ſit prior alĳs duabus demõnibus

¶ Auer.etiam in comm.eodem , dat alias differentias,inter ſpecies demõnis,& dicit, ꝙ illa demonſtratio eſt prior, cuius præmiſſa eſt cauſa immediata.i.omnino ſenſata,& per ſe, & nullo mõ ſcita per aliud,ſed demõ ſimpliciter habet hoc mediũ primo poſt.12.& nota nobis,quia ſenſata & naturę ga prior in eſſe,ergo omnino per ſe ſcita , ergo nullo modo per aliud,nec apud naturã,nec apud nos, Demonſtratio autem cauſæ tantum,eſt ĩmediata apud naturam,quia non habet cauſam priorem, ſed habet immediatam apud nos,quia habet effectum priorẽ, & notiorem nobis,& ideo non omnino ſcita per ſe, ſed per ſenſum,per aliud notius nobis notum , per ſe demõ,quia immediata apud nos,quia effectus ſenſatus,ergo notior apud nos,nihil tale,ſed non immediatum apud naturam,quia habet cauſam priorem,quæ ſciri poteſt,quæ non omnino ſcita eſt per ſe, quia nõ habet actum apud naturam,&c.

Tertia probatio ad idem.

¶ Ex hoc ſuppoſitio arguit Au.& dicit ſic,cuius medium eſt omnino ſcitum,& omnino immediatum , illud tale eſt ſimpliciter prius,ſed demonſtratio habet mediũ huiuſmodi,ergo eſt prior alĳs.

Quid ſunt tres ſpẽs demonſtr.

¶ Quæres tu nunc , quid ſunt ſpecies demonſtrationis? ¶ Reſpondetur, nam regula eſt poſterioriſtica ad declarandum quod liber,oportet primo declarare rationem eius, ſecũdo eſſe rei & definitionem,Primo tamen definitionem

nominis,quia ſecundo poſt.9.ꝙ definitio quid nomi
nis ē principium omnis cognitionis,ſine qua fruſtra
quis uadit ad ſcholas,ut etiam.d. The.cap.9. Ad de-
clarandum ergo tres ſpecies demonſtrationis primò
declarabimus nomina,incipiendo à demonſtratione
quia,non quia ſit nobilior,ut facit Ariſt.ſed quia eſt
notior alijs duabus.

DE DEMONSTRATIONE. QVIA.

Nota quis bus nomis nibus dicitur demō quia.

Primò dicitur, & noīatur uia ĩnata.

PRimum nomen demonſtratiōis quia,primo phy
ſicorum ſecundo uocatur uia innata nobis natura
lis, Pro quo notandum eſt.5.de anima tertio, Natura
dedit,ut res imaginata,& ſenſata ſit principium co-
gnitionis noſtræ, ſine qua intellectus nil intelligit,
primo poſteriorum.33.34. & ideo quod eſt magis
ſenſatum eſt prius intellectum. Quo ſtante, datur cã
nominis demonſtrationis quia,quod ē uia innata .i.
naturalis,quia quæ non ſciuntur naturaliter,ſunt illa
quæ procedunt ex effectibus, & accidentibus, quæ
quia ſunt ſenſata,ſunt notiora nobis uia naturali, &
talis uia dicitur innata primo poſteriorum.95. &.2.

Secundò nōminatur demō à non cã.

poſteriorum cap.25,¶ Vocatur etiam demonſtratio
à non cauſa.¶ Pro quo notandum eſt,ꝙ ſolet Ariſt.
uocare res artificiales ex duobus: Primò à fine,ut pa-
tet.2.de anima.49.ꝙ à fine unumquodꝙ denomina-
tur: Secundò ab actu, & forma, & differētia,ut patet.
8.met.7.quia à quo habet eſſe,ab eo habet denomi
nari,ab actu differentia habet eſſe, ergo ab actu ipſa
differentia habet nomē. ¶ Logici ergo propter hanc
duplicem regulam,nunc denominarunt demonſtra-
tionem à fine, & nunc ab effectu,& à differentia ea-

Quæ eſt forma demon.

Reſponſi.

Quis eſt finis demō.

rum,¶ Quæres etiam,quæ eſt differentia demōnum.
¶ Reſpondetur ꝙ eſt mediū quod uirtute, & forma,
eſt tota demō: Finis demonſtrationum eſt quæſitū,
quod ſcire quærimus,& ſcimus.¶ Quo ſtante patēt
oēs cauſæ denominationis,& uocatur in locis dictis,
demonſtratio ex non cauſa,quia ut patet ibidem,me
dium eſt effectus,ergo non cã: Nominatione facta,à
differentia,neceſſario propria in eiſdem locis dictis.

Tertiò nomīatur, demon.qa.

¶ Vocatur demonſtratio quia,ex nominatione facta
à fine,quia quæſitum quod finaliter facit,& finaliter
intendit monſtrare,eſt quæſitū quia.2.poſt. cap. 13.

Quartò noīatur demon. à poſteriori.

¶ Nominatur etiam ſyllogiſmus à poſteriori, nomi
natione facta à medio,quod eſt effectus primo phy.
in proæmio,& ab Auer.cō.2.&.24.& pri.poſt.cap.
26.& Them.& alij uocarunt demonſtrationem ſi-
gni,pro quo ſecundo priorum.27. ſignum eſt illud
quo poſito res eſt,futura erit,& poſita fuit,q I ſignū
eſt duplex,ſi ē conuertibile,& neceſſarium facit de-
monſtrationem quia,ſi non cōuertibile, & neceſſariū
facit cōiecturam topicam,uel poeticam,primo poſt.

Quintò dicitur demō ſigni.

4.ſecundum Themiſtium. ¶ Nominat ergo demon-
ſtratio ſigni,nominatione facta a medio,quia in de-
monſtratione quia eſt effectus,uel accidens,effectus
eſt ſignum neceſſarium eſſe cauſæ,primo poſt.91.&
ab Auer.uocatur demonſtratio eſſendi tantum, no-
minatione facta à fine,quia tantum notificat quæſi-
tum hoc.ſ.eſſe cauſæ,à Them.primo poſt.27.19.24.
& ſecundo poſt.tertio, Demonſtratio an ſit nomina
tione facta à fine,quia finaliter hoc demonſtrat .ſ. an

Sextò nomīatur demō euidētiæ.

res,& an cã ſit,& non aliud,primo poſt.7.ſecundum
Them.uocatur demonſtratio ad demonſtrãdum nō
ſimpliciter,nominatiōe facta à medio,quia medium
primo phy.2.& eſt effectus nobis notus tantum, &
non ſimpliciter.i.natura.¶ Vltimo primo poſt.95.et

Quid eſt euidens.

in epit.de demonſtratione,& à Themiſtio primo po
ſte.29.uocatur demonſtratio euidentiæ,& dat cauſã

Quid eſt certum.

Themiſtius cap.20.¶ Pro quo notandum eſt,ſecun-
do priorum.23.ꝙ Euidens eſt illud,quod ē ſenſatū,
& notum: Et certum,eſt illud,quod ſcitur,primo po
ſte.179.ꝙ certior ſcientia eſt illa quæ eſt per cauſam,
ꝙ̃ illa quæ ē ſine cauſa: Inductio cum ex ſenſatis plu-
rique ſit,eſt euidens,ſed nō certa,quia nō ē per cãm:
Syllogiſmus uerò eſt certior quia per cauſam ſit, ſed

Quare demō quia, dicitur demon.euidētiæ.

non eſt ita euidens,quia per uniuerſale inuenimus ſē-
ſatum particulare.¶ Hoc ſtante dicitur modo,ꝙ dici
tur demonſtratio euidentiæ à medio, quod eſt effe-
ctus,& accidens ſenſatum,& non certum, quia non
per cauſam.¶ Quæres tu quæ eſt definitio demōſtra

Quæ ē definitio demon. quia

Reſponſio

tionis quia? ¶ Reſpōdetur,ꝙ habetur à Themiſtio ĩ
locis dictis,primo poſteriorum tex.27.&.29.&.43.
ſecundo poſte.tertio,& ab Au.primo phyſi.in proæ
mio,& cōm.ſecundo,& ſecundo cō.35.& primo de
anima.10.& primo poſteriorum.95.96.&.97.& in
quæſito tertio poſterioriſtico,& in fine epit. capitu-
lo de demonſtratione:& primo topicorum.4.defini-
tio habet duas partes ſcilicet genus, & differentiam,
genus demonſtrationis quia,eſt demonſtratio analo
ga,primo poſteriorum.95.quæ nomine,& definitio

Dubitatio quō differant ĩſtrumēta ſciēdi.

Solutio.

ne prædicatur de demonſtratione quia,ut fuit decla-
ratum ſupra.¶ Quæritur etiam, quam differentiam
aſſignauit Ariſt.inter inſtrumenta ſciendi?¶ Reſpon
detur ꝙ Ariſto.aſſignauit differentiam unam à prio
ri,& alteram à poſteriori,ſemp à poſteriori,& à prio
ri medio,quod eſt cauſa demonſtrationis principalis,
à poſteriori, & à fine,& opere proprio à re quæſita,
& ſcita per illam,quare dantes complete conditiones
horum duorum,& medij ſui,& quæſiti ſui, erit com
plete edocta definitio demonſtrationis quia. ¶ Pri-

Notum capitur dupliciter.

mo aſſignabimus conditiones medij primo phy. ſe-
cundo,& pri.poſt.12.¶ Notum dupliciter.ſ. nobis,
& natura,& notum nobis pri.poſt.12.magis propri
um ſenſatum,& magis prius notum nobis,quia Au.
in.5.diſputatione in ſolutione dubij.21.3.de anima.
30.Res ſenſata cauſa eſt omnis noſtræ intellectionis,
ſine qua intellectus nihil intelligit,&.1.de anima.20.
& primo poſt.34.& ideo quod prius magis ſenſatū,
eſt prius magis intellectum,quia quod prius,& ma-
gis in cauſa,neceſſario eſt prius, & magis in effectu
neceſſario,iſta ergo cognitio,ſeu uia ad cognoſcendū

Expoſitio pulchra pri.phy.t. comm. 2.

hoc,a primis ſenſatis dicitur pri.phy.2.¶ Innata.i.na
turalis: Innata ſ.à natura producta,quia natura dedit
hunc ordinem nobis,ut intellectus non intelligat ni-
ſi illud quod ſenſus ſentit,& quod prius,& magis ſē-
ſus ſētit prius, & magis ĩtellectus intelligit,& uocat
2.de anima tex.cōm.20.&.29.&.1.de anima.16.co-
gnitio prima.qua pri.intenditur ab intellectu, quæ
pri.ſenſata,& cognitio primorum prĩcipiorum,quæ
eſt intellectus in habitu dicitur eſſe prima intellectio

Dubitatio quid eſt pri. cognitū nobis.

Solut i.

quia pri.ſenſatio,&t uocatur naturalis,quia.3.de ani-
ma.30.& cap.18. Themiſtius ait, Natura ſponte ue
nit,ſi uoluntate noſtra,etiam ſi nolumus cognoſcun-
tur à nobis,quia primo ſenſata,primo intenta ſine no
ſtra uoluntate,dicitur nobis nota,primo phyſi.2..2.
poſt.12.& dicitur nota natura,quia natura eam ap-

Dubit. quod magis à nobis cognoſcitur, ſba, an accidens.

Solutio. Auerr.

propriauit nobis,& intellectui noſtro intelligenda,
& nulli actui intellectui,quod eſt proprium intelle-
ctus noſtri,uñ pōt dici,ꝙ eſt nobis datū, uñ regula
gñalis,& ꝑpria,& ꝑ ſe,& ĩ quãtū ipm.¶ Si q̃ris qd
ē pri.cognitū nobis? ſi uis reſpōdere ꝑ cãm ꝑpriã,di
cito quod ē prius ſenſatū:¶ Quæres tu: Rō ꝑpria pri
mi cogniti ē eē,primo ſenſatū,& magis ſenſatū.¶ Sed
q̃rit qd ē prius,& magis cognitū ſubiectū,ã accidēs,
an cã,an effect9,qd iſtorū ē magis cognitū.¶ Reſpō
det Au.primo de aĩa.10.& Ar.pri.poſt.ſecūdo ꝙ nō
pōt dari reſponſio certa,quia in artibus natura iſta

differenter ſe habent: Nam in mathematica cāæ ſunt notiores nobis, quia ſunt magis ſenſatæ: In naturali uero ſcientia, effectus ſunt notiores nobis quia ſunt magis ſenſati: Nō ergo poteſt dari alia ratio certa niſi illud dictum, ꝙ de omnibus iſtis, illud ē magis notum, & prius notum, quod eſt prius ſenſatum, Aliud eſt notum, & prius natura, non ꝙ natura cognoſcat, ſed à nobis cognoſcentibus res ipſas, iuxta Ari. quoniam habentur apud naturam. ¶ Ex quo regula habetur. 7. met. 10. & primo poſt. 15. ꝙ naturæ, ideſt nobis cognoſcentibus ſecundum naturam, id magis, & prius notum, quod eſt prius ineſſe, ſed magis ineſſe cauſæ, quia apud naturam, priora ineſſe ſunt magis ētia, & prius nominata apud naturam, quæ ſunt cauſæ ipſæ priores in eſſe, & magis entia, iſta uia docendi, & cognoſcendi non uocatur nota naturæ, nec nobis, quia natura non dedit hunc ordinem cognoſcendi proprium nobis, ut magis entia, & perfectiora entia, apud naturam intendantur: Ideo compoſitum poſterius, & minus intentum, ſicut intelligentia, ſed eſt uia, & modus cognoſcendi datus proprie intelligentijs, ideo in quinta diſput. in ſolutione primi dubij, intelligentiæ in intelligendo ſequuntur ordinem naturæ in rebus, cauſæ, quæ magis priora entia, magis prius intenduntur, & dat cauſam. 12. met. ſi non ees ſenſata, eſt cauſa ſcientiæ illarum, ſed ſcientia illarum eſt cauſa eius, & quia cauſa prius intelligit cauſam, quæ magis prius ſunt, non ergo materia hæc cognitio eſt, ſed cognitio intelligentiarum, ideo non innata eſt, & non naturalis, quia natura non dedit eam nobis, ſed acquiſita artificialis, Ars enim eſt quæ docet rem non poſſe cognoſcere, niſi ꝑ cauſam, & ideo prius cauſa cognoſcenda dicitur ſecunda cognitio, & non prima, quia ut plurimum cauſæ ſunt ignotæ, & cognoſcuntur per effectum, per eas conditiones, ut ſit notius ideſt per ſenſum, uel per inductionem ſenſatam, nam ut ibi declarat Auerr. cauſa, quia hoc habet à ſyllogiſmo, primo priorum primo, ſyllogiſmus ex poſitis .i. conceſſis prænotis, ne fiat petitio in principio, ſecundo priorum. 17. quæ nullo modo euitatur niſi medium ſit notius naturaliter, qa ſi non eſſet notius naturaliter ipſo quæſito, demonſtrando, non erit demonſtratio, & propter hoc ſecundo phyſico. 3. ex eſſe notius non poteſt demonſtrari naturam eſſe, quia licet notius ſit aliqualiter euidentius, tamen non eſt notius uniuerſaliter, ideo erit, ratio topica manifeſtans non demonſtrans. ¶ Secunda conditio, Non cauſa ſed effectus, ut dicit Auer. in ultimo epit. ad differentiam demonſtrationis ſimpliciter, à qua non differt, niſi per hanc conditionem, Nā medium in iſta eſt de omni, & per ſe, & neceſſariū, ſic in demonſtratione ſimpliciter, in hoc tamen differunt quia hic eſt effectus, & ibi dicitur eſſe cauſa.

Nota, qd ē prius notum.

¶ Tertia conditio ut immediatus ſuæ cauſæ, ideſt inter quæſitum, & ſuam cauſam, nullus effectus manifeſtat, ut differat ab alia ſpecie demonſtrationis, quia primo poſterio. 96. in qua medium eſt cauſa remota & mediata, quæ eſt demonſtratio quia, per accidens & æquiuoce demonſtratio, quia à cauſa remota, & mediata, ut paries non reſpirat, quia non eſt animal. ¶ Quarta conditio, ut ſit conuertibilis, & æque prædicans, æqualiter ꝑdicari, & conuerti, eſt prædicatū eſſe ęquale ſubiecto in ſignificando, ad differentiam aliquorum effectuum, uel accidentium, quæ ſunt immediate ipſi cauſæ, ſed non ſunt conuertibiles ideo facit coniecturam rhetoricam, & non demonſtrationē ¶ Quinta conditio, per ſe, & non per accidens .i. ī aliquo mō dicēdi ꝑ ſe, uel pri. uel. 2. ꝙ ꝑdicatū ī definitione ſubiecti, uel ſubiecti in definitione ꝑdicati, quod ē

Quid eſt æqualiter prædicari et cōuerti

hmōi, ad differentiā eius. ¶ Pro quo ē notandū ut d. Au. pri. poſt. cō. 77. contra Them. unū accidēs ꝓprium demōſtrat aliud, & conuertibiliter, iſta demon. nō ē cōuerſa per accidēs, & æquoce, qa cōſtat ex ꝑdicatis ꝑ accidēs, & nō ꝑ ſe, unū .n. propriū nō ponit ī definitione alterius, nec ecōuerſo, iō, nō ē ꝑ ſe ꝑdicatio, ſed ꝑ accidēs, iō nō demō. ſed ꝑ accidens demō. ¶ Quæritur ēt, demō. qa ꝓprie dicta quot modis capitur? ¶ Reſpōdet Au. ī. 5. q̄ſito, ꝙ capit duobus modis .ſ. q̄dā ē ſimplex, & q̄dā ē cōpoſita, ſicut q̄ſitū qa, eſt duplex .ſ. ſimplex, & cōpoſitū. ¶ Simplex ē exiſtētia cāæ. ¶ Cōpoſitū ē exiſtētia cāæ ꝓprio cāto: Exēplū primi, gñatio ē, ergo materia prima ē, demō qa ſimplex, qa ſolū mōſtrat exiſtētiā ſimplicē .ſ. materiā primā: Exēplū ſecūdi, quod hēt gñationē ē exiſtēs, cōpoſitū nale hēt gñationē, ergo ē exiſtēs: ē demō qa cōpoſita, qa demōſtrat exiſtētiā, nō ſolū ipſius māæ, ſed ēt exiſtētiā ſubiecto ꝓprio .ſ. rei naturali, q̄ exiſtētia ē eē rei cōpoſitæ cū ſubiecto.

Demō qa capitur dupliciter.

DE DEMONSTRATIONE
propter quid.

SEcūda ſpēs demōnis ē demō. cāæ: Circa quā duo erūt declarāda: Pri. noīa declarabūtur ſecūdo definitio ꝓpria illius aſſignabitur: Et notādū ꝙ Ari. pri. poſt, 95. & 2. poſt. 15. & ī Au. ī ſuo q̄ſito, & in epit. cap. de demon. & 2. cœli. 35. & pri. phy. ī procemio. ¶ Nominatur Pri. demō. cāæ tm̄, nominatiōe facta à fine proprio, qa q̄ſitū qd finaliter notificat, ē tm̄ cā ꝓpter qd ē effect⁹, & nō eē effectus, &c. ¶ Noīatur ēt demon. dās cām. 2. phy. 53. i. q̄ notificat tm̄ cām, & nō eē effectus, qm̄ ſunt res poſteriores, &c. ¶ Præterea, à The. 27. 29. & 43. primi poſt. uocat demō. cur ſit, & quā ob rē ſit, & uñ nā ſit, & noīatur noīatione facta à fine, qa ſolū notificat cur ē res, & quā ob cām ē res uñ nā .i. à qua cā ē res, & una cōditio ē ī. 8. phy. in locis dictis. ¶ Sed quare uocatur demō. cāæ, & in pluribus alijs uocatur demon. ſimpliciter cāæ? ¶ Solutio, Poſſunt comparari iſtæ duæ inter ſe, & cum demonſtratio quia, nam comparatæ ad demonſtrationē qa, poſſunt ambæ uocari cauſæ, quia ambæ ſunt ex cauſa & ſic Au. comparando ad demonſtratio quia, ambas uocat cauſæ: Alio modo comparantur inter ſe, & ſic iſta dicitur cā, illa uero eſſe, & cauſæ, quia ſic noīatæ. ¶ Sic definitur, ꝙ demō. eſt loco generis, & Analoga, pri. poſt. 93. in qua medium notificat quæſitum, & ē cauſa, pri. poſt. 96. ad differentiam demonſtrationis quia, quæ notificat eſſe eſſe cauſæ conuertibilis, quia pri. poſt. 53. eſſe conuertibilem præmiſſam cum concluſione, & omnes terminos per ſe, eſt conditio communis omnibus tribus ſpeciebus demonſtrationis ī communi. ¶ Nota, ꝙ uel pri. notitia, uel ſyllogiſmo, ī fine epit. de demonſtratione, pri. notitia .i. ſenſus, uel īductio ſenſata, qa aliquando, cauſa ipſa ꝙ ſit, eſt notū ſenſu, & inductione ſenſata ideo pri. notitia dicitur, aliquando ſyllogiſmo, quando eſt ignota naturaliter, ꝙ ſit ſyllogiſmo habet demōſtrari, & notificari, quoniam notificata ſyllogiſmo, erit notior ꝑꝑ qd effect⁹. ¶ Quæres, illud ad cuius differentiam ponitur? ¶ Dico, ꝙ ponitur ad differentiam demonſtrationis ſimpliciter, ī qua, pri. poſt. 12. medium ſimpliciter debet eē notū, pri. notitia .i. ſenſu, uel īductiōe, & nūq̄ ignotū, ex ſyllogiſmo notificatur, pri. poſt. 12. cā neceſſaria ī demōne ſimpliciter, pri. nota nā, qa ponit ī eē, et nota nob, qa ſēſata. ¶ Quæris ēt da exēplū, ad cognoſcēdū diuerſitatē, qñ unū ē notū pri. notitia, & alterū ꝙ ſit ignotū, et ſyl. notificatur, Exēplū pri. eē illūinatiōis hodiernæ ē notū ad ſēſū, et ſolū ē ignotū ꝑꝑ qd, iſtud ꝑꝑ qd, nō pōt demō. niſi demō. cāæ tm̄, qa iſta ē, q̄ notificat

Varia nomina demō propter qd.

Primò nominatur, demon cauſæ tantū

Secundò noīatur demon dans cām.

Tertiò noīatur demon. cur ſit quā ob rem ſit, et ūde nā ſit.

Pultra

Dubitatio

Solutio.

Definitio. demō cāæ tantum.

Dubitatio

Reſponſio

tificat propter quid ſolum, & non niſi ex cauſa ſua .i. ex præſentia ſolis, Sol præſens, ergo eſt cā propter quid illuminationis hodiernę, Sol præſens mediū in hac demonſtratione propter quid, eſt notum prima notitia, & non ſyllogiſmo: Prima notitia, quia apud ſenſum patet, uel inductione ſenſata, Exemplū ſecundi, generationem eſſe, eſt notum, & non quare demonſtratur inquantum eſt propter quid: Quare demonſtratur demonſtratione cauſæ tantum, ex cauſa ſua propria .i. materia prima hoc modo, materia eſt ergo generatio eſt, hæc eſt cauſa propter quam generatio eſt medium in hac demonſtratione, demonſtratione quia præcedenti. ¶ Ex quo ſoluitur aliquorum uirorum argumentum hoc modo, deſtruendo demonſtrationem propter quid, ex primo priorum cap. primo, & ſecundo priorum cap. 17. omnes ſyllogiſmi ſunt ex notioribus: Quomodo ergo demōſtratio propter quid, procedit ex cauſa quæ ē ignota eſſe, & ſi ignota eſt cauſa, non poterit notificare, ergo nō ſolum non eſt demonſtratio, ſed nec etiam ſyllogiſmus. ¶ Solutio huius argumenti patet ex dictis, quoniam medium demonſtrationis propter quid, ē ignotum, & notificatur demonſtratione quia, & factum eſt notius propter quid effectus ignotum ad demonſtrandum cuius demonſtrationis propter quid, quæſitum eſt propter quid effectus ſolum, & non eē effectus, primo poſt. 95. in tex. Ar. & ſecundo poſt. cap. 25. demonſtratio iſta ſolum notificat propter quid, & non quia effectus, cauſa eſt, quia ſecundo poſt. primo ꝙ ſcita notificanda per demonſtrationem debēt eſſe ignota naturaliter, modo effectus nō ē ignotum naturaliter, ſed ſolum propter quid effectus eſt quæſitum, & ignotum naturaliter, ergo ſolum propter qd effectus notificatur per ipſum, & non eſſe effectus, ut differat ab utraq; demōne cauſæ, eſt, quia in qua quæſitum non eſt notificatum, & nō propter quid, à ſimpliciter, in utrunq; notificatur.

Sol. arg. quò deſtruitur demō propter quid.

¶DE DEMONSTRATIONE potiſſima, ſeu ſimpliciter.

TErtia ſpecies demonſtrationis in communi eſt demonſtratio ſimpliciter, Et circa hanc, Primò declarantur nomina uaria illius, more ſolito: Et ſecūdò definitio eius explicabitur. ¶ Primo poſt. 95. & ſecundo cœli. 35. & primo phyſi. in prologo. & com. 1. & in epit. de demonſtratione, & primo poſt. 96. Vocatur demonſtratio ſimpliciter, & dicunt quidam exponendo ſimpliciter, ideſt uniuerſaliter, quia omne quæſitum abſoluit uniuerſale quod haberi poteſt .ſ. eſſe, & propter quid, omne enim quod ſciri poteſt de re, ſunt iſta duo quæſita .ſ. eſſe, & cauſæ, ſimpliciter a fine ſuo primo poſt. 8. ſcientia ſimpliciter, hac demōne acquiritur ab hoc fine ſimpliciter demonſtrato.

Varia nomina demōnis potiſſimæ.

Opi. quorundam quare dicitur ſimpliciter.

¶ Sed Auer. aliter exponit, quare iſta ſcientia dicitur ſimpliciter, & dat unam cauſam, in dicto. 8. de demōne. ¶ Pro quo notandum eſt, ꝙ primo elenchorum cap. de fallacia, ſimpliciter ꝙ ſine conditione temporis, uel loci, uel ſubiecti eſt tale, ut ſimpliciter albū, omni loco, omni tempore, reſpectu uniuſcuiuſq; albi ſine aliqua conditione particulari, temporis, loci, uel ſubiecti: Vnde oppoſitum eſt ſecundum quid, ideſt cum conditione particulari tali: ut æthiops eſt albus, non ſimpliciter, ſed cum conditione particulari ſubiecti .ſ. ſecundum dentes, ergo albus non ſimpliciter ſine conditione, ſed reſpectu æthiopis. ¶ Secundò notandum eſt ꝙ Auer. in cō. de definitione termini dicit ꝙ ſignum particulare analogum eſt illud quod abſolutè, & ſine conditione eſt, & nominatur tale ex. 2. met. 1. ſubſtantia prima pars entis dicitur, & eſt ens abſolutè, ſine aliqua conditione. ¶ Secunda ſpecies analoga, & non ſimpliciter abſolutè, & dicitur analogum cum conditione in loco dicto: Secunda ſpecies uniuerſalis, & non ſimpliciter, ſed cum conditione entis. ¶ Ex quo dat cauſam Au. ꝙ demonſtratio ſimpliciter uocatur ſimpliciter à fine ſuo, qui dicitur ſimpliciter, quia prima pars ſcientiæ, eſt prima pars demōſtrationis analogata, & ideo ſimpliciter .i. abſolutè dicitur, & eſt demonſtratio ſine conditione, ad differētiam quia, & propter quid, quæ ſunt ſpecies demonſtratiōis, & ſciæ, & ideo nō ſimpliciter abſolutè, ſed cum cōditiōe dicūtur demōnes, demō quia, eſt demōſtratio quia, & nō ſimpliciter, iſta alia dicitur eſſe demonſtratio propter quid, & non ſimpliciter.

Op. Aue. quare demō potiſſima dicitur ſimpliciter.

Nota ꝙ definitio capitur dupliciter.

¶ Aliam dat cauſam Themi. primo poſt. cap. 48. & ſumit ab Ar. primo. phyſi. 2. ꝙ principia ſunt notiora ſimpliciter .i. naturaliter. ¶ Pro quo notādum eſt, ꝙ. 2. poſte. tex. c. 94. demōſtratio ſimpliciter, etiā ſua ſciētia eſt ſimpliciter perfecta, quia inſequitur ordinem naturæ, apud naturam, res eſt propter cauſam, demō ſimpliciter facit ſcire cām, & per primā cauſam. ¶ Ex quo dat cauſam The. ꝙ dicitur demō ſimpliciter .i. naturaliter, quia inſequitur opus naturæ, facit .n. ſcire rem, ſicut ē apud naturam, inſequitur opus naturæ, nō modum cogitādi noſtrum, dicitur iſtamet. 2. poſte. cap. 3. à Themi. demō potiſſima, abſolutè potiſſima .i. perfectiſſima, inter alias ſpecies demōnis, ī hac re ipſemet ex locis dictis Auer. ꝙ illa dicūtur abſolutè, quæ abſoluūt nos ab omni quæſito .ſ. eē, & cauſæ. ¶ Sed errār, quoniam abſoluta. cō. 8. primi poſt. dicūtur ſine cōditione, demō abſoluta, & demō ſimpliciter apud artifices ſunt idem, primo phyſi. 4. cap. The. & quæſito. 8. ab Auer. demōſtratio propria, quia facit propriā ſpeciem ſciētiæ, quæ ē ſimpliciter primo poſt. 8. eſt prima ſpecies demōnis quæ ē propriiſſima.

Opi. The. quare demō ſimpliciter dicitur ſimpliciter.

A Th. dicitur etiam demō potiſſima.

¶ Dicitur etiam in locis dictis, demōſtratio cāæ, & eē, ſeu cāæ, & inuētionis, inuētio ſecundum trāſlationem Arabicam inuētum eſſe, & inuētio idem ſūt qđ eſſe, & nominatur à fine, quia iſta duo quæſita finaliter mōſtrat .ſ. eſſe, & cauſæ. ¶ Primo poſt. 11. dicitur potētia definitio, & 2. poſt. 46. cā ē talis huius nominationis, qa. 2. poſt. 39. & 41. eſt iſta, ex qua mutata forma, & ordine, fit definitio. ¶ Definitur ipſa demō ſimpliciter, & ponitur demō loco generis, & in qua medium eſt cā, ut patet primo poſt. 11. ut differat à quia, conuertibilis, in qua cōuenit cū oī genere demōnū, primo poſt. 51. 59. & 36. Notū nobis, & natura, pri. poſt. 12. Natura, quia ponit ī eſſe: Nobis, qa ſenſata eſt, per quod differt à demōne propter quid, in qua medium aliquādo notificatur, cuius quæſitum ē eſſe effectus, & propter quid effectus, ad differētiam utriuſq; demōſtrationis, quia quæſitum notificat eē, & demō propter quid, quæ tātum notificat propter qd, ipſa uerò demō ſimpliciter abſoluit utrūq;.

Demōſt. ſimpliciter dicitur cauſæ, & eē, & cauſæ, & et inuētionis.

Quid ſignificat īuentio

Nominatur etiam ipſa demō ſimpliciter, potentia definit.

Definitio demōnis ſimpliciter, ſeu potiſſimæ qualis eſt.

DE REGRESSV QVID EST ſecūdum Ar. & Au. & quomodo fit apud eos.

REſtat dicere mō, primo qd ē regreſſus uerus apud Ar. Et. 2. qūo fit. ¶ Quò ad primū dico, ꝙ apud Ar. pri. poſt. cap. 10. Regreſſus ē proceſſus artificiaſis, ſciētificus, mōſtratio ad īuicē effectus cū cā, cōuerſo medio cū maiore, nō eodē mō demōnis, nec ad eādē rē q̄ſiti: Primò dr̄ ꝓceſſus artificialis, qa ſolū ītēdimus de iſto q iuuat artes, nō ocioſo, & uulgari, qualis ē ille ātiquorū pri. poſt. tex. cō. 13. a ē qa a. eſt mō ut ibi. d. Ar. ābo proceſſus, primus, & ſecūdus, ꝓpter qd demōnes ſunt, & ambo faciūt ſciām: Prim⁹ qa, & ſecūdus ꝑꝑ qd. ¶ Quia ergo finis ē ſcia, dr̄ eſſe

Nota qd ē regreſſus, ſecundum Ar. et Au. & qūo fit ſecundum eos.

 proceſſus

proceſſus ſcientificus à fine ſuo. ¶ Monſtratio adinuicem, cauſæ per effectum, & econuerſo, demonſtratur finis eius, huis enim in hoc regreſſu, hic eſt, quia cum principaliter intendimus propter quid effectus, qđ non poteſt haberi niſi ex ſua cauſa, quæ cauſa ẽ ignota, & ideo oportet neceſſariò in artibus, primo ex eſſe effectus, demonſtrare eſſe cauſæ: deinde ex eſſe cauſæ, demonſtrare propter quid, ergo adinuicem monſtratio cauſæ prius per effectum, & deinde per effectum per cauſam, cõuerſo proprio neceſſario medio, fiat .a. de .a. Medium in prima demonſtratione, eſt effectus à cauſa: In ſecunda fit, conuerſo .a. fit medium, & medium fit .a. non eodem modo monſtrandi ſpecificè, & diſtinctim dicimus: Non eodem modo, quia hoc genus monſtrandi non eſſet artificiale: Ars enim non utitur duobus inſtrumentis ſimilibus, ad unum effectum: Nec ad eandem rẽ quæſiti .ſ. ſi effectus mõſtrat cauſam in primo proceſſu, in ſecundo uerò cauſa non monſtrat effectum eſſe, non adinuicem ſub eadẽ re quæſiti .ſ. ſub eſſe, nam monſtrat eſſe quæſiti quia, erat de nouo, ſed non ſub alio modo quæſiti .ſ. ſub quæſito propter quid.

Nota quæſo hoc pulchrum, ꝙ regreſſus nõ dicitur circulus cum faciat figurã triangularem.

¶ Ex quo unum infertur, iſtum regreſſum non eſſe uerè circulum: Nam circulus uerè, uenit ab eodem in idem, ſed uenit in forma trianguli, hoc modo, uenit ab eſſe effectus, ad eſſe cauſæ, reuertitur ab eſſe cauſæ, & non ad eſſe effectus, ſed ad propter quid, ideo non facit uerè circulum, quia non ab eodem in idem, ſed reuertitur ad aliud quæſitum .ſ. ad propter quid effectus, ideo facit figuram triangularẽ, & non facit figuram circularem.

Dub. quis eſt finis principalis regreſſus.

¶ Quæritur nunc, ſi artificialis eſt, & habet finem rei, & utilitatem, quis eſt finis principalis eius?

Reſponſio

¶ Reſpõdetur breuiter, & laconice, quòd Regreſſus à quo utilis, & artificialis dicitur, habet ſcientiam perfectam, & certam, per cauſam rerum, ideſt effectuum, & ꝙ hoc ſit uerũ probatur, in demonſtratione q̃a, ex eſſe effectus cognoſcitur eſſe cauſæ, quo notificato, cognoſcitur propter quid effectus, ſcire ergo propter quid effectus, per cauſam ultimam acquiſibilem in tali proceſſu, ſed ultimo modo perfectionis, eſt finis principalis, primo ethi. cap. primo: ergo ſcire rem per cauſam perfectè, et rectè, eſt finis principalis regreſſus, & probo auctoritate Ariſt. primo phyſico. primo, Finis in hac ſcientia, & in hoc proceſſu regreſſiuo principalis, eſt habere ſcientiam perfectam rerum naturalium, & eas per principia, & elementa, quæ principia, cauſæ, & elementa ſunt ignota eſſè, tex. 5. ex notiori habent eſſe compoſitorum effectuum nobis notorum, modò iſte regreſſus, ꝓceſſus à cõpoſitis effectibꝰ notioribꝰ nobis ad eſſe, cauſarum: Ex quo noto, notificamꝰ ꝓp. q̃d effectuum notorum nobis, & in iſto proceſſu, Ariſt. finem principalem poſuit, ſcientiam perfectam per cauſam, & hoc quod dicit Auerro. octauo phyſicorũ comment. 50. cum iſtæ duæ uiæ ſcilicet quia, & propter quid coniunctæ, tunc ſcientia fit certior, ergo finis harum duarum uiarum .i. regreſſus, eſt ſcientia certa: Additur minor ſed pri. poſt. 11. & 195. Scientia certa, ẽ per cauſam habere propter quid finis huius.

Nota ꝙ finis regreſſus ẽ ſciã perfecta.

Interrogatio prima

¶ Quæres tu, poteſt ne fieri regreſſus alio modo q̃ ꝑ demonſtrationem quia, unum proceſſum, & per alterum proceſſum propter quid?

Aliquorũ reſponſio.

¶ Reſpõdet quis, quòd poteſt fieri ex duobus exiſtentibus, demonſtratione ſimpliciter: iſtum modum dicit Ariſtote. eſſe impoſſibilem contra antiquos primo poſte. 33. ut ſupra diffuſè dixi.

Confutatur

Interrogatio ſecũda

¶ Diceret quis, poteſt ne fieri quod ambo proceſſus ſint demonſtrationes quia?

Reſponſio

¶ Reſpondetur quod iſte modus eſt ocioſus, & non artificialis, Et probo, demonſtratio quia (per differentiam datam ſupra) ſolum eſſe cauſæ notificat, & non ſolum, ſed finis regreſſus, eſt ſcire propter quid, ergo eſt ocioſus, cum careat fine principali: Probatur ſecundò, quia ſecundus illius ſufficeret, & una demonſtratio quia, ſufficit ad demonſtrandum eſſe cauſæ, & altera eſt ſuperflua, ergo regreſſus ex duabus demonſtrationibus, quia eſt ocioſus, & uanus.

Interrog. tertia.

¶ Tertiò quæres, poteſt ne fieri regreſſus ex ambabus demonſtrationibus exiſtẽtibus, demonſtratione propter quid?

Reſponſio

Reſpondet, ꝙ nec iſte modus eſt poſſibilis, quoniam demonſtratio propter quid ſolum notificat propter quid cauſam rerum, & ad ſciendum ſufficit una demonſtratio propter quid, & ſic altera erit ſuperflua.

Interrog. quarta.

¶ Quartò, quæres poteſt ne fieri regreſſus, ex una demonſtratione ſimpliciter, & ex alia exiſtente quia?

Reſponſio

¶ Reſpondetur, ꝙ iſte modus etiam eſt uanus, quia demonſtratio quia ſuperfluit, nam ambæ ad notificandum effectum, aut ad notificandum cauſam, non ad notificãdum cauſã, quia per ſe nota nobis, & naturæ, omnimodo demonſtratione ſimpliciter, non etiam ad notificandum effectum, quia poteſt ſciri de effectu, aut eſt eſſe, aut cauſæ, aut utrunq; notificat demonſtratio ſimpliciter, ergo demonſtratio quia eſt ſuperflua.

Propia opi. circa regreſſum quõ fiat.

¶ Reſtat ergo ut ſint uani alij modi, ſed ſolum iſte modus unus artificialis eſt .ſ. ut unus ſit demonſtratio quia, & alter ꝓpter quid, ꝙ propter quid, illud artificiale, & bonum, ergo bene artificialiter acquiritur finis artificialis, ergo regreſſus eſt bonus, & artificialis: Minorem ex dictis collige, ex eſſe effectus notificamus eſſe cãæ ignotæ: ex quo notificato acquirimus propter quid effectus ignotum, quia eſt finis principalis.

Interrog. quinta

¶ Quæres. 5. ſi regreſſus eſt neceſſarius, ex una demõſtratione q̃a, & altera propter quid, eſt ne ordo ut una ſit prior, & altera poſterior?

Reſponſio

¶ Reſpondetur, ꝙ eſt ordo neceſſarius inter ipſas demonſtrationes, quoniam prima ĩ ordine debet eſſe demonſtratio quia, ſecunda uerò ẽ demonſtratio propter quid, & ꝙ hoc ſit uerum probatur dupliciter, ſcilicet rõne, & auctoritate.

Ratio.

¶ Quoniam ſi demonſtratio, quia non præcederet, tunc demonſtratio quia, in regreſſu ſuperflueret: Et probatur conſequentia, quoniam ſi demonſtratio quia faceret aliquid, poſt demonſtrationem propter quid, aut notificat cauſam, aut effectum, non effectum, quia eſſe effectus eſt notum, & nota non notificantur demonſtratione: non propter quid, quia propter quid notificat cauſam tantum, ergo nihil poteſt notificare, non de cauſa, quia cauſa aut eſt nota, aut ignota, ſi ignota, ignotum non poteſt notificare aliquid, ergo demonſtratio quam facis procedere, quæ eſt demonſtratio propter quid, non erit demonſtratio, ſi erit nota notificabitur demonſtratione, ergo demõſtratio poſt demonſtrationem cauſæ tantum, nihil notificare poterit, & erit ocioſa, ſed ſi præcedit, acquirit finem artificialem, ergo artificialiter ordinata erit præcedens? Quòd arguat principalem finem patet, ſi enim præcederet, notificabit eſſe cauſæ ignotum, quo notificato, demonſtratio cauſæ poſtea notificabit propter quid effectus.

Auctoritas

¶ In primo poſt. primo & .3.8. phyſic. 53. habetur etiam clare in Auer. & Ariſt. ꝙ iſto proceſſu: Primò demonſtratione quia demonſtratur inuentio cauſæ, ideſt eſſe: Secundò ex cauſa notificata, & inuenta, demonſtratione cauſæ poteſt demonſtrari ꝓpter quid effectus, ſed clare habetur primo phyſi. in ſecundo tex. dicit. uia innata, unde incipit, dicit incipit à nobis notis, ignotis naturæ, quæ compoſita ſunt, et accidentia compoſitorum, tex. 3. & uadit ad faciendũ nota nobis prima elementa, & cauſas, quæ ignota nobis ſunt, & nota naturæ, quibus notificatis, poſtea in. tex. primo acquirimus ſcientiam perfectam rerum

naturalium per cauſam: Ex quo, clarè patet, proceſſū (in hoc regreſſu) eſſe à nobis notis, ad nota naturæ: Patet ergo ordo artificialis regreſſus. ſ. q primus proceſſus in eodem eſſe quia, & ſecundus proprius propter quid.

Interrog. 6. ā detur regreſſus ſecundum Ariſt.

¶ Quæres. 6. iſte regreſſus ſic definitus, & ordinatus, habetur ne clarus, ex rationibus, & auctoritatibus, q ſit ita quòd erat ſecundum ſuppoſitum, à nobis faciendum? ¶ Et ideo dicimus ſimpliciter duo

Reſpon.

q Regreſſus ſic ordinatus non ſolum eſt poſſibilis, ſed eſt neceſſarius: Primò probo ratione, Et Secundò probo auctoritate: Rō ſit primò: Et prius ſuppono quædam ſecūdò phyſicorum. 4. & ſeptimo. cōtra negantes formam poſſe ſciri ab homine: Secundò ſuppono, ſcientia effectuum, & rerum propter quid, nō habetur niſi per cauſam notam q ſit, & q inſit cauſæ eius primo poſt. tex. 8.

Probatur ratione q detur regreſſus ſecūdū Ar.

¶ Quo ſtante arguo, uidetur ad ſenſum, plures res exiſtere, quarum cauſam ignoramus, uerbi gratia, uidemus ſtellas, & planetas non ſcintillare ad ſenſum, ignoramus propter quid huius effectus, non nota cauſa, eſſe, & propter quid ſit cauſa, ſed iſtam cauſam eſſe, eſt nobis ignotum, poſſibile notificari aut per cauſam, aut per effectum, non per cauſam, quia cauſa prima non habet aliā cauſam priorem, aliter procederetur in infinitum.

Sueſſanus & Zim. hallucinati ſunt, circa modum ponendi regreſſum

¶ Duo moderni ſumunt ex tribus locis falſis, Demonſtrationem circularem: Primo ex ſecundo cœli in principio commenti, ubi dicit Auer. cū mōſtrauit ſtellas ſphæricas eſſe, quia ſunt fixæ, nunc eſſe fixe, quia ſunt ſphericæ, modo iſte eſt circulus, & unum per aliud monſtratur. ¶ Auer. ibimet contra iſtos ſubdit, dicens q non eſt per modum circuli, uidelicet, iſta demōſtratio qa, dicimus, q non eſt circulus, ſed dat cauſam quando regredimur, medium eſt cauſa ipſa, quæ debet eſſe notificata per primum proceſſum, ſcilicet per effectum: Additur modò minor, ſed eſſe fixum, non notificat ſphæricum, ſed per aliud, ergo non regreſſus, quia ab eodem in idem eſt, nec demonſtratio adinuicem: Secundo notandum eſt ut dicit ibimet Auer. q diuiſio magnitudinis, eſt cauſa actionis, & diminutionis.

¶ Tunc arguo ſic, in demonſtratione, quādo primus proceſſus eſt cauſæ, ſecundus quia, non eſt regreſſus. Auer. dicit primum proceſſum magnitudinis, & auctionis à cauſa ad effectum, ergo non regreſſus.

Obiectio.

¶ Dices tu concedo hoc, ſed ſi hoc dicit Auerr. errat, quia iſte proceſſus ut dictum eſt, in quo præcedit demonſtratio cauſæ, & ſequitur quia eſt ſuperfluus, ergo ſi Auer. dicit hoc, & tu dices, dicit falſum.

Reſponſio

¶ Reſpōdetur clarè cum ipſomet, q non intendit proprium proceſſum demonſtrare cauſam, nec per ſecundum, nec facere regreſſum, ſed intendit demonſtrare ſolum q iſta conuertatur cum effectu ī primo proceſſu, ſecundò quia effectus conuertitur cū cauſa: Vult ergo manifeſtare conuertibilitatem cauſæ adinuicem non autem facere regreſſum demonſtrationis. ¶ Tertiò ſumūt regreſſum, ex primo de anima tex. com. 11 ubi diximus q male ſumunt, & ibi uidetur bene ſumi, ut patet ex illo loco ex The. ubi clare dicit demonſtrationem obambulatoriam, & regreſſum ex cauſa accidentium, ad eſſe definitionis, & ab eſſe definitionis, uenire ad propter quid accidentium.

Prob. auc. q detur regreſſus ſecundum Ariſto.

¶ Nos autē primò dicemus, locos logicales, ſecundo locos in philo. quia iſtæ regulæ ſunt propriæ ſpecies logicæ.

Loci logicales ex quibus habetur ſecundum.

¶ Primus locus in logica, habetur primo poſt. tex. c. 33. Cum diximus dicit Auerr. non dari demonſtrationem circularem ſimpliciter utraq demonſtratione dat exceptionem, & dicit, niſi ideſt poſſibilis, quādo una demonſtratio, & non ſimpliciter, ideſt diuerſo dicendi modo: Primus quia, Et ſecundus propter quid, ī diuerſo modo quæſitorum: In primo effectus notificat eſſe cauſæ: In ſecundo cauſa propter quid effectus in diuerſo genere medij, primo ex medio noto nobis, ſecundo ex cauſa nota natura, & ignota nobis.

Ari. dari regreſſum Primus locus logica.

¶ Notificata demonſtratione quia, Auer. dicit q ambæ demonſtrationes indigentes adinuicē per modum circuli, declarans indigentiam dicit, ſecunda indiget prima, ad inuentionem cauſæ, in magna commentatione in principio cōmenti. 23. & . 24. cū dedit modum impoſſibilem demonſtrationis circularis, dat modum poſſibilem in diuerſo genere demonſtrationis, & Themiſtius ibimet capitulò. 7. dicit q demonſtratio circularis, cum id quo utitur ad demonſtrandū alia, per illāmet retro aſtruimus: vult dicere Temiſtius, q circa effectum, quo utimur ad demonſtrādum eſſe cauſæ, per illammet cauſam, reuertimur ad ipſummet effectum, ad propter quid effectus, & non ad quia.

Secundus locus log.

¶ Secundus locus primo poſt. 97. dicit Ari. q cauſa, & effectus reciprocant, ideſt conuertibilia ſunt, & monſtrant ſe adinuicem, ſcilicet effectus cauſam, & cauſa effectum: ſtante hoc, niſi cōuertatur nō fit circularis demonſtratio: Et ſubdit, q diuerſo genere demonſtrandi quæſitorum. ¶ Prima demōſtratio eſt demonſtratio quia, ab eſſe effectus, ad eſſe cauſæ notificans eſſe, & non propter quid, & dat cauſam Ariſt. quia medium quod non eſt cauſa, non poteſt dare cauſam, & propter quid, in prima demonſtratione medium eſt effectus, & non cauſa, ergo non poteſt dare cauſam propter quid ¶ Secundus uero proceſſus, eſt propter quid tantum, notificās effectum, & non eſſe, & probat Ar. quando medium ſumitur, prima cauſa propter quid dat, quia cauſa propter qd, ē hoc mediū, & n ōprima cā ſumpta, ergo pp qd, nō dat eſſe, quia eſſe effectus eſt notum, & demonſtratio non cadit ſuper notum: Et Au. ibi dat modum, quando fit iſta demonſtratio circularis, & dicit ſicut in phyſica naturali, quando cauſa eſt ignota de ſubiecto, & eſſe effectus, eſt notum de ſubiecto, tunc poſſumus facere demonſtrationem circularem: Et dat exemplum, materia prima, eſt cauſa generationis: qđ ineſt ſubiecto rei generatæ eſt ignotum, ſed generatio effectus, q inſit in materia rei, ideſt ſubiectum notum eſt: Poteſt fieri demonſtratio circularis hoc modo, quod generatur habet materiam primam, ſed res generatur, ergo habet materiam primam, ab eſſe effectus, noto ad eſſe cauſæ ignotum, quia ē demō, & fit regreſſus ab eſſe cauſæ notiori ad propter quid effectus ignotum, hoc modo, quod cum materia ē, habet generationem, ſed res naturalis habet materiam, ergo hæc ē cauſa, propter quam res naturalis habet generationem.

Tertius locus logi.

¶ Tertius locus logicalis ſecundo poſte. 91. & . 92. Ari. & Auer. dicit ſolum quando cauſa conuertibilis ē cum effectu, fit demō reciproca adinuicem, monſtrando in diuerſo genere demonſtratis, una quia, & altera propter quid: Et Themiſtius dicit in cap. 18. quando res cauſant ſe adinuicem, conuertibiles ſunt, ut pluuia, nubis, poſſe circulo ſe īuicē demōſtrari in diuerſo genere demonſtrandi: Primus qa, Et ſecūdꝰ pp qd.

Obiectio. Reſpōſio

¶ Et. d. ſi nubes, et pluuia ſūt cauſæ adīuicē, ergo eędē demōnes nō ſūt, una qa, & altera pp qd. ¶ Reſpōdet Them. huic obiectiōi, q una demōſtrās aliā, hēt rōnē cāæ, & illa q̄ demōſtrat hēt rōnē effectꝰ, & Au. ī ti. epi. clare cōcedit, q qū effectꝰ ē cōuertibilis cū cā, poſſumꝰ demōſtrarī adinuicē, diuerſo gñre demōſtrādi.

Loci philo ex quibus habetur q detur regreſſus ſecundum Ari. Primus locꝰ phil.

¶ Primꝰ locꝰ ex philoſophia nali, pri. phy. pri. 2. & . 3. Ar. claré. d. q elemēta, pricipia, et cāæ, faciūt ſciam rerū nāliū. i. pp qd. iſta pricipia ſūt cognita eē, quomodo notificātur. ¶ Reſpondetur

tur in ſecundo &.3.tex.ꝙ elementa,& principia ſunt, quæ poſterius nota ſunt,ex notis nobis,ideſt ex compoſitis,& rebus naturalibus,& iſte eſt,regreſſus, & ex eſſe compoſitorum.i.rerum naturalium notificantur principia,& elementa eſſe.demõne quia,iſta nota,notificant cauſam propter quid rerum naturaliũ: Et Themiſtius cap.4.principia dant rationem.i.cauſam compoſitorum,& iſta eſt demonſtratio propria ab accidentibus,quæ notificant eſſe principiorum, quæ eſt non demonſtratio propria,ſed ſufficiens ad demonſtrandum quod uolumus.

Secundus locus phyſicus. ¶ Secundus locus ex phyloſophia naturali.8.phy.c.50.&.52.dicit clarè Au.ꝙ eſſe motus æterni,demonſtrat eſſe motoris æterni,ut motus eſt æternus,ergo motor ẽ æternus, & eſſe motoris notificat,& dat cauſam propter quã motus eſt æternus:Sunt alij loci dicendi,in.50.tex.

Dubitatio ꝙ alter proceſſus non ſit demõ propter quid, ſed potiſſima. ¶ Sed dices primo poſt.23. Regreſſus eſt poſſibilis quando una eſt demonſtratio quia ,& altera eſt ſimpliciter,& Au:dicit in paraphraſi,ſi altera eſt abſoluta:& Themiſtius dicit cap.7.ꝙ ẽ demonſtratio propropria,& ſecundo poſt.30.potiſſima eſt abſoluta, ergo alter proceſſus non erit demonſtratio propter quid,ſed erit demonſtratio ſimpliciter,ſeu potiſſima.

Solutio. ¶ Pro ſolutione notandum eſt,ut diximus primo poſte.nam dicit Auer.in fine epitom. Logicalium,& in cõm.2. Albumezar,propter quid,& ſimpliciter quo ad nos,à nobis ſumunt ſpecificam differentiam, non apud naturam,ſi eſt nota cauſa ſimpliciter , ſi ignota propter quid tantum,ſi eſſe effectus eſt ignotum,& notificat cauſam,& propter quid,etiam erit ſimpliciter,ſi uerò cauſæ,effectus erit notus,& erit demonſtratio propter quid tantum. ¶ Quo ſtante , dicitur, ꝙ uocatur ſimpliciter abſoluta perfecta in ſuo eſſe apud naturam,ſed apud nos non ſit ſimpliciter abſoluta,&.97.primi phy.ubi de intento loquitur,dedit differentiam ipſe Auer.& dicit ꝙ facit ſcire tantum ꝓpter quid,& ſic apud nos,ab iſta dicta differentia ,in primo.10.&.811.facit ſcire propter quid.

Dubitatio in qua figura ſit regreſſus. ¶ Quæres etiam, Regreſſus iſte,in qua figura ſit ,& in quomodo? Reſpondet Ar.in pri.poſt.97.

Reſponſio Ariſt. ¶ Et nota prius,ꝙ regreſſus poteſt fieri in quæſito compoſito,& ĩ quæſito ſimplici,hoc modo,ſed forma hypothetica,& potentia categorica: Motus æternus eſt,ergo motor eſt æternus,ab eſſe cauſæ fit regreſſus,motor æternus ẽ, ergo motus æternus,ergo hæc eſt cauſa propter quã motus æternus eſt,ab eſſe cauſæ,ad propter qd effectus,non autem ad eſſe,primo cœli.10. Tres motus ſunt ,ergo ſunt tres magnitudines: Tunc ſic regreſſus ,ſunt tres magnitudines,ergo hæc eſt cauſa propter quam tres magnitudines ſunt. ¶ In quæſito compoſito: Pro quo notandum,primo poſt. 31.40.ꝙ demõnes ueræ , ſunt in prima figura , & in primo modo,ſunt affirmatiuæ,& non negatiuæ,& ſi ſunt negatiuæ,reducuntur ad affirmatiuas:& ſi ſunt ĩ alia figura reducuntur ad primam:ſi in alio modo, reducũtur ad primũ modum primæ figuræ,& ſunt demonſtrationes omnes,in quantum reducuntur ad primum primæ: Et dat cauſam,quia demonſtrationes ex prædicatis,& ſubiectis per ſe,& de omni prædicata per ſe,& de omni,ſunt neceſſaria,& modum affirmatiuũ requirunt ,& ambabus affirmatiuis in uniuerſalibus quod non poteſt fieri niſi in Barbara , q eſt Primus modus primæ figuræ: Ex quo unum infero,dãdo modum faciendi regreſſum in primo primæ: Et do exemplum,ĩ primo primæ ĩ uniuerſalib',vñ ẽ regla , qđ regreſs',ĩ primo primæ ſit,& regula eſt in primo poſterio.97.& ſecundo priorum cap.5. de ſyllogiſmo circulari,ex maiori conuerſa primi ſyllogiſmi , conuerſa cum concluſione inferre minorem,hoc eſt quod dicit Ariſt.conuerſo medio,quia faciendo hanc regulam medium ſit maior,& minor ſit medium, Et do exemplum Ariſtotelis primo poſt.96.quandocunq; ſtellæ non ſcintillant,prope ſunt,planetæ omnes nõ ſcintillant,ergo omnes planetæ prope ſunt: Demonſtratio quia,eſt ab eſſe effectus ipſi ſubiecto prænoto,ad eſſe cauſæ ignotum,ineſſe ſubiecto , ſit regreſſus per regulam,conuerſa maiori,quæ licet uniuerſalis affirmatiua ſit,poteſt tamen conuerti in ſe ipſam, cum ſit in terminis conuertibilibus , omne quod eſt propè non ſcintillat,non ſcintillare erat medium,nũc eſt maior,propè eſſe erat maior,nunc eſt medium,ſumatur concluſio pro minori,omnes planetæ ſunt propè,concluditur ſic,ergo omnes planetæ non ſcintillãt ideſt cauſa propter quam non ſcintillant planetæ,eſt propè eſſe: Dat aliud exemplum Ariſt. clariſſimum.

¶ Quæres de cauſa iſta.3. de anima.9.&.7. met.34. quælibet cauſa in rebus naturalibus,& quodlibet ẽe naturale debet eẽ actuale.i debet habere eſſe exiſtentiæ,quia ſecundo poſt.33.eſt Accidens rei,non eſſentia,non quidditas , eſſe actuale materiæ primæ, quæ eſt cauſa ut diximus libro de anima,& primo de generatione.12.eſt accidens naturæ,& non eſſentia,& nõ quidditas: Aliud eſſe cauſæ,eſt eſſe quidditatis,quod notificatur per definitionem,& quia.8.phy.33.quãlibet eſſentiam inſequuntur propria accidẽtia, habet etiam cum eſſentia eſſe accidentium propriorum.

¶ Secundò ſuppono,ꝙ in demonſtratione quia de cã tantum,inuenitur eſſe exiſtentiæ tantum,quia eſt,& non eſſentia.

Dubit. pulchra. ¶ Quæritur ergo,utrum inuenta cauſa, ideſt exiſtentia ſua notificata per effectum, poſſimus ſtatim regredi tanquam per medium ſufficiens ad notificandum propter quid effectus an nõ? Vel requiritur ultra exiſtentiam notam demonſtratiõe quia, negotiari,ideſt cognoſcere eſſentiam,& accidentia propria cauſæ ad hoc ut ſit medium proprium,& ſufficiens ad notificandum propter quid effectus?

Reſponſio prima logicaſtriũ. ¶ Quidã ignari Logici dicunt,quod in dicto regreſſu ſufficit cauſa notificata quò ad exiſtentiam per demõſtrationem quia,& non oportet amplius cognoſcere eſſentiam cauſæ,& accidentia propria , ita ꝙ medium in demonſtratione propter quid regreſſiua,tantum debet eſſe notum ꝙ ſit,& non quid ſit,& quare ſit.

Secunda reſponſio. moderno. ¶ Dixerunt quidam alij,ꝙ ad cognoſcendum propter quid effectus ſufficit ſcire exiſtentiam cauſæ tantum,ſine ꝙ cognoſcatur eſſentia cauſæ.

Contra iſtorum reſponſi. ¶ Contra arguitur,quoniam mos eſt Ar.ut ſtatim dicemus,ꝙ non ſubito cognita exiſtentia demonſtratione quia, ſit regreſſus ad cognoſcendum exiſtentiam, & eſſentiam cauſæ.

Primum argumentum. ¶ Primò arguitur ſic,res,ſeu præmiſſa ſcita qualiter ẽ ſcita,talem notitiam communis gignit, per te ſolum eſt nota,ꝙ eſt exiſtens cauſa in demonſtratione propter quid,ergo ſolum facit ſcientiam de exiſtentia,& non de propter quid.

Secundũ argu.demonſtrat. ¶ Secundò arguit', & demonſtratiuè,& ſuppono duo,primo poſt.8.nõ ſolum requiritur ſcire cauſam,ſed ꝙ ſit cauſa in quantum cauſa,aliter non facit ſcientiam propter quid.

¶ Suppono ſecundò licet exiſtentia,ſeu eſſe actuale requiritur ad actionem,tamen ratio propria agendi eſt ratio propria rei,licet ignis non ſit cauſa calidi,niſi ut exiſtens,tamen realiter non calefacit niſi exiſtẽtia ſua

¶ Quo ſtante , arguo demõſtratiuè,cauſa nõ facit ſciẽtiam niſi cognita in quantum cauſa,per primum præſuppoſitum,ſed cauſa cum exiſtentia propria,ergo debet cognoſci cum exiſtentia propria, quare ſequitur contra iſtos non ſufficere ad regreſſum,ſola cognitione exiſtentiæ cauſa,ſed requiritur poſt cognitionem exiſtẽtię ꝑ demõnẽ,qa cognitiõe exiſtẽtiæ cã,& cognita exiſtẽtia ſit mediũ ſufficiẽs ad demõſtrãdũ ꝓꝑ

quid.

qd. Dicũt alij, nõ ſufficit cognoſcere cãm exiſtẽtiæ ad regreſſum, ſed requiritur, ꝙ ſit definitio. ¶ Si quæras quo inſtrumento neg…amur hoc, & cognoſcimus eſſe definitionem, & ꝙ … definitio? ¶ Reſpondent, Poſtꝗ̃ ſcimus exiſtere per demonſtratiõem, quia cognoſcimus eſſe definitionem, compoſitione, & diuiſione: Eſt error putus: quia ſecundo poſt. 69. compoſitio, & diuiſio non faciunt ſcire definitionem, ſed ſolum partes uenantur, ut dixit toties. ¶ Secundo ſi hæc conditio requireretur, ergo Ariſt. diminutus: in primo poſt. narrans conditiones medij demonſtratiui nullam mentionem fecit ꝙ debet cognoſci ut definitio: Ex quibus arguo, illud non eſt de conditione medij demonſtratiui quod non ponitur in definitione eius: primo poſt. definiendo medium demonſtratiuũ non ponit hoc, ſed ſolum quid ſit cauſa per ſe, in quantum ipſum, non ponit ꝙ ſit definitio. ¶ Arguo. 3. ſi hoc eſſet uerum, ergo demonſtratio poſſet facere ſcire definitionem, & non quæſitum, quod Ar. in ſecundo poſt. 22. probat tanꝗ̃ falſiſſimum, quia quæſitum quid definitionis, in quantum definitio, quæſita demonſtrationis eſſe, & propter quid: conſequentiã probo, qualis eſt ſcientia cauſæ & medij talis eſt ſcia concluſionis, ſed per ſe ſcitur, ut definitio, ergo ſcitum in concluſione, ut quid, & ut definitio. ¶ Vltimo uolo probare ꝙ demonſtratio non poterat facere ſcire definitionem, probo hoc, quia in cõcluſione, quid nõ ſumitur, niſi præmiſſa, & medio ſumpto in quid, ſed ſumere præmiſſas, & medium eſt impoſſibile, quia peteretur principium, ut dicit in. 22. c. Impoſſibile ẽ præmiſſas demonſtratiuas cognoſcere mediũ ut qd ut definitio quæſiti, non ſolum conditio non neceſſaria. ¶ Pro ſolutione notandum ꝙ aliud eſt cognoſcere cauſam ut definitio quæſiti, quia hoc eſt falſum, ut rationes factæ probant, & aliud eſt cognoſcere eſſentiam cauſæ per definitionem ſuam, non referendo ad ipſum quæſitum. ¶ Quo ſtante ponitur hæc cõcluſio reſponſiua: In demonſtratione propter quid regrediendo, non ſufficit cognoſcere exiſtentiam cauſæ ſolum, contra primos: ſed requiritur cognoſcere eſſentiã cauſæ per definitionem: Dictum eſt, & cognita exiſtentia, & eſſentia cauſæ, nunc cognoſcitur cauſa in quantum cauſa, & tunc erit ſufficiens medium ad regreſſum, & demonſtrationem propter quid. ¶ Iſta concluſio fuit probata tribus rationibus: Reſtat probare ipſam, auct. Ar. qui faciẽs regreſſum ſemper ſeruat hunc morem: probatur inductione 8. phy. quia demonſtratione quia, eſt motus æternus cognouit exiſtentiam motoris æterni, non ſtatim cognita exiſtentia regreditur, quia non erat medium ſufficiens ad notificandum propter quid effectum, ſed declarat prius eſſentiam motoris æterni, eſſe impartibilem, innumerabilem, impaſſibilem, immobilem, qua declarata poſtea in tex. 53. tanꝗ̃ medio ſufficienti regreditur, & dat propter quid motus æterni, in. 3. de anima ex operationibus inuenit intellectum poſſibilem, & agentem, & non regreditur ſtatim ex exiſtẽtia cognita, ſed declarat prius eſſentiã utriuſqꝫ, qua declarata, regreditur, & dat propter quid, in pri. phy. ex operationibus inuenta exiſtẽtia materiei ex eſſe generationis, non ſtatim regreditur ad propter quid eius, ſed declarat eſſentiam, qua declarata, in libro de generatione, dat propter quid ipſius generationis: Et in. 4. cœli inuenta exiſtentia naturæ grauis, & leuis, ex motu ſurſum, & deorſum, non ſtatim regreditur, ſed in. 24. cœli ex eſſe motus circularis non ſtatim regredit, ſed declarata prius exiſtentia huius naturæ in ſecũdo lib. 17. regreditur ad demonſtrandum propter quid iſtius motus: Quare concludatis nõ poſſe fieri regreſſum niſi cognita exiſtentia cauſæ demõne quia, & deinde cognita ſua exiſtentia regreditur. ¶ Sed quæres, quo inſtrumento utatur ad cognoſcendũ eſſentiã? ¶ Dicatis definitiue, nam primo top. 4. inſtrumentũ propriũ notificans eſſentiã, rei ẽ definitio. ¶ Quæriẽ iterũ iſtã definitionẽ quo inſtrumento uenabimur? ¶ Reſpõdeatis clare, non poteſt dari regula determinata ad hoc: Cã ẽ, quia pri. ethicorũ. 2. 2. met. 15. quæ liber materia, & eſſentia cognoſcenda, diuerſat in artibus. 1. hẽt ꝓpriũ inſtrumentũ, & nõ oẽs definitiones habẽt unũ inſtrumẽtũ: Iõ dicatis, iſtrumẽtũ erit illud quod patit eſſentia naturæ cognoſcẽdæ, qd iudicare quãtũ, & quale ſit, pertinet ad peritũ artificẽ, ut toties diximus: Reſtat i hac re, unũ difficillimũ dubiũ, ſecũdo poſt. cap. 11. cãæ, qdã cõuertunt cũ effectu, qdã nõ, ſed effectus infert cãm, & nõ econtrario. ¶ Quæro, Regreſſus in qbus cauſis & effectibus fit, q cõuertunt ad inuicẽ, an inter cãm & effectũ, q nõ cõuertunt adinuicẽ? ¶ Dicatis clare cũ Ar. pri. poſte. 97. ꝙ regreſſus nõ fit, niſi inter cãm, & effectũ cõuertibilẽ, nã clare. d. Ar. loco dicto, ſi cã cõuertit cũ effectu, poſſunt mõſtrari adinuicẽ, ſi uero nõ cõuertit fit demõ qa tñ … effectus mõſtrat cãm, ſed nõ econtra: Au. in. 5. c. o. ꝙ ſolũ fit demõ inuentionis: Them. ẽt cap. 27. idẽ. d. & Au. in comẽtatione magna in iſto loco. d. ad demõnem circularẽ requirit hæc cõditio, ut cã cũ effectu cõuertat, & dat cãm, qa ſi cõuertunt adinuicẽ effectus, & cã, effectus declarat qa cãæ, & cã demonſtrat propter quid effectus, ſi non conuertuntur & effectus monſtrat cauſam eſt demonſtratio quia, ſi uero cã infert effectum, & non econtrario eſt demõ cauſæ: In fine epit. demonſtrationis repetit idem, ſi effectus conuertatur cũ cã, eſt demõſtratio circularis: Si uero nec effectus cauſam infert, nec cã effectum, nulla demonſtratio eſt: Si uero effectus monſtrat cauſam; & non econtrario, eſt demõ quia: Exemplum, fumus eſt, ergo ignis, ſed non econtra demõ. quia, nec propter quid, nec regreſſus: Si uero cauſa infert effectum, & non econtrario, demonſtratio cauſæ tantũ, nec quia, nec regreſſus: Exemplum, Sol eſt, ergo illuminatio eſt, cauſa infert effectum, ſed nõ econtrario, quia illuminatio poteſt prouenire ab igne, primo poſte, 24. & Themiſt. & Au. Sumunt contra antiquos demõnem circularẽ non poſſe fieri, niſi in terminis inconuertibilibus, ſecundo poſt. 66. Clarè Au. Ar. & Them. dicunt, ſi cauſa non conuertitur cum effectu, ſolum ſyllogiſmus quia, non propter quid, nec regreſſus, primo poſt. 11, omnem ſpeciem demonſtrationis procedere debere ex conuertibilibus: Vnde ſi cauſa cum effectu non conuertitur, ergo non erit regreſſus demonſtratiuus de quo loquimur, & dat cauſam Themiſtius ſecundo poſterio. tertio, quia medium demonſtrationis, ſemper infert cauſam, uel infert nõ conuertibilem, non ſemper idem? Ideo non facit regreſſum demonſtratiuum: Quare dicamus clarè, quòd apud Ariſtot. regreſſus demonſtratiuus non poteſt fieri niſi inter cauſam, & effectum conuertibilem. ¶ Sed dubitabis tu, ſecundo poſterio. 13. 14. habetur quod cauſæ agentes, & materiales non reciprocant, nec cum effectibus conuertuntur, & tñ philoſophia naturalis oẽs ferè regreſſus ſuos facit ex cã efficiẽti, & materiali, ergo regreſſus nãlis nõ eẽt demõſtratiuus. ¶ Ad hoc reſpõdet Au. 2. poſt. 66 Cã efficiẽs, & nãlis, põt conſiderari cum ſuo ſubiecto ꝓprio, & cum ſuis ſubiectis ꝓprijs in particulari: Si conſideratur cũ ſuo ſubiecto i uniuerſali, tũc tñ i terminis conuertit eã, quia cauſæ naturales efficiẽtes

Marginal notes (left column): *Dubitatio* — *Solutio.* — *eorundem* — *Contra eosdem.* — *Secunda ratio.* — *Tertia rõ* — *quarta rõ* — *Vera reſponſio.*

Marginal notes (right column): *Dubitatio* — *Solutio.* — *Dubitatio* — *Solutio.* — *Dubit. in quibus cauſis, & effectibus fit regreſſus.* — *Solutio.* — *Secundũ Ar. Au. et Them. regreſſus datur tantũ in terminis conuertibilibus.* — *Dubitatio* — *Reſponſio*

ſunt per ſe determinatæ, patet pri. phyſi. à. 52. ad. 57. Nam non ſit quodlibet ex quolibet, ſed determinatū ex determinato per ſe, & per ſe proprium ex proprio manifeſto. Exemplum Materia prima cum materia generabili ſubiecto proprio conuertitur, ſi materia ē res generabilis eſt, ſi res generabilis eſt, materia e: Secundò modo poteſt comparari cauſa efficiens, & materialis ad ſubiecta particularia, & per accidēs, ut materia ad generabile efficiens naturale, ad hoc particulare, ſumendo hoc modo, differentia eſt inter generabilia, & ipſa æterna: Valet enim, homo eſt, ergo materia eſt, ſed non ualet, materia eſt, ergo homo eſt.

¶ Quo ſtante, clarè dicatis, quando Ari. dicit, Cauſa materialis, & efficiens non conuertitur, & non intendit comparare ipſam ad ſubiectum ſuum uniuerſale, quia in hoc conuenit cum æternis. ¶ Ad argumentū, ad formam, Demonſtrationes naturales ſunt p cām agentem, & materialem, quoniam conuertuntur cū ſuo cauſato. ¶ Dicatis, φ conuertuntur cum cauſato uniuerſali, & de iſto eſt demonſtratio, & non conuertuntur cum cauſatis particularibus, de quibus non ē demonſtratio. ¶ Quæres ſecundo in fine epitom. &

Dubitatio

ſecundo poſt. cap. 25. & primo poſt. 96. dicit Auer. & Ariſt. Si cauſa non conuertitur cu... effectu, Si ab effectu, eſt demonſtratio quia: Si à cauſa, eſt demonſtratio cauſæ, ergo demonſtratio quia, & cāæ, ex non conuertibilibus eſt, quod eſt contra dicta, ut etiam patet primo poſt. 53. & 54. ¶ Dicatis clarè, φ demōnem uocat per accidens, & ęquiuocè primo poſt. 94. in digreſſione primi poſt. 59. c. Demonſtrationes q̃ non ex ꝓprıjs, neq; ex uniuerſalib' .i. cōuertibilibus

Solutio.

ſunt, demonſtrationes per accidens, & æquocè. Dat cauſam. 2. poſt. 66. Auer. 63. quia non habet conditiones uniuerſales, ideſt conuertibiles neceſſario declaratæ in pri. poſt. 30. ¶ Quæres ultimo, Iſte regreſſus cui arti conſuetus: & cui arti proprius eſt? ¶ Dicatis, φ conſuetus, & proprius eſt, arti naturali, non mathematicæ, uel rarò, propter primum dictum Ar. in pri. phy. dans uiam toti arti naturali propriā. Dixit, per princia cognoſcimus cauſas rerum naturaliū tex. primo, quæ principia ignota eſſe cognoſcuntur per eſſe illarum, tex. ſecundo & 3. Et iſte eſt Regreſſus, ergo Regreſſus uia eſt appropriata, & uia aſſueta naturali arti: Idem habetis ab Au. 8. phy. 53. dicente, eſſe uiam conſuetam naturali arti primo poſt. 77. in fine commenti: ut plurimum fit in naturali arte: dat cauſam huius pri. phyſi. 2. Regreſſus illi arti neceſſarius ē in qua cauſæ ſunt ignotæ eſſe nobis, in naturali ſciētia cauſæ ſunt ſubſtantiæ, primo de anima. 63. inſenſatæ, & ideo nobis ignotæ, ergo regreſſus utilis eſt, et neceſſarius ad naturalem artem: in mathematicis, cauſæ ſunt nobis notæ, ergo regreſſus non neceſſarius ē.

Vltima dubitatio.

Solutio.

¶ Ex quibus omnibus quæ diximus colligatis: Dicimus, Regreſſum demonſtratiuum dari, quod eſt contra negantes ipſum: Ideo ābobus proceſſibus demōnis ſimpliciter contra antiquos ad hunc finem principalem, ad hoc ut habeatur cognitio propter quid rerum perfecta, primo proceſſu exiſtente quia, ſecundo propter quid, in diuerſo genere monſtrandi, & ī diuerſo genere quæſitorum, in cauſis conuertibilibus tantum, conſuetum appropriatum arti naturali.

Reſoluta determinatio.

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

A B C
Omnes Sunt Duerniones.

¶ Neapo. Apud Mathiam Cancerem ſumptibus Ioa. Mariæ Scoti D. Amadei. F. Menſe Septembris Anno à Chriſto nato M. D. LVII.

IOANNIS BAPTISTAE ARIANI GRAVINATIS AD LECTOREM

Sicupis (o Lector) Logicæ floreſcere chartis.
Noſtri Gometij qui bene pandit opus
Ipſe legas ut Ariſtotelis cognoſcere poſſis
Omnia quæ in libris ſunt documenta ſuis,

Hoc opus eximium Fuluo precioſius auro
Sat memoranda quidem, continet atquæ noua
Multa docens cunctos quæ cedro digna perextāt
Hoc ideò (Lector) perlege tutus eme.